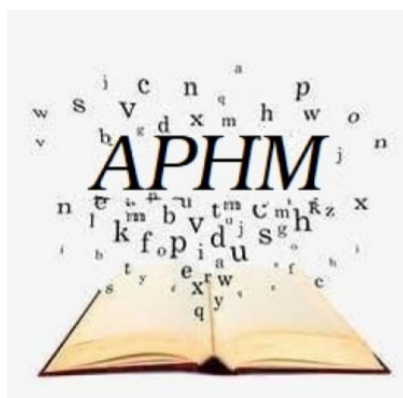

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ХУДОЖНІ ФЕНОМЕНИ В ІСТОРІЇ ТА СУЧАСНОСТІ
(«ЖИТТЯ В ОБМЕЖЕННЯХ І БЕЗ»)

Тези доповідей
ХІ Міжнародної наукової конференції

11 квітня 2025 року, Харків, Україна

Харків – 2025

УДК 80:378.147.091(063)

Посвідчення УкрІНТЕІ МОН України № 728 від 09 грудня 2024 року

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол № 12 від 25.04.2025 року)

Голова оргкомітету: *Тетяна ЧЕРКАШИНА*, доктор філологічних наук, професор (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна).

Члени оргкомітету: *Марія БСЛЯВСЬКА*, кандидат філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Ігор ОРЖИЦЬКИЙ*, доктор філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Богдан ПАРАМОНОВ*, доктор філософії (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Діана ПЕСОЦЬКА*, кандидат філософських наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Ірина РУДНЄВА*, кандидат педагогічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Ганна САТАНОВСЬКА*, кандидат філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА*, кандидат філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Вікторія ЧУБ*, кандидат філологічних наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Русудан МАХАЧАШВІЛІ*, доктор філологічних наук, професор (Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна); *Анастасія КОПИТІНА*, доктор філософії (Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна); *Марина ВАРДАНЯН*, доктор філологічних наук, професор (Криворізький державний педагогічний університет, Україна); *Oleg RUMYANTSEV*, PhD in Philology (University of Palermo, Italy); *Olena PONOMAREVA*, PhD in Philology (Sapienza University of Roma, Italy); *Kseniia KONSTANTYNENKO*, PhD in Philology (University of Padua, Italy).

Секретарі: *Михайло БОНДАРЕНКО*, *Ольга ВАСИЛЬЄВА*.

Адреса оргкомітету: каб. 7-73, кафедра романо-германської філології, факультет іноземних мов, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, Харків, Україна, 61022.
тел.: (057)707-52-65

Художні феномени в історії та сучасності («Життя в обмеженнях і без»): тези доповідей XI Міжнародної наукової конференції (11 квітня 2025 року, Харків, Україна). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 134 с.

ISBN 978-966-285-858-7

У збірнику представлені тези доповідей міжнародної наукової конференції, присвяченої проблемам літературознавства, лінгвістики, перекладознавства, методики викладання іноземних мов і літератур. Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей. За зміст та достовірність фактів, викладених у тезах, відповідальність несуть автори. Усі тези перевірено на наявність текстових запозичень за допомогою системи StrikePlagiarism.com.

ISBN 978-966-285-858-7

УДК 80:378.147.091(063)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2025

© Колектив авторів, 2025

UDC 80:378.147.091(063)

Certification UkrINTEI Ministry of Education and Science of Ukraine № 728 dated 09.12.2024

*Approved for publication by the decision of the Academic Council
of V. N. Karazin Kharkiv National University
(protocol №12 dated 25.04.2025)*

Head of the organizing committee: Dr in Philology *Tetiana CHERKASHYNA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine).

Members of the organizing committee: PhD in Philology *Maria BIELIAVSKA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); Dr in Philology *Ihor ORZHYTSKII* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD in Philology *Bohdan PARAMONOV* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD in Philosophy *Diana PESOTSKA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD in Pedagogy *Iryna RUDNIEVA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD in Philology *Hanna SATANOVSKA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD in Philology *Iryna KHOLMOHORTSEVA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD in Philology *Victoriia CHUB* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); Dr in Philology *Rusudan MAKHACHASHVILI* (Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine); PhD in Philology *Anastasia KOPYTINA* (Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine); Dr in Philology *Maryna VARDANIAN* (Kryvyi Rih State Pedagogical University, Ukraine); PhD in Philology *Oleg RUMYANTSEV* (University of Palermo, Italy); *Olena PONOMAREVA*, PhD in Philology (Sapienza University of Roma, Italy); *Kseniia KONSTANTYENKO*, PhD in Philology (University of Padua, Italy).

Secretaries: *Mykhailo BONDARENKO, Olha VASYLIEVA.*

Address of the organizing committee: 7-73, Department of Roman and German Philology, School of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022.
tel.: (057)707-52-65

Artistic phenomena in history and modernity («Life in and out of Restrictions»): Abstracts Collection of the XI International Scientific Conference (Kharkiv, Ukraine, April 11, 2025). Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, 2025. 134 p.

ISBN 978-966-285-858-7

The collection presents abstracts of report of the International scientific conference devoted to the problems of literary criticism, linguistics, translation studies, methods of teaching foreign languages and literatures. For researches, teachers, graduate students, students of philological programs. The authors are responsible for the content and accuracy of the facts set forth in the abstracts. All abstracts were tested for plagiarism through the StrikePlagiarism.com.

ISBN 978-966-285-858-7

UDC 80:378.147.091(063)

© V. N. Karazin Kharkiv National University, 2025

© The team of authors, 2025

ЗМІСТ / TABLE OF CONTENTS

FROM ROYAL CHEF TO CELEBRITY CHEF: ENGLISH-LANGUAGE RECIPES ACROSS CENTURIES <i>Viktória ALBERT, Judit SZITÓ</i>	11
VERBALES TABU KREBS IN DER DEUTSCHEN SPRACHKULTUR: ZWISCHEN ENTTABUISIERUNG UND TABUBEWÄLTIGUNG <i>Olena BYELOZYOROVA</i>	13
ДИСКУРС ПОДОРОЖІ В РОМАНІ «НІЧ ВОГНЮ» ЕРІКА-ЕММАНЮЕЛЯ ШМІТТА <i>Михайло БОНДАРЕНКО</i>	14
ЗАБОРОНА VS. СВОБОДА НА ПАМ'ЯТЬ: УКРАЇНСЬКА ПІДЛІТКОВА ЛІТЕРАТУРА ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАДИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ <i>Марина ВАРДАНЯН</i>	16
«LIFE AS THEATRE» IN ERIC-EMMANUEL SCHMITT'S «THE GUITRYS» <i>Olha VASYLIEVA</i>	19
REPRESENTATIONS OF THE HOLODOMOR IN GRAPHIC NOVELS <i>Anna GAIDASH</i>	21
DISCOURSE OF THE OTHERNESS IN MARIA MATIOS'S NOVEL "SWEET DARUSYA: A TALE OF TWO VILLAGES" <i>Switłana HAJDUK</i>	22
АВТОПОЕТИКА РЕПОРТАЖУ РИЩАРДА КАПУСЦІНСЬКОГО <i>Марина ГОГУЛЯ</i>	23
МАРКУВАННЯ ПРОСТОРУ В УКРАЇНСЬКИХ ПОДОРОЖНІХ ТВОРАХ 1920–1930-Х РОКІВ <i>Олена ГОЛОТА</i>	24
SYNTACTIC FORMATIONS THROUGH RECURRENCE <i>Oleh HONCHARUK</i>	25
DAILY «DISCOVERY OF AMERICA» (FEATURES OF TEACHING ENGLISH TO STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL MAJORS) <i>Yulia GORDIENKO</i>	26

ДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНІ МОВЛЕНЕВІ ТЕНДЕНЦІЇ ФРАНКОФОННОГО ПУБЛІЧНОГО ПРОСТІРУ <i>Максим ГРИГОР'ЄВ, Вячеслав ЩИРОВ</i>	28
ДІАЛЕКТИКА МЕЖ І БЕЗМЕЖЖЯ В ПОЕТИЧНИХ РЕФЛЕКСІЯХ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ: АСПЕКТИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ <i>Юлія ГРИГОРЧУК</i>	29
REALITY VS ACTUALITY <i>Inna DAVYDENKO, Yaroslava LITOVCHENKO</i>	30
СУЧАСНИЙ АВТОРСЬКИЙ АНТИМІФ ПРО СТАХАНОВА <i>Людмила ДАНИЛЕНКО</i>	31
МЕЖА ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОЇ ПОДІЇ <i>Любомир ДЕРЕШ</i>	32
НА МЕЖІ: ЛІМІНАЛЬНІСТЬ І ТРАНСГРЕСІЯ В ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ КРІСТОФЕРА ШЕРВУДА <i>Антон ДРАННИКОВ</i>	34
LA POESIA DI LOREDANA BOGLIUN <i>Christian ECCHER</i>	35
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ <i>Леся ЄВДОКИМОВА-ЛИСОГОР</i>	36
INTRODUCTION OF THE DUOLINGO ENGLISH TEST (DET) AS A REVOLUTIONARY EVENT IN LANGUAGE ASSESSMENT <i>Daria ZATSERKLIANA, Iryna HUSLENKO</i>	42
FLOWERS IN A CRUCIBLE, STAGE I: DANIEL KEYES' NOVELETTE (1959) AS TRANSLATORS' CHALLENGE <i>Boris ZISELMAN, Igor USTYUZHYN</i>	45
АДАПТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ФІЛОЛОГІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ-УКРАЇНЦЯМИ ТА ЗІ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ <i>Олександра КАСЬЯНОВА, Анастасія СЕЛІВЕРСТОВА</i>	50
РУЙНУЮЧИ ГЕОГРАФІЧНІ КОРДОНИ: ПЛАНЕТАРНИЙ МОДЕРНІЗМ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА <i>Наталія КОБЗЕЙ</i>	52

<p>КОНЦЕПТ ІНАКШОСТІ В РОМАНІ ЯРИНИ ВОВК «НЕ ПЛАЧ, МОЯ КРАСУНЕ» <i>Наталія КОБИЛКО</i>.....</p>	53
<p>ПСИХОПОЕТИКА ІНАКШОСТІ В РОМАНІ ЛІББІ СКОТ І РЕБЕКИ ВЕСТКОТ «CAN YOU SEE ME?» <i>Даріна КОЗЯР</i>.....</p>	54
<p>LA RELACIÓN ENTRE LA FILOSOFÍA DE LA PRAXIS DE MARX Y EL INDIVIDUO PERMITE LA FUNDAMENTACIÓN DE LA POÉTICA <i>Luis Alberto LÓPEZ HERRERA</i>.....</p>	55
<p>ПАЛОМНИЦЬКА ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО: МЕЖІ І БЕЗМЕЖЖЯ <i>Лариса ЛИТВИН</i>.....</p>	60
<p>ХУДОЖНЯ КОНЦЕПЦІЯ АБОЛІЦІОНІЗМУ В ПРОЗІ ПАНАСА МИРНОГО <i>Ольга МАТВЄЄВА</i>.....</p>	62
<p>СТЕРЕОТИПИ, МОВА ТА БУЛІНГ У ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ "THE BREAKFAST CLUB" <i>Валерія МАЦКЕВИЧ</i>.....</p>	63
<p>TRAUMATIC AND THERAPEUTIC NARRATIVES IN ALEXANDER CHEE'S QUEER NOVEL «EDINBURGH» <i>Andrii MYKHAILIUK</i>.....</p>	65
<p>ПРОБЛЕМА СВОБОДИ В РОМАНІ АЙРІС МЕРДОК «ЗАМОК НА ПІСКУ» («THE SANDCASTLE») <i>Наталія МИРОНОВА</i>.....</p>	66
<p>КОНЦЕПТИ СВОБОДИ Й ОБМЕЖЕНЬ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ <i>Сергій НАНАЙ</i>.....</p>	67
<p>ОСОБИСТІ КОРДОНИ ГЕРОЯ В ПОВСЯКДЕННОСТІ ІСТОРИЧНОЇ ПРОЗИ МИКОЛИ КОСТОМАРОВА <i>Ольга НОВИК</i>.....</p>	68
<p>ПОСТПАМ'ЯТЬ ЯК ПОДОЛАННЯ МЕЖІ У ЗБІРКАХ М. КІЯНОВСЬКОЇ «БАБИН ЯР. ГОЛОСАМИ» І К. МИХАЛІЦИНОЇ «РОЗЛАМАНІ ЛЮДИ» <i>Ганна ОВСЯНИЦЬКА</i>.....</p>	69

INSCRIBIR EL MUNDO EN EL CUADRADO: UNA METÁFORA INTERPRETATIVA EN LAS LITERATURAS CENTROANDINAS DEL SIGLO XX

Ígor ÓRZHITSKIY.....82

ГОЛОС РІВНОСТІ: ІНКЛЮЗИВНА ЛІТЕРАТУРА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Марія ПАВЛОВА.....84

IMPRISONMENT AS A PATH TO IDENTITY TRANSFORMATION IN THE EXAMPLE OF «THE FRENCH NOVEL» BY FRÉDÉRIC BEIGBEDER

Bohdan PARAMONOV.....86

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТАБУЙОВАНИХ ТЕМ В ІСПАНЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Аліна ПАШКОВА.....87

МЕЖІ НОРМАЛЬНОСТІ/АНОРМАЛЬНОСТІ У ЖІНОЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Діана ПЕСОЦЬКА, Жанна КУЩЕНКО.....89

НА ПЕРЕТИНІ СВІТІВ: ЕКОКРИТИЧНЕ ПРОЧИТАННЯ РОМАНІВ «УЛІС» ДЖ. ДЖОЙСА ТА «МАНГЕТТЕН» ДЖ. ДОС ПАССОСА

Анна ПЕТРЕНКО.....90

КОНЦЕПТ «НОСТАЛЬГІЯ» У ПРОЗІ ПРО МІГРАЦІЮ (НА ОСНОВІ ЗБІРКИ ОПОВІДАНЬ «ДІМ У БЕЙТІНГ ГОЛЛОВ» ВАСИЛЯ МАХНА)

Діана ПІДБУРТНА.....92

SYNERGETIK IN DER PHILOLOGIE HEUTE UND PROGNOSEN FÜR IHRE ZUKUNFT ALS WISSENSCHAFT UND ALS AKADEMISCHE DISZIPLIN

Lidija PICHTOWNIKOWA.....93

ДІМ МІЖ КОРДОНАМИ: МІГРАЦІЯ, УЯВА ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД У КИТАЙСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ «ТУМАННИХ ПОЕТІВ»

Марія ПОПОВА.....97

DE CAUSA MALI: ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЗЛА

Юрій ПОПОВИЧ.....98

ІНДИВІДУАЛЬНА ДИТЯЧА ТРАВМА І СПРОБИ ЇЇ ОПРАЦЮВАННЯ У РОМАНІ ЄВГЕНІЇ БАБЕНКО «УСІ МОЇ ТРИВОЖНІ ДЗВІНОЧКИ» <i>Іван ПРОКОПЕНКО</i>	100
ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПІД ВПЛИВОМ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ <i>Богдана ПУГАЧ</i>	101
ДО ПИТАННЯ ПРО МОЖЛИВОСТІ ЖАКА ДЕРРІДА В ЧАС МЕТАМОДЕРНІЗМУ <i>Микола РАДУЖАН</i>	103
СУЧАСНІ БАР'ЄРИ, З ЯКИМИ СТИКАЄТЬСЯ ВИКЛАДАЧ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ <i>Олена РАДЧЕНКО</i>	104
ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЧНОГО КОНЦЕПТУ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ МАНДРІВ: РЕТРОСПЕКЦІЯ <i>Ольга РОМАНОВА</i>	105
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ: ESP, CLIL ТА ЕМІ <i>Ірина РУДНЄВА, Христина ТРАЧ</i>	107
SPECIFICITY OF CHRONOTOPE IMAGE OF MANOR IN «COUP DE GRÂCE» NOVEL BY MARGUERITE YOURCENAR <i>Hanna SATANOVSKA, Mariia BIELIAVSKA</i>	108
ПІЗНАННЯ СВІТУ В ТВОРЧОСТІ ХОРХЕ ВОЛЬПІ <i>Марина СВІТЛИЧНА</i>	109
СПЕЦИФІКА ВІДНАЙДЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В РОМАНІ В.РАФЄЄНКА “МОНДЕГРІН (ПІСНІ ПРО СМЕРТЬ І ЛЮБОВ)” <i>Оксана СИДОРЕНКО</i>	111
DIE MOTIVATION IM DAF-UNTERRICHT IM LAND DER ZEILSPRACHE <i>Mariia SYDOROVA</i>	112
СВОБОДА (НЕ)СВОБОДА ТВОРЧОСТІ: ФІЛОСОФІЯ САМОВИРАЖЕННЯ ВАСИЛЯ СТУСА <i>Людмила ТАРНАШИНСЬКА</i>	113

ПОДОРОЖ ЯК КЛЮЧОВА КАТЕГОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ <i>Олеся ТИМЧЕНКО</i>	114
ACCULTURATION OF MARITAL PARTNERS IN INTERCULTURAL FAMILY DISCOURSE: THE INTEGRATION STRATEGY <i>Khrystyna TRACH</i>	115
CONCEPT <i>FREEDOM</i> IN CONSTRUING MULTILINGUAL IDENTITIES: A LINGUOCULTURAL DIMENSION <i>Galina OUTKINA, Iuliia SHAMAIEVA</i>	117
АНОРМАЛЬНІСТЬ ЯК ОБРАЗОТВОРЧА СТРАТЕГІЯ У «БІОГРАФІЇ ВИПАДКОВОГО ЧУДА» Т. МАЛЯРЧУК <i>Ольга ФЕДЬКО</i>	118
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ <i>Євген ХАРКОВСЬКИЙ</i>	119
ФЕНОМЕН «ЛІТЕРАТУРНОЇ МАПИ СВІТУ»: ПИСЬМЕНСТВО В ПОЛІТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ <i>Ольга ХАРЛАН</i>	121
HUMAN CONDITION ПРИКОРДОННЯ У ВІЙНІ. «АРАБЕСКИ» СЕРГІЯ ЖАДАНА <i>Галина ХОМЕНКО</i>	122
МІГРАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДОЛАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ, КУЛЬТУРНИХ І МОВНИХ КОРДОНІВ В АВТОБІОГРАФІЧНОМУ ЕСЕ «NORD PERDU» НЕНСІ Г'ЮСТОН <i>Тетяна ЧЕРКАШИНА</i>	123
ДРАМА «ПРИНЦЕСА МАЛЕНА» МОРІСА МЕТЕРЛІНКА: ПОШУК СВОБОДИ У СИМВОЛІСТСЬКОМУ ТЕАТРІ <i>Дмитро ЧИСТЯК</i>	124
LA GUERRE COMME EXPÉRIENCE LIMITE: UN ROMAN FRANÇAIS SUR LA RÉALITÉ UKRAINIENNE (ANALYSE CRITIQUE DE LA SYMPHONIE DES MONSTRES DE MARC LEVY) <i>Victoryia CHUB</i>	125

ДОСВІД РОСІЙСЬКОГО КОНЦТАБОРУ У ТВОРАХ С. АСЄЄВА І
В. СУБОТІНОЇ

Фелікс ШТЕЙНБУК.....127

LA MIGRATION ET SES ENJEUX SOCIO-LINGUISTIQUES DANS LES
ŒUVRES DE NINA BOURAOUI ET FATOU DIOME. LANGUE, IDENTITÉ ET
EXIL

Kheira YANIAOUI.....128

ДОЦІЛЬНІСТЬ СКАСУВАННЯ ДИКТАНТУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ
НАВЧАННЯ ПИСЬМА

Інга ЯЦЕНКО.....130

FROM ROYAL CHEF TO CELEBRITY CHEF: ENGLISH-LANGUAGE RECIPES ACROSS CENTURIES

Viktória ALBERT¹ (Budapest, Hungary), Judit SZITÓ² (Budapest, Hungary)

¹ *PhD in Linguistics, Professor, Department of English Studies, Kodolányi University, viktoriam.albert@kodolanyi.hu*

² *PhD in Linguistics, Professor, Department of English Studies, Kodolányi University, judit.szito@kodolanyi.hu*

Recipe writing in Britain, and later in the USA, has a long and fascinating history reflecting specific societal, technological, and cultural changes. Therefore, this paper aims to explore the evolution of recipe writing focusing on the interplay between audience, style, and technology across different historical periods. Building upon findings from prior studies by the authors [2; 3; 4; 5; 13], it also investigates how recipes have changed from being exclusive to elite chefs to becoming more inclusive, interactive, and accessible to diverse global audiences. Incorporating Görlach's [8] textual and linguistic framework, this study traces how medieval recipes in *Forme of Cury* (1390) [12] with their brief and incomplete instructions have evolved into user-friendlier ones as exemplified by Jamie Oliver's works.

Early cookbooks primarily targeting elite male chefs, served as mere 'reminders' rather than comprehensive step-by-step instructions, reflecting the oral recipe-sharing tradition of that time. The introduction of printing by the end of the 15th century contributed to the spread of literacy and the inclusion of upper-class women as readers. For instance, *A Proper Newe Booke of Cokerye* (1575) [7] contained more detailed instructions, still assuming some basic cooking knowledge [2, pp. 7-9; 3, p. 10; 4; 5, p. 126]. By the 18th-19th centuries, Eliza Acton [1], Mrs. Lincoln [10], and Fanny Farmer [6] introduced precise measurements, serving the needs of possibly less experienced but literate housewives [4; 5, p. 126].

Afterwards, the recipe format underwent further changes. In the 20th century, recipes became more visual and accessible as they appeared in weekend newspaper supplements and lifestyle magazines. Furthermore, cooking shows reintroduced orality to recipes again. For instance, Julia Child blended education with entertainment in a televised cooking show in the USA in the 1960s [13], making cooking even more approachable to a mass audience. This trend set the scene for the 21st century, when recipe writing would become a highly competitive and versatile industry. Today, blogs, vlogs, social media platforms and cooking apps are the key digital spaces that have changed how recipes are written, shared, and consumed. They enable recipe writers to

develop their creativity, establish their authentic voice, and directly engage with their readers, who, in turn, interact with each other [9], forming online communities (i.e., *Celebrating Food Together*). However, this era has also brought new challenges to writers, who often struggle to balance writing with marketing, technical, and freelancing demands [9]. In a time when anyone can contribute and an ever-increasing number of recipes compete for readers' attention, Jamie Oliver [11] stands out in the cooking industry. With his casual style, he tries to “build confidence in the kitchen” [14] and convince others that cooking can be easy and stress-free.

Overall, the journey of recipe writing once reflecting exclusivity and the demands of the upper class has evolved into a more inclusive, informal, and interactive global medium, shaped by societal changes and technological advancements. Combining tradition and innovation, recipe writing has developed into a more fluid, multi-media genre that can resonate with a wider audience.

REFERENCES

1. Acton, E. (1845). *Modern cookery*. Longman, Brown, Green and Longmans. URL: <https://archive.org/details/moderncookeryinooactogoog/page/n6/mode/2up>
2. Albert, V., Szitó, J. A story of two pies: Structural and functional characteristics of Medieval and Early New English apple pie recipes. In: *Freeside Europe Online Academic Journal*, 2022. Issue 13, pp. 1-16. DOI: 10.51313/Freeside-2022-01
3. Albert, V., Szitó, J. The Evolution of the Recipe and its Sociocultural Implications. In: *Artistic phenomena in history and modernity. Global and local: composition or opposition?* 9th International Scientific Conference. V. N. Karazin Kharkiv National University, 2023a. pp. 10-11. ISBN: 978-966-285-767-2
4. Albert, V., Szitó, J. Gendered audience design in English-language cookbooks. In: Magalhães, L. (ed.) *Communicating Otherness*. Palgrave Studies in Otherness and Communication. New York: Springer International Publishing, 2025.
5. Albert, V., Szitó, J. Women and Cookbooks: From Medieval Elitism to Modern Inclusivity. In: *World Literature in the 21st-century Literary Studies Discourse*, 13th International Scientific Conference. Ivan Franko National University of Lviv. Odesa: Oldi, 2023b. pp. 125-127. ISBN 978-966-289-781-4

6. Farmer, F. M. The original Boston Cooking-School cook book. Weathervane Books, 1896. URL: <https://archive.org/details/originalbostoncooofarm/page/n5/mode/2up?view=theater>
7. Frere, C. F. (Ed.) A proper newe booke of cokerye. W. Heffer & Sons Ltd, 1913. URL: <https://archive.org/details/b21530191/page/n59/mode/2up?view=theater>
8. Görlach, M. Text types and the history of English. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2004.
9. Jacob, D. Will write for food: The complete guide to writing cookbooks, blogs, reviews, memoir, and more. Da Capo Lifelong Books, 2010. pdf
10. Lincoln, Mrs. D. A. Mrs Lincoln's Boston cookbook: What to do and what not to do in cooking. Roberts Brothers, 1884. URL: <https://ia902201.us.archive.org/31/items/b20416994/b20416994.pdf>
11. Oliver, J. Jamie's Ministry of Food: anyone can learn to cook in 24 hours. London: Michael Joseph, 2008. 359 p.
12. Pegge S. (ed.). Forme of Cury: A roll of ancient English cookery compiled. 1780. 188 p.
13. Szitó, J., Albert, V. „Hát nem minden recept egyforma?” Századközepi angol és magyar kulináris receptszövegek összehasonlítása. [“Aren't all recipes the same?” Comparison of English and Hungarian culinary recipe texts from the middle of the 20th century] Budapest: Akadémia Kiadó, 2024. ISBN: 978 963 664 091 0
14. Yorio, K. The joy of writing a great cookbook: How to share your passion for cooking from idea to published book to marketing it like a bestseller. Page Street Publishing, 2015. 160 p. pdf

VERBALES TABU KREBS IN DER DEUTSCHEN SPRACHKULTUR: ZWISCHEN ENTTABUISIERUNG UND TABUBEWÄLTIGUNG

Olena BYELOZYOROVA¹ (Charkiw, Ukraine)

¹ D. in Philologie, Außerordentlicher Professor, Außerordentlicher Professor der Abteilung für Fremdsprachen für berufliche Zwecke der Fakultät für Fremdsprachen der Nationalen Universität V. N. Karazin Charkiw, byelozorova@yahoo.com

Trotz der breit deklarierten Enttabuisierung gehört das Konzept KREBS immer noch nicht zu den Konzepten, die im modernen deutschsprachigen Diskurs bedenkenlos mit expliziten sprachlichen Mitteln *per se* aktualisiert werden. Die sprachwissenschaftliche Analyse der Video-Interviews mit den

KrebspatientInnen, die über ihre Erfahrungen und ihre Überlebensgeschichte reden, hat ergeben, dass – ungeachtet der Tatsache, dass ein offenes Interview zu diesem hochsensiblen Thema allein schon einem Tabubruch gleicht – es immer noch Themenbereiche gibt, die vorwiegend durch Euphemisierungsstrategie bewältigt werden. Genau solchen Fällen der indirekten Kommunikation gilt unser wissenschaftliches Interesse. Analysiert wurden sämtliche Interviews mit den sogenannten Cancer Survivors auf den relevanten Internetportalen Deutschlands, Österreichs und der Schweiz wie *Ein Gespräch im Roten Sessel*, *Reden wir über Krebs*, *Meine Geschichte mit Krebs*, *Reden wir über Krebs*, *Das K Wort* und *Ich&Krebs*, in denen das hochsensible Thema der Krebserkrankung angesprochen wird, mit dem Ziel, sprachpragmatische Besonderheiten der Realisierung der Euphemisierungsstrategie zur sprachlichen Bewältigung des verbalen Tabus KREBS zu beschreiben.

Die Euphemisierungsstrategie wird im deutschsprachigen Diskurs mittels eines polyimplikativen impliziten Sprechaktes realisiert, der ein diskursiv-sprachliches Zusammenwirken von Sprecher und Hörer zur gemeinsamen Sinnkonstruktion darstellt. Auf der Grundlage einer expliziten Proposition P wird eine implizite Proposition Pplus (illokutionsbasierte Implikatur) konstruiert, die mit der gleichzeitigen Konstruktion von einer zusätzlichen emotionsbasierten, affektiven, Implikatur begleitet wird [1].

Die Emotionspalette, die den Sprecher dazu motiviert, eine indirekte Ausdrucksweise zu wählen, reicht von Angst und Scham bis zu Ekel, wobei es vor allem um Angst vor der Verletzung des Hörers, Angst vor der Ausgrenzung, Angst vor der Grenzverletzung, Angst vor Belästigung geht.

LITERATURVERZEICHNIS

1. Schwarz-Friesel M. Language and emotion. The cognitive linguistic perspective. *Emotion in Language* / ed. by U.M. Lüdtke, Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2015. pp. 157-174.

ДИСКУРС ПОДОРОЖІ В РОМАНІ «НІЧ ВОГНЮ» ЕРІКА-ЕММАНЮЕЛЯ ШМІТТА

Михайло БОНДАРЕНКО¹ (Харків, Україна)

¹викладач кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов,
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
m.bondarenko@karazin.ua

Ерік-Емманюель Шмітт всесвітньо відомий драматург та письменник.

Свою письменницьку кар'єру він розпочав в 1991 році, але світ про нього дізнався лише в 1993, коли світ побачив його сценарій "Відвідувач".

Окрему славу письменник здобув саме завдяки своїм автобіографічним романам, серед яких відомий на весь світ роман "Ніч вогню" ("La nuit de feu"), якому я хочу приділити окрему увагу у своїй доповіді.

В основі роману лежить автобіографічна історія подорожі автора до пустелі Сахара, куди він вирушає для того, щоб там відсвяткувати новий рік. На перших сторінках роману можна побачити опис фізичної подорожі письменника, а саме його переміщення в географічному просторі та зустріч з досі йому невідомим та новим під час такої подорожі.

Також варто відзначити особливі кліматичні умови, в які потрапляє герой роману, бо для кожної людини стане не аби яким випробовуванням після європейського клімату здійснити подорож до пустелі, де температура може сягати значно вищої позначки ніж в багатьох країнах Східної та Західної Європи.

На сторінках роману автор намагається передати читачу певний символ пустелі: місця, де нічого немає, просто загублений шмат землі, який автор представляє як аналог людини, яка загубила себе саму, та постійно намагається віднайти істинний, правильний шлях, який йому був даний.

Впродовж роману, автор поступово переходить від фізичної до духовної подорожі, де він довгий час відчуває глибоке містичне переживання, за час перебування в пустелі головний герой встигає переосмислити своє ставлення до життя, свої страхи та сумніви. Велику роль відіграє також і релігія. Під час переосмислення герой відчуває єдність з усім, що його оточує та відчуває божу присутність поряд з ним.

Читаючи роман "Ніч вогню" Еріка-Емманюеля Шмітта можна зрозуміти, що в основу роману покладені душевні пошуки автора. Книга є відображенням етапів становлення його світогляду, релігійних поглядів та звісно ж переміщення, яке відбувається як в географічному просторі, коли людина переміщується фізично, так і морально, коли людина повністю переосмислює сенс свого буття, свою віру та те, що варто було йому побороти.

ЗАБОРОНА VS. СВОБОДА НА ПАМ'ЯТЬ: УКРАЇНСЬКА ПІДЛІТКОВА ЛІТЕРАТУРА ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАДИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Марина ВАРДАНЯН¹ (Кривий Ріг, Україна)

¹ доктор філологічних наук, професор, професор кафедри перекладу та слов'янської філології Криворізького державного педагогічного університету (Україна),
maryna.vardanian@gmail.com

У 1955 році в одній із мюнхенських друкарень вийшла книга для підлітків «Чи зійде завтра сонце?» українського письменника-емігранта Леоніда Полтави. У творі з підзаголовком «Повість з недалекого майбутнього» митець далекоглядно зображує міжнародну боротьбу за українські надра, викриває російсько-радянську пропаганду, піднімаючи питання української ідентичності та пам'яті. Як і для більшості інших вихідців з України, така свобода в літературі означала не жити на своїй батьківщині, але зберігати пам'ять про неї для нащадків, що і наразі є важливим для майбутнього сучасних українців. У цій розвідці йдеться про те, як українська підліткова література та її переклади відіграють важливу роль у збереженні пам'яті та національної ідентичності, долаючи забуття та цензуру.

Говорячи про заборони в підлітковій літературі, я не маю на увазі традиційно табуйовані теми про стосунки між статями, алкоголь, смерть [1]. Тут мова йде про ідеологічні заборони та цензуру, що існували в радянський період української історії, і подолання яких є важливими для сьогодення, зокрема в контексті становлення національної ідентичності та збереження пам'яті для українців. Заборонені теми в радянський період в українській літературі я поділяю на три групи: національно-визвольна боротьба українців, «геноцидна тема» та спротив радянському режиму. *Перша табуйована тема* – це зображення Української революції 1917–1921 років. Радянська соціалістична література витіснила її пропагандою з героїзацією комуністичної «жовтневої революції» у дусі «Школи» А. Гайдара, або єднання братніх народів у соціалістичну спільноту, наприклад, Н. Забіла «Троянові діти». *Друга тема забуття* пов'язана із замовчуванням Голодомору (1932–1933). Ця тема не могла існувати за радянського тоталітарного режиму, тому пам'ять про неї стиралася разом із тисячами репресованих та померлих від голоду українців. На її зміну прийшло звеличування колективізації. Взірцем її пропаганди став так званий бестселер «Піднята цілина» М. Шолохова. В українській дитячій літературі така заборона на пам'ять простежується у

творах О. Копиленка «Десятикласники», А. Головка «Червона хустина» тощо, де постають образи дітей з новою соціалістичною ідентичністю. *Третя цензурована тема* пов'язана власне з критикою радянської системи. Натомість звеличування тоталітарної системи, вождів та «кремля» стали тенденційними темами й образами в літературі-пропаганді того часу.

Спротив радянському режиму в українській дитячій та підлітковій літературі можна простежити у 1960-х та 1980-х роках у творчості Василя Симоненка та Віктора Близнеця. У поемі-казці «Цар Плаксій та Лоскотон» (1963) зображений «образ нескореного героя, який обрав нелегкий шлях заради служіння народові й Батьківщині – мандри, митарство, переслідування, що визначали життєвий модус самого В. Симоненка» [2, 226–227]. У той час як повість-казка «Земля Світлячків» (1979; 1989; 2003) В. Близнеця розповідає «про життя лісових чоловічків – стовусів та тривусів, які в запеклій боротьбі перемогли печерних страховиськ», але уважний читач відчує підтекст та альянз на українську боротьбу на зламі радянської епохи. Уже після загибелі письменника київське видавництво «Дніпро» видало англomовний переклад «In the Land of Living Lights» (1987). Попри те, що в книзі ми читаємо заклик до закордонних читачів замовляти «радянські книги» у постачальників до своїх країн, сам факт перекладу англійською став важливим інструментом поширення українських прагнень про власну ідентичність.

Важливу роль у збереженні пам'яті про табуйовані радянською системою теми відігравала підліткова література української діаспори ХХ століття, а її переклади сприяли поширенню української ідеї серед міжнародної спільноти. До таких найбільш репрезентативних книг можна віднести повість про Великий Голод в Україні Ольги Мак «Каміння під косою» (1973; 1994, 2004, 2006 та 2017) та її переклад англійською «Stones Under the Scythe» (2011). Крім того, доволі популярним твором, який викривав радянський режим, є повість Івана Багряного «Тигролови» (1944), що кілька разів перевидавалася англійською як «The Hunters and the Hunted» (1954; 1957; 1990), а також німецькою «Das Gesetz der Taiga» (1961). На тему національно-визвольних змагань крізь призму пам'яті та ідентичності для дітей українських емігрантів написана повість Лесі Храпливої «Отаман Воля» (1967), а викриттю радянської системи присвячене казкове оповідання Івана Смолія «Сонцебори» (1970), що інтертекстуально перегукується з творчістю В. Симоненка та В. Близнеця.

З відновленням української незалежності 1991 року цензуровані теми поступово входять до підліткової літератури. Повернулися з забуття як заборонені твори та теми, так і з'явилися нові книги, що свідчать про тяглість української національної ідентичності та пам'яті. І якщо історичні теми, наприклад, Київська Русь, богатирі, козаки, швидше увійшли до української підліткової літератури, зокрема і через повість Володимира Рутківського «Сторожова застава» (1991 – журнальна версія; 2001 та 2012 – книжкові редакції, 2017 – екранізація), то тема Голодомору-33 часто ставала предметом гострої дискусії. До 2018 року складно знайти сучасну українську книгу на цю тему, крім одиничних збірок як «Зернятко надії» (2011), бо весь цей час цензура на пам'ять підмінювалася доводами про «травмування дитячої психіки» та «засиллям в українській літературі страшних тем». Яскравим заголовком «Пам'ять і сила, а не страх: дитячі книжки про Голодомор» М. Семенченко ставить акценти на важливості української пам'яті та ідентичності, знайомлячи з низкою творів про Голодомор для дітей та підлітків, що вийшли упродовж 2018–2023 років [3].

Тема національно-визвольних змагань українців та викриття радянської системи активно обіграється у сучасних коміксах. Зокрема, події на фоні боротьби за українську державність 1917–1920-х років розгортаються у трьох графічних історіях «Воля: The Will» (2017; 2018; 2024), що поєднують жанри альтернативної історії та стімпанку. Їхніми героями стають реальні історичні постаті, серед яких – Михайло Грушевський, Володимир Винниченко та Симон Петлюра, які протистоять большевикам на чолі з вождем пролетаріату Леніним. Схожа ідея супротиву українського народу більшовицькому режиму під час Української революції 1917–1921 років розкривається у коміксі «Протистояння: Червоний терор» (2019), у якому тогочасні події пов'язуються з теперішньою боротьбою українців за власну свободу.

Якщо для зображення національно-визвольних змагань українців на початку ХХ століття найбільш популярним виявився жанр коміксу, мальовису чи графічних історій, то сучасна війна в Україні представлена цілою низкою жанрових форм: від коміксів, наприклад, «Пригоди Микитки» (2017; 2018; 2023), «тихих книг» як «Жовтий метелик» (2022) Олександра Шатохіна, до повісті – «Абрикоси зацвітають уночі» (2022) Ольги Русіної. У сучасній літературі тема війни не табується, а навпаки формує спільну колективну пам'ять й українську ідентичність.

Заборона на українську пам'ять пройшла довгий шлях у підлітковій

літературі, відображаючи зміни у ставленні до української ідентичності та свободи. Від табування тем Української революції, Голодомору-33 та викриття радянського режиму до алегоричних й реалістичних книг, створених письменниками 1960-х та 1980-х років, українською діаспорою та сучасними авторами, українська література стала потужним інструментом збереження пам'яті та відновлення національної ідентичності. Теми Голодомору, історії та війни не лише є частиною виховання українських поколінь, але й допомагають зберегти культурну пам'ять та відновити національну гідність.

ЛІТЕРАТУРА

1. БараБука. Про табу без табу. *БараБука*. <https://www.barabooka.com.ua/pro-tabu-bez-tabu>
2. Варданян М. (2018). *Свій Чужий в українській діаспорній літературі для дітей та юнацтва: національна концептосфера, імагологічні моделі*. Кривий Ріг: Видавництво «Діонат».
3. Семенченко М. (2023). Пам'ять і сила, а не страх: дитячі книжки про Голодомор. *Тиждень.ua*. 27 листопада 2023. <https://tyzhden.ua/pam-iat-i-syla-a-ne-strakh-dytiachi-knyzhky-pro-holodomor>

«LIFE AS THEATRE» IN ERIC-EMMANUEL SCHMITT'S «THE GUITRYS»

Olha VASYLIEVA¹ (Kharkiv, Ukraine)

¹ *PhD student at the Department of Romance and Germanic Philology, School of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University, olun4ik@ukr.net*

In the words of Shakespeare: «The world is a theatre, and we are all actors in it», Skovoroda once added: «And everyone plays the part they are cast in». These theses are fully inherent in many plays by the contemporary French-language playwright Eric-Emmanuel Schmitt, including «The Guitrys».

The play «The Guitrys» by the French playwright Eric-Emmanuel Schmitt was first staged on 26 September 2013 at the «Rive Gauche» theatre in Paris, and the same year the text of the play was published in a separate edition by the Parisian publishing house «Albin Michel».

The play immerses the reader in the atmosphere of the French theatre of the first half of the twentieth century, recreating not only the biographical dimension of Guitry's life (a famous French theatre figure of the period), but also the aesthetic and socio-cultural context of the interwar period.

Structurally, the play demonstrates the influence of cinematic editing and non-linear narrative, which brings it closer to modern drama. Flashbacks and elliptical development of events create the effect of subjective perception, allowing the viewer to gradually reconstruct the story of the characters. Thanks to this, «The Guitrys» not only preserves the stylistic heritage of the interwar theatre, but also integrates modern dramatic techniques.

The motif of theatre as life plays a special role in the play. Schmitt emphasises the conventionality of reality, turning the stage into a space where the boundary between performance and real feelings disappears. This makes «The Guitrys» similar to the tradition of interwar theatre, in which theatre as a phenomenon was understood not only as an art form, but as a way of life. The theatre in the play is not just a place of action, but a symbolic character that determines the fate of the characters, shapes their identity, and ultimately absorbs them.

In this play, Schmitt not only stylises everything as the French theatre of the interwar period, but also gives it new meanings, emphasising the metaphysical dimension of theatre as a phenomenon that is simultaneously a game, life and a contemplative act. This approach resonates with the traditions of the theatre of the absurd, in particular the idea that theatrical reality can be more truthful than life. In this context, «The Guitrys» can be seen as a kind of commentary on the role of art in the artist's life: it not only shapes his identity, but also becomes a trap from which it is impossible to escape.

In order to express his intentions more fully, Schmitt actively uses images-symbols in the play that accompany theatre life. Typologically, they can be divided into visual (spotlight, dressing room, curtain, car), audio (music, aircraft noise, applause, silence) and temporal (clock, time ellipse). All of them form a single system of images and serve as an additional means of reflecting the psychological state of the main characters and the general atmosphere of the play.

REFERENCE

1. Schmitt E.-E. The Guitrys. Paris : Albin Michel, 2013.

REPRESENTATIONS OF THE HOLODOMOR IN GRAPHIC NOVELS

Anna GAIDASH¹ (Kyiv, Ukraine)

¹*Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Germanic Philology, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, a.haidash@kubg.edu.ua*

After many decades of suppressed knowledge of the Great Famine of 1932-1933 in Soviet Ukraine, the post-genocidal culture develops decolonizing techniques to fill in lacunas, particularly those about the Holodomor. With its double nature, the graphic medium of comics facilitates the manifestation of traumatic experiences, which are often ineffable.

Different in narrative modes and target audiences (whereas Igort's reporting book aims at an adult readership, the rhetoric of Rhea Good and Yuliia Smal's comics is more didactic)*, three transatlantic graphic novels manifest the trauma of the Holodomor through non/verbal means.

Pramod Nayar detects figurative realism in Igort's graphic novel in hologram effect, the metaphor of ghostification, and the technique of omission, claiming them to communicate the inexpressible (p. 379). I will augment Nayar's findings with a distinctive color palette for each graphic novel, distinguishing narrative modes transmitting the trauma. Maria Ritter delineates the mechanism of un-silencing the individual and collective traumata to undo their transgenerational effects: "silence plays an important role in the understanding of trauma" (p. 178). For those Ukrainians who survived the Great Famine, silence was a coping mechanism to avoid imprisonment or similar atrocities of the Soviet period. Thus, un-silencing becomes a coping mechanism not only to continue forming the national and individual identity but also to survive the trauma of the Russian aggression. Finally, in terms of theoretical background, the study of the interrelation of vulnerability and resistance (by Anneleen Masschelein, Florian Mussgnug, and Jennifer Rushworth) will be applied as a decolonizing trope in the selected graphic novels.

ASTERISCS

* Igort's *The Ukrainian Notebooks* is a journalistic account; Rhea Good's *Bottle of Grain: a Holodomor Story* narrates a story of survival. Yuliia Smal's *P'yat' Koloskiv (П'ять колосків)* has a subtitle about the extermination (euphemistically – 'disappearance') of the Ukrainians.

REFERENCES

1. П'ять колосків. Голодомор. Історії, як зникали українці / Юлія Смаль; Іл. Юлія Ганик. Вид. 2-ге Київ: МОЯ книжкова полиця, 2024.
2. Good, Rhea, and Natalie Warner. 2020. *Bottle of Grain. A Holodomor Story*. Independently published.
3. Igort. 2016. *The Ukrainian and Russian Notebooks*. New York: Simon and Schuster.
4. *Mediating Vulnerability: Comparative approaches and questions of genre*. Edited by Anneleen Masschelein, Florian Mussnug and Jennifer Rushworth. (2021). London: Press University College London.
5. Nayar, Pramod K. From Documentary Realism to Figurative Realism: Igort's *The Ukrainian and Russian Notebooks* and the Holodomor. *Counter Text* 4.3 (2018): 362–381. DOI: 10.3366/count.2018.0139
6. Ritter, Maria. Silence as the Voice of Trauma. *The American Journal of Psychoanalysis* 74 (2014): 176–194.

DISCOURSE OF THE OTHERNESS IN MARIA MATIOS'S NOVEL "SWEET DARUSYA: A TALE OF TWO VILLAGES"

Switłana HAJDUK¹ (Siedlce, Poland)

¹ *PhD in Philology, Assistant Professor, Institute of Linguistics and Literary Studies, University of Siedlce, switlana.hajduk@uws.edu.pl*

The second half of the 20th and early 21st centuries was a turning point in the fierce struggle of marginalised groups against prejudice, restrictions, and intolerance from the “normal” majority. Normality often functions as a synonym for mental health, while abnormality is a synonym for mental illness, i.e., otherness. According to Staszak, “Otherness is due less to the difference of the Other than to the point of view and the discourse of the person who perceives the Other as such” (2). Thus, people can be divided into two groups: the dominant group that “embodies the norm and whose identity is valued” and the secondary group that is “defined by its faults, devalued and susceptible to discrimination” (2).

In 2004, Maria Matios, a contemporary Ukrainian writer, published the novel “Sweet Darusya: A Tale of Two Villages”, which brings to the fore the otherness of Darusya, a deeply traumatised woman. Her otherness, a result of childhood trauma, led to behaviour that was atypical for the “normal” majority. The villagers, who should have shown compassion, labelled Darusya as insane,

foolish, mute, and “sweet”, effectively excluding her from the world of the “normal”. The stigmatisation, discrimination, and intolerance towards a sick person presented in the novel are a poignant reflection of society’s unwillingness to understand and accept the Other, the Different, in this case, a traumatised and sick woman: “Grams, what about our sweet Darusya, has she been mute and foolish from birth?’ ‘Not from birth – from fate. But she’s not foolish, granddaughter, people think she’s foolish because she’s not like everyone else” (1, 200).

Marked by society with the “stigma” of being different – disabled and odd – Darusya finds herself on the margins of the village community. Due to the discriminatory behaviour on the part of the villagers, which manifested itself in intolerance, avoidance, rejection, isolation, and aggression, Darusya feels this alienation. It leads to her alienation from the so-called “normal” people. She consciously resists this society. Darusya’s internal resistance (silence and muteness) and external resistance (escapism) can be considered both a reaction to an indifferent or even hostile attitude of society towards her and a form of post-traumatic therapy.

REFERENCES

1. Matios M. Sweet Darusya: A Tale of Two Villages. Translated from Ukrainian by Michael M. Naydan and Olha Tytarenko. New York City: Spuyten Duyvil, 2019, 210 p.
2. Staszak, Jean-François. 2008. “Other/otherness”. *International Encyclopedia of Human Geography, Elsevier* <https://www.unige.ch/sciences-societe/geo/files/3214/4464/7634/OtherOtherness.pdf>

АВТОПОЕТИКА РЕПОРТАЖУ РИШАРДА КАПУСЦІНСЬКОГО

Марина ГОГУЛЯ¹ (Київ, Україна)

¹кандидат філологічних наук, відділ зарубіжної літератури, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, marynagogulia@gmail.com

Мета цієї розвідки – визначити основні риси філософії репортажної творчості польського письменника Ришарда Капусцінського, спираючись на вибірку з його інтерв’ю, опубліковану в книзі «Автопортрет репортера» [1].

Пояснюючи поетику власної творчості, Р. Капусцінський зосереджується на наступних цінностях та принципах.

Репортажна творчість прозаїка знайомить читачів переважно із реаліями далеких, маловідомих або закритих країн, а в його фокусі – «чужі» і, на перший погляд, далекі від рідної для автора Польщі катаклізми. Митець засвідчує важливість відходу від європоцентризму та заходоцентризму на користь **літературної глобалізації** [1; 22, 92]. Ця інтенція має етичний характер, адже Р. Капусцінський намагається надати голос «бідним», позбавленим надії на зміни [1; 110]. Власне, його репортажна творчість є поєднанням багатьох голосів і в цьому сенсі має риси колективності [1; 47].

Вибір жанру репортажу обумовлений **реалізмом** оповіді, в якій репортер фіксує власні свіжі враження про побачене в подорожі. Тут автор є оповідачем і головним героєм (Р. Капусцінський називає свій різновид свого жанру «особистим репортажем», «літературою пішки» [1; 71]). У творі, де йдеться про справжніх людей і справжні події, він використовує засоби художньої (фікційної) літератури [1; 69–70]. В описі репортер сконцентрований на буденності та побуті, які здатні краще передати культуру країни, ніж факти поточної історичної події.

Р. Капусцінський наголошує на необхідності відповідального витлумачення подій, а не лише їх опису. Так чи так, йому доведеться зайняти певну позицію, якщо ідеться про конфлікт. Його репортажі мають три базові складники: зображення реальності, історичний контекст і власні роздуми, які поєднуються завдяки **колажності** та деколи фрагментарному поєднанню уривків у текстову цілісність. При цьому письменник дотримується принципу стислості оповіді – великої конденсації інформації у доволі коротких текстах [1; 66]. Часте вживання рефлексій у репортажах свідчить про їхнє тяжіння до **есеїзації**.

ЛІТЕРАТУРА

Капусцінський Р. Автопортрет репортера. Київ : Темпора, 2011. 134 с.

МАРКУВАННЯ ПРОСТОРУ В УКРАЇНСЬКИХ ПОДОРОЖНІХ ТВОРАХ 1920–1930-Х РОКІВ

Олена ГОЛОТА¹ (Київ, Україна)

¹аспірантка кафедри літературознавства ім. В. Моренця Національного університету «Киево-Могилянська академія», olenaz26@ukr.net

Сьогодні на нашій планеті існує близько 195 країн. Не всі нам відомі чи знайомі, однак в різних куточках світу Францію впізнають по Ейфелевій

вежі та лавандовим полям, Італію по Пізанській вежі чи каналам Венеції, тощо. Визначні місця чи будівлі – це мабуть перше що спадає на думку із впізнаваних ознак простору певної країни чи регіону. Так окрім чітких державних кордонів, ми помічаємо й інші умовні ознаки розмежування між містами, регіонами, чи країнами. Вони полягають також у кліматі, ландшафтах, архітектурі й побутових дрібницях. Відображення як державних кордонів, так і впізнаваних просторових маркерів звісно проявляються й в літературі. Найчастіше це характерно подорожнім творам. Письменник транслює нам свій шлях та образ навколишнього простору саме за допомогою помічених яскравих деталей. Подекуди це відбувається у протиставленні з батьківщиною чи іншими регіонами.

Серед плідних періодів української мандрівної літератури можемо виокремити 1920–1930-ті роки. Ця доба характеризується активною розбудовою нової держави та розвитку нових політичних зв'язків. Українські літератори мандрують як у сусідні республіки, так і за межі країни. Відповідно, такі тексти містять не лише традиційні вказівки на особливості місцевості, але й відображають процес становлення нової ідеології.

У нашому дослідженні ми прослідкуємо як письменники 1920-1930-х років зображали характерні ознаки нового простору в своєму мандрівному доробку. До уваги взято подорожні твори Майка Йогансена, Олександра Мар'ямова, Леоніда Недолі та інших. Автори, намагаючись якнайкраще передати атмосферу відвіданого місця, вдаються не лише до описів, але вміщення текстів вивісок, народних пісень чи місцевих газет. Разом із поміченими змінами у погоді, стані доріг, вигляді людей навколо, такі деталі дозволяють краще зрозуміти особливості відвіданої місцевості. Адже читаючи подорожні тексти, ми також долучаємось до пройденого шляху.

SYNTACTIC FORMATIONS THROUGH RECURRENCE

Oleh HONCHARUK¹ (Kharkiv, Ukraine)

*¹Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Language Training, Kharkiv National University of Internal Affairs,
og.two@gmail.com*

The recursive nature of language allows us to lay one construction in another, creating a virtually unlimited number of ways to express thought. For example, we can form complex sentences by putting one subordinate clause into another,

or we can create complex syntactic constructs using conjunctions. Recurrence is also related to syntax.

The phenomenon of recurrence is not only the basis for creating complex syntactic constructs, but also one of the fundamental mechanisms that provide the unlimited expressive power of human language. It allows us to build an infinite number of sentences of varying degrees of complexity: from simple sentences to complex multi-level constructions. Subordinate clauses, participial and adverbial phrases, as well as other syntactic formations based on recurrence, allow us to express the most subtle shades of thought, establish complex logical connections between elements of the statement, and convey information with maximum accuracy and detail.

Recursive grammar rules are not limited to the creation of complex sentences. They also play an important role in forming phrases, word combinations, and other syntactic units. For example, recursive rules allow us to build laid attribute groups, such as *“the book which I bought in the bookstore which is on the main street.”* This flexibility of syntax makes it possible to create a variety of texts, from simple everyday messages to complex scientific works.

The study of recurrence in syntax is important for understanding the nature of human language and developing computer models of natural language processing. Understanding recursive mechanisms allows us to create more efficient algorithms for machine translation, text analysis, and speech synthesis.

Thus, recurrence is one of the most important mechanisms that provide the infinite expressive power of human language. The study of recursive structures in syntax allows us to understand more deeply how we build complex statements, transmit information, and interpret the speech of other people.

DAILY «DISCOVERY OF AMERICA» (FEATURES OF TEACHING ENGLISH TO STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL MAJORS)

Yulia GORDIENKO¹ (Bratislava, Slovakia)

*¹lecturer, Department of British and American Studies, Comenius University in
Bratislava, yulia.gordienko@uniba.sk*

Learning a foreign language is a challenge for the large majority of people. However, there is an additional, crucial component to this process that can recompense for the considerable effort taken while mastering a non-native

language, including English.

For instance, acquisition of the foreign language facilitates not solely the assimilation of the second language's lexica, moreover, depending on the individual's proficiency, the ability to engage with the content layer, which, in essence, constitutes the objective of the corresponding linguistic representation. In his elaborated monograph on the principles of learning and teaching foreign languages, Douglas Brown argues that «culture learning is a process of creating shared meaning between cultural representatives. It is experiential, a process that continues over years of language learning, and penetrates deeply into one's patterns of thinking, feeling, and acting» [1, p. 195].

This assertion is corroborated by Jeremy Harmer who, analysing various aspects of learning English, acknowledges that «without knowledge of cultural realities, learning English becomes a mechanistic and, as a result, unproductive process» [2, p. 48].

Therefore, based on the theoretical foundations developed by renowned scholars, we substantiate the use of some methods and techniques which can be applied in the process of learning English to transform the learning routine into an exciting journey that can give students of non-linguistic specialities, in particular, the joy of new discoveries related to the cultural characteristics of native English speakers.

First of all, the focus is on the method of «cultural reflection», alongside with such techniques as «etymological research», «art historical expertise», and «linguistic and visual reception».

REFERENCES

1. Brown Douglas H. Principles of Language Learning and Teaching. Second ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall Regents, 1987. 252 p.
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. London and New York: Longman, 1991. 448 p.

ДО ПИТАННЯ ПРО СУЧАСНІ МОВЛЕНЕВІ ТЕНДЕНЦІЇ ФРАНКОФОННОГО ПУБЛІЧНОГО ПРОСТІРУ

Максим ГРИГОР'ЄВ¹ (Харків, Україна),
Вячеслав ШИРОВ² (Харків, Україна)

*¹ старший викладач кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
maksym.grygoriev@karazin.ua*

*² старший викладач кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
vyacheslav.shchyrov@karazin.ua*

Те, що французькі публіцисти визначають, як «ле нуво шарабья», є головною рисою тенденцій, про які ми будемо говорити і яка сформувалася на початку нульових років. Французька мова вже пережила куртуазний маньєризм, як стиль публічного дискурсу. Ось і зараз французи мають свій сучасний стиль публічного мовлення, головна особливість якого полягає в тому, що він здебільшого складається з вітру, а отже, цілком зіткане з чистого галасу. Як наслідок, багато людей починають вірити, що це вміння говорити. Хоча насправді нічого спільного вміння говорити з цим явищем не має. Це просто спосіб говорити, який призначений для того, щоб блефувати, загіпнотизувати свого співрозмовника, задурити йому голову. Тенденція в мовленні, яку можна спостерігати відповідає принципу: чим менше думають, тим більше говорять. Ми живемо в епоху видовищ і всіляких трюків. Це, наприклад, час реклами і пропагандистських маніпуляцій. Саме така соціально-психологічна тенденція панує зараз у мовному полі франкомовного суспільства. Так тріумфує те, що ще можна назвати синдромом безперервної, запаморочливої балаканини. Так звана тарабарщина проявляє себе в найрізноманітніших сферах мовленнєвої діяльності, від спортивних репортажів, спонтанних інтерв'ю, до політичних промов про маючи завжди одне соціально-психологічне підґрунтя: уникати образ і гострих кутів, проблемних тем. Умовно можна поділити ці евфемізми на офіційно політкоректні, прийняті до обов'язкового використання в державних мас-медіа, соціально політкоректні, покликані уникати образ певних соціальних груп, та гібридні, данину моді та чинним нормам, спрямовані на пом'якшення проблемних тем у приватних розмовах, спонтанних інтерв'ю. Очевидно, що ці тенденції спричинені великими серйозними і масштабними змінами в житті соціуму. Збільшення імміграції та міграції в країні.

Необхідність співіснування різних етнічних груп. Тенденції відображають також офіційну появу соціальних і гендерних категорій. Що стосується доцільності та корисності цих мовленнєвих тенденцій, то слід зазначити, що поряд із корисною функцією згладжування соціальних і політичних суперечностей, можна констатувати, як негативні наслідки їхніх проявів, ускладнення розуміння, утруднення комунікації та проявів критичної думки.

ДІАЛЕКТИКА МЕЖ І БЕЗМЕЖЖЯ В ПОЕТИЧНИХ РЕФЛЕКСІЯХ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ: АСПЕКТИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Юлія ГРИГОРЧУК¹ (Київ, Україна)

¹кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник відділу давньої української літератури Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, yuliahryhorchuk@ukr.net

Як стверджував М. Гайдеггер, граничність – це найперша визначеність людського буття. Від моменту народження життя людини обмежене простором і часом: місцем народження і визначеною кількістю років. Однак людина в своїй інтенціональній сутності завжди скерована в безмежність. Як образ Божий, вона носить у своєму серці тугу за вічністю, за небом.

У поетичній філософії Г. Сковороди діалектика меж і безмежжя розгорнута, власне, у цих трьох аспектах: просторовому, темпоральному і екзистенційному, а радше релігійно-екзистенційному.

В топографічному контексті діалектику меж і безмежжя в поезіях автора втілює опозиційне протиставлення міста (як замкнутого організованого простору) і природи: гір, полів, садів, лугів, діброви (як простору відкритого, вільного, де особа може вповні бути собою). Ідею долання меж символічно експлікує також хронотоп дороги як рух угору, відкритість до нових смислів.

У темпоральному аспекті опозиція меж і безмежжя репрезентована через призму часовості й вічності, швидкого і сповільненого (наближеного до вічності) часоплину.

Водночас найповніше діалектика меж і безмежжя виражена в релігійно-екзистенційному ключі. Йдеться про поетичне осмислення Г. Сковородою семантичних опозицій плоті і духу, гріха і святості, смерті і воскресіння, в яких асоціативно відлунює філософська теза про дві натури: видиму і

невидиму (Божу). У віршах ці опозиції виражають місткі образи-символи, розгорнута антитестика й метафоричність, промовиста афористичність вислову.

Слід підкреслити, що всі окреслені парадигми в поетичних текстах Г. Сковороди існують не відокремлено, а взаємонакладаються, проникають одна в одну. Заглиблений у релігійну атмосферу барокового богомислення, Г. Сковорода протиставляє крихкості людської натури і обмеженості існування трансцендентну надію воскресіння, що одуховнює божественним смислом простір, час і все життя.

REALITY VS ACTUALITY

Inna DAVYDENKO¹ (Kharkiv, Ukraine),

Yaroslava LITOVCHENKO² (Kharkiv, Ukraine)

¹кандидат філологічних наук, доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, *i.v.davydenko@karazin.ua*

²старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, *y.litovchenko@karazin.ua*

Concepts REALITY and ACTUALITY are usually considered synonymous. Their definitions are almost identical, but in fact they denote different entities.

The etymological analysis of the lexemes *reality* and *actuality* reveals as follows. The first record of *reality* (*n.*) dates back to 1540s as «quality of being real, objective reality», derived from French *réalité*, Medieval Latin *realitatem*, Late Latin *realis*. Meaning «real existence» or «what is real» appears in 1640s-1680s [6]. The meaning «sincerity» dates back to 18c. [6]. *Actuality* (*n.*) appears in late 14c., meaning «power, efficacy», from Medieval Latin *actualitatem*, Late Latin *actus* as «a doing». The lexeme *actuality* (*n.*) acquires the meaning «state of being real» in 1670s [6].

The semantic analysis of the lexemes under study proves the following: REALITY is understood as 1. «the quality / state of being real», 2. «the totality of real items», 3. «something that exists», 4. «a fact» [1–5, 7]; ACTUALITY: 1. «the quality / state of being actual», 2. «something that is actual», 3. «the state of existing», 4. «facts, rather than things that people believe / imagine» [1–5, 7].

Reality, in a broad sense, can act as a synonym for *truth*; an event or result, real rather than fictitious, concrete and individual rather than general and

abstract. The concept of REALITY is opposed to VIRTUALITY, which is highly important within the developing technologies and AI.

Actuality acts as realized reality in its entirety, the aggregate of reified ideas. Taking into consideration its root word – *to act (v.)* – leads to complete understanding of the concept. PRETENSE / SEEMINGNESS can be considered the opposite of ACTUALITY.

Reality is equal to the world of phenomenal experience perceived by a human being, while actuality reveals the world of participation or mutual activity, performed by a human being.

REFERENCES

1. *Cambridge Dictionary.* (n.d.). Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>;
2. *Cambridge Dictionary. English Thesaurus.* (n.d.). Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/thesaurus/>;
3. *Collins English Thesaurus.* (n.d.). Retrieved from: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english-thesaurus/>;
4. *Longman Dictionary of Contemporary English.* (n.d.). Retrieved from: <https://www.ldoceonline.com/dictionary/>;
5. *Merriam–Webster Dictionary.* (n.d.). Retrieved from: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/>;
6. *Online Etymology Dictionary.* (n.d.). Retrieved from: <https://www.etymonline.com/>;
7. *Oxford English Dictionary.* (n.d.). Retrieved from: <https://www.oed.com/dictionary/>

СУЧАСНИЙ АВТОРСЬКИЙ АНТИМІФ ПРО СТАХАНОВА

Людмила ДАНИЛЕНКО¹ (Київ, Україна)

¹кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, ladadana17@gmail.com

Сучасна українська проза активно переосмислює травми колоніального минулого, репрезентуючи радянський час. Представники різних літературних поколінь – старшого, середнього й молодшого (з різною мірою причетності до СРСР) мають потребу проговорити колишні колективні болі народу. Серед національних тягарів пам'яті – сфальшована історія, яку слід відновлювати; ностальгія за радянським минулим, якої варто позбутися остаточно; ідеологічні міфи, які необхідно розвінчувати.

У художньому зображенні минулого привертає увагу портрет соціуму,

враженого радянського ідеологією, зокрема тенденційною міфотворчістю. Ця проблема забезпечує творення антиміфів – текстів, що викривають радянські міфи про трудові та воєнні подвиги, про щасливе дитинство і відданих компартії піонерів-героїв, про добробут радянської сім'ї тощо.

Сучасний авторський антиміф – це перероблення радянського тоталітарного міфу, що вже не здатний існувати в суспільстві, яке визначилося з історичною правдою та національною ідентичністю. Антиміф живе за законами міфотворчості та має модель, в яку закладено концептуальні складники: герой – подія – символ. Його ідея спрямована на консолідацію суспільства, утвердження духовних цінностей та державної цілісності.

Яскравим прикладом таких текстів є антиміфи про Стаханова і стахановський рух в оповіданні П. Белянського «Чоботи» (книга «Бабуся вмирати не любила») та в романі Р. Буданова «Стахановський рух». Обидва письменники, використавши особистий досвід перебування в шахтарському середовищі, зобразили інакшу історію про головний «бренд» Донбасу. Вони виявили ідеологічні механізми моделювання радянського героя праці, змінили символи, трансформували видовищні події. У жанрово-стильових рішеннях обох творів добре помітно справжнє життя шахтарів, реальні картини радянського минулого, безперспективність становища громадян у тих умовах.

МЕЖА ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОЇ ПОДІЇ

Любомир ДЕРЕШ¹ (Київ, Україна)

*¹здобувач ступеня доктора філософії, Навчально-науковий інститут філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
lyubko.deresh@gmail.com*

Категорія «художньої події» є важливим, однак мало вивченим поняттям в українському та закордонному літературознавстві, значення якого сьогодні зазнало суттєвого знецінення. Використання поняття «художньої події» як вітчизняними (Т. Гребенюк, А. Рудковська), так і закордонними дослідниками (Ю. Лотман, Ш. Ріммон-Кенан) часто носить методологічно довільний, недостатньо обґрунтований теоретично характер, а саме поняття спрощено інтерпретується як «факт», «ситуація», «сюжетний поворот», «ситуативна переміна героя в рамках сцени». При цьому не враховується комплексна, архітектонічно-

композиційна цілісність твору, яка є джерелом і умовою існування перелічених вище сюжетно-фабульних перетворень.

Погляд на художню подію як на продукт цілісності художнього твору (в дусі продуктивної естетики С. Егенгофера), що виникає в результаті скоординованості та пов'язаності між собою всіх елементів завершеного висловлювання, змушує мислити це поняття як явище тотальне, наскрізне, єдине на весь твір, а не множинне і локалізоване в тих чи інших місцях розповіді.

Одним із основних інструментів аналізу та виявлення художньої події твору є поняття межі.

Межа, згідно з Парменідом, впорядковує хаос безмежного і, створюючи умови для його трансцендування, надає гегелівській «поганій нескінченності» буттєвості, сенсу. В художньому тексті таке розуміння межі слід мислити як нереверсивне, прогресуюче, результативне набування нового сенсу («незворотне перетворення») тими чи іншими оповідними структурами — як архітектонічними (характери персонажів, художній світ оповіді, авторські інтонації), так і композиційними (структура твору, жанрові ознаки тощо).

Виявлення таких точок набування сенсу в художньому творі в різних площинах (сюжетній, фабульній, композиційній, стилістичній) є важливим елементом аналізу художньої події. Усвідомлення різнопланових точок перетворення як проєкцій єдиної архітектонічної межі внутрішньої форми твору веде до досягнення твору як естетичного об'єкта — унікальної для кожного цілісного художнього висловлювання фундаментальної єдності форми і змісту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гегель, Г.В.Ф. Наука логіки. – Київ : Ліра-К, 2023. – 373 с.
2. Гребенюк, Т. Інваріантно-варіантна природа художньої події в контексті креативного та рецептивного аспектів естетичного дискурсу [Текст] / Тетяна Гребенюк // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. - Вип. 44, Ч. 2. - С. 30-36.
3. Рудковська, А. Ю. "Художня подія як провідна текстова категорія французької готичної новели ХХ століття." Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики 18 (2010): 365-372.
4. Egenhofer, S. Towards an Aesthetics of Production. – Zurich-Berlin: Diaphanes, 2017. – 302 с.

5. POEM OF PARMENIDES [Електронний ресурс] / пер. John Burnet. – 1892. – Режим доступу: <http://philoctetes.free.fr/parmenidesunicode.htm> (дата звернення: 25.02.2025).
6. Rimmon-Kenan, S. Narrative Fiction: Contemporary Poetics. 2nd ed. – London: Routledge, 2002

НА МЕЖІ: ЛІМІНАЛЬНІСТЬ І ТРАНСГРЕСІЯ В ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ КРІСТОФЕРА ІШЕРВУДА

Антон ДРАННІКОВ¹ (Київ, Україна)

¹аспірант, асистент кафедри зарубіжної літератури Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, drannikov1998@gmail.com

Одним із домінантних екзистенційних модусів життя та творчості Крістофера Ішервуда можна вважати їхнє парадоксальне пограниччя. У культурно-історичному контексті дихотомія «центр-периферія» окреслює лімінальні зони літературного канону: з одного боку, Ішервуд – «романіст однієї декади» [1, с. 232], з іншого – один із кращих прозаїків ХХ ст., якому вдалося по-справжньому передати дух епохи [3, с. хі]. Маючи тісні особисті зв'язки зі старшим поколінням модерністів і подекуди наслідуючи їхні експериментальні техніки, він водночас відроджує реалістичну традицію автобіографічної прози; йому закидають як «фатальну читабельність» [цит. за 2, с. хі], так і «відсторонену витонченість» [цит. за. 2, с. 52], незрозумілу для масового читача.

Важливу роль для Ішервуда відіграли кордони географічні. Замолоду, у невпинному пошуку себе, він полишив Англію і вирушив до Німеччини; після приходу до влади Гітлера поневірявся Європою у марній надії врятувати свого коханого-німця; зрештою прийняв контроверсійне рішення про еміграцію до США. Трансгресія кордонів як форма нацистської мілітарної агресії – з одного боку, і як порятунок втечею – з іншого, маркувала цей період життя письменника. Досвід переміщень і численних контактів із різними (полі)культурними середовищами закономірно наклав відбиток на творчість Ішервуда: більшість його героїв – буквральні або метафоричні мігранти, біженці, номади, що перебувають на межі суспільних конвенцій.

Помежів'я американського й англійського чітко простежується в літературно-критичній рецепції творів Ішервуда: зазвичай увагу сконцентровано на його європейському доробку, зокрема романах

берлінського періоду, у той час як американські тексти часто залишаються на маргінесах. Глобальне пограниччя західного і східного актуалізується в контексті навернення письменника до ведантизму. Власне ведантична філософія дозволяє говорити також і про феноменологічне подолання самої концепції кордону, втілене в ідеї абсолютного духу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bradbury M. *The Modern British Novel*. London ; New York : Penguin Books, 1994. 515 p.
2. Harker J. *Middlebrow Queer: Christopher Isherwood in America*. Minneapolis : University of Minnesota Press, 2013. 203 p.
3. *The Isherwood Century: Essays on the Life and Work of Christopher Isherwood* / ed. and intr. by James J. Berg and Chris Freeman, foreword by Armistead Maupin. Madison : University of Wisconsin Press, 2000. 293 p.

LA POESIA DI LOREDANA BOGLIUN

Christian ECCHER¹ (Novi Sad, Serbia)

*¹PhD, Docente di Cultura italiana, Facoltà di Filosofia, Università di Novi Sad,
christian.eccher@gmail.com*

Loredana Bogliun è una poetessa istriana che scrive i proprio versi nel dialetto istrioto. L'istrioto è un dialetto ormai scomparso, dato che non ci sono più parlanti attivi. Loredana Bogliun ha scelto questo idioma come lingua assoluta, volta a superare lo iato fra significante e significato su cui hanno abbondantemente scritto sia il linguista Saussure sia lo psicanalista Lacan. A ogni significante, Loredana Bogliun attribuisce un preciso significato e l'istrioto diventa così una lingua assoluta e comunicativa.

La poesia di Loredana Bogliun appartiene a un filone della letteratura italiana quasi sconosciuta, la letteratura dell'Istria in lingua italiana, appunto. Per questa ragione, analizzeremo anche il contesto storico e politico in cui l'opera della Bogliun è nata e si è sviluppata e spiegheremo anche i motivi per cui la letteratura istriana in lingua italiana è stata ed è ancora pressoché ignorata dai critici letterari del Belpaese.

BIBLIOGRAFIA

Bogliun, Loredana (1993). *Al gambero cui fiurdaleizi*, in *Mazere-Gromace-Muri a secco*. Bologna, Zagreb, Fiume : Book-Durieux-Edit.

- Boglun, Loredana (1996). *La peicia*, Milano: Hefti
- Brevini, Franco (1990). *Le parole perdute, Dialetti e poesia nel nostro secolo*. Torino: Einaudi
- Degheghi-Olujić, Elis, *La forza della fragilità*, Edit, Fiume, 2004
- Eccher, Christian (2012). *La letteratura degli italiani d'Istria e di Fiume dal 1945 a oggi*. Fiume: Edit
- De Saussure, Ferdinando (1967). *Corso di linguistica generale*: Milano: Mondadori

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Леся ЄВДОКИМОВА-ЛИСОГОР¹ (Харків, Україна)

*¹кандидат педагогічних наук, доцент кафедри романо-германської філології
факультету іноземних мов Харківського національного університету імені
В. Н. Каразіна, lessia0505@gmail.com*

У сучасному глобалізованому світі освіта спрямована на розширення світогляду особистості майбутнього фахівця, підвищення кваліфікації за кордоном, співпрацю з представниками інших культур, обмін досвідом, знайомство з культурою інших країн, тощо. Вивчення іноземної мови в закладах вищої освіти (надалі ЗВО) є невід'ємною частиною професійної підготовки майбутнього фахівця незалежно від його спеціальності. Відповідно до Національної доктрини з розвитку освіти в Україні (XXI ст.), а також Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти вивчення іноземної мови передбачає комунікативно та професійно-орієнтоване спрямування. Саме формування комунікативної компетентності майбутнього фахівця є інтегративним утворенням, що передбачає лінгвістичний (лексичний і граматичний), діалогічний, соціокультурологічний та професійний аспекти.

Вивчення іноземної мови окреслює певний перелік завдань: оволодіння лексичним матеріалом відповідно до рівня (A1-A2, B1-B2, C1-C2), вивчення професійної лексики, засвоєння граматичних правил, набуття навичок спілкування та вільного формулювання власних думок та відстоювання точки зору.

Необхідно зазначити, що основну частину комунікативної компетентності становить лексична компетенція, без опанування якої

іншомовна комунікація буде неможливою.

Метою даного дослідження є формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців на заняттях з іноземної мови.

Об'єкт даної розвідки – сучасні підходи в освітньому процесі, вивчення лексичних одиниць на заняттях з іспанської мови.

Проблема формування комунікативної компетентності була розглянута у працях вітчизняних і зарубіжних науковців: С. Амеліна, І. Баценко, В. Борщовецька, Є.Верещагін, О. Кучерук, К. Плиско, Федорченко Ю., Baralo, Higuera, M. Lewis, H. Gallardo, M.Mendez Santos, P. Serrano, Dollader та інші.

Сучасний підхід до вивчення іноземної мови кардинально змінився. Наразі у процесі викладання іноземної мови викладачі все більше звертають увагу на формування комунікативної компетентності (фонетична, орфографічна та орфоепічна компетенції, морфологічна компетенція, семантична компетенція, лексична компетенція, соціолінгвістична компетенція, а також прагматична компетенція), звісно, що граматичні явища студенти також опановують на заняттях.

Відповідно до такої зміни в підготовці майбутніх фахівців до іншомовної комунікації посилено інтерес до вивчення лексики. Постає питання: як зрозуміти, чи вивчив студент слово? І відповідь на це питання можна дати, поставивши собі питання і висловивши спостереження на заняттях з іноземної мови. Тож процес вивчення слова відбувається наступним чином: чи може студент розпізнати слово, коли воно сказане; чи може його правильно прочитати, написати; чи знає значення, які пов'язані з ним; чи може замінити його синонімом; чи вміє використовувати це слово в спілкуванні; чи може дати переклад слова; чи розпізнає його морфологію, тощо. Аналіз наукових робіт (Барало М.) дозволив описати, яким чином краще створювати мережі слів на заняттях з іспанської мови. У таблиці (табл. 1) розглянуто комунікативну компетентність та її складові відповідно до MCER (El Marco Común Europeo de Referencia).

Табл.1 Складові комунікативної компетентності

Рівень	Лексична компетенція	Комунікативна компетентність
фонетичний	Як звучить слово? Як вимовляється? Як виглядає? Як пишеться?	Фонетична, орфографічна та

		орфоепічна компетенція
морфологічний	До якого граматичного класу належить? Які частини розпізнаються? Яку будову має?	Граматична компетенція
синтаксичний	Граматичні функції: у яких структурах може з'являтися? У яких конструкціях слід використовувати? У якому порядку?	Граматична компетенція
семантичний	Що означає? З якими іншими слова може об'єднуватися?	Семантична компетенція
лексичні ланцюги	Асоціації: які інші слова нам нагадує? Які інші слова можна використати замість нього? Словосполучення: які ще слова чи типи слів з'являються/можуть використовуватися з цим словом?	Лексична компетенція
соціолінгвістичний	Обмеження щодо використання: (частота вживання...) Де, коли, як часто можна знайти та використовувати це слово?	Соціолінгвістична компетенція
прагматичний	Яка взаємодія між співрозмовниками? Звороти слів? Узгодженість і зв'язність слів.	Прагматична компетенція

Тож у даному дослідженні розглянемо більш детально основні складові комунікативної компетентності. Фонетичну компетенцію розглядають як

здатність студента до коректного артикуляційного, інтонаційного оформлення висловлювань, сприйняття і розуміння іншого співбесідника, яка засновується на динамічній взаємодії відповідних знань, навичок та фонетичної усвідомленості, а також загальної мовної свідомості. На заняттях з іспанської мови студентам викладають фонетичні правила, завдання, що практикують відтворення звуків, також студенти навчаються визначенню місця наголосу, набувають навичок інтонаційного та ритмічного оформлення мови, тощо. Традиційні підходи до викладання іноземних мов змінюють сучасні, які більше орієнтовані на нові технології і додають студентам в освітньому процесі більше мотивації, легкості у використанні, мобільності, а також є актуальними в навчальному процесі.

На допомогу в опануванні фонетичних основ приходять платформи Easy Spanish, Goodness Of Pronunciation, Duolingo, Babbel, ChatGPT, вони дозволяють вивчати звуки та вимову іспанських слів, а такі як платформа Fonemo Labs допомагає здійснювати транскрипцію іспанських слів.

Орфографію ж іспанських слів зручно перевіряти за допомогою словника RAE (Real Academia Española) або ж практикувати з додатками Aprendizaje de ortografía, Palabra correcta, Ortografía española, Reglas de ortografía, Corrector ortográfico español, які можна вільно завантажити на Google Play.

Особливе місце на заняттях з іспанської мови займає вивчення морфології та синтаксису. Їх опанування полягає в засвоєнні системи морфологічних та синтаксичних знань, спрямованих на розвиток особистості, формування власних думок, вільної та ефективної комунікації з іншими. Граматичні пояснення викладача на заняттях з іспанської мови, практичні опрацювання матеріалу, наприклад: ідентифікація морфем, створення слів, класифікація слів, тренувальні вправи на відмінювання, розбір та аналіз речень, створення текстів із використанням різних морфологічних структур, тощо, сьогодні доповнюють інтерактивні завдання з додатком gramaticas.net. Цей додаток є простим у застосуванні, студентам пропонуються у вільному доступі граматичні правила які містять прості пояснення, мають численні приклади та тренувальні вправи в ігровій формі, що дозволяє швидко опановувати матеріал.

Набір лексичних одиниць мови містить те, що ми зазвичай розуміємо як слова (прості лексичні одиниці), а також словосполучення, утворені двома або більше словами з єдиним значенням (багатослівні лексичні

одиниці, ідіоми, метафори, тощо). Збагачення лексичного запасу здійснюється внаслідок поєднання асоціативних ланцюгів, які накопичуються та упорядковуються в певну мережу, за потреби пригадуються і вживаються студентами в мовленні. Елементи таких ланцюгів, пов'язаних між собою, являють певну мережу, наприклад: яблуна → яблуневий цвіт → яблуко.

Подекуди накопичення словникового запасу здається непосильним завданням для студентів, які вивчають іспанську мову. Але, як доводить досвід роботи, поєднання слів, виразів, ідіом в асоціативні ланцюги дозволяє краще упорядкувати і запам'ятати лексику (рис 1). Головне правило таких асоціацій полягає в тому, щоб якомога частіше повторювати ці асоціації, практикувати в спеціально розроблених вправах. Як наслідок, ланцюги міцно і надовго залишаються в пам'яті і вільно використовуються студентами за потреби.

Рис 1 Асоціативні ланцюги

Найкращі застосунки, які допоможуть студентам у вивченні та запам'ятовуванні слів, – це las Flashcard, Quizlet, Lengalia, Brainscape, Kahoot та інші.

Опанування студентами соціолінгвістичної компетенції дозволяє додаток LingQ, він зосереджений на вивченні лексичних одиниць у контексті. Цей додаток охоплює різні теми, пропонує великий вибір аудіовмісту, надає змогу під час прослуховування слідкувати за текстом, а також заохочує активно працювати з матеріалом, поглиблює словниковий запас, допомагає відчувати мову і, таким чином, рецептивна лексика переходить в продуктивну (рис 2).

Рис 2 Лексика: перехід від рецептивної до продуктивної

Необхідно зазначити, що формування прагматичної компетенції відбувається шляхом створення спеціальних життєвих ситуацій на основі автентичних матеріалів після перегляду фільму чи прочитання книги із застосуванням ідіоматичних виразів, культурного контексту та взаєморозуміння.

Відповідно до професійної діяльності майбутнього фахівця доцільно організовувати дискусії, дебати, що дозволить кожному учаснику проявити себе, покращити вільне мовлення, вдосконалити вживання спеціальних лексичних одиниць, граматичних явищ, тощо.

Формування прагматичної компетенції на заняттях з іспанської мови передбачає виконання таких інтерактивних вправ, як рольові ігри, складання діалогів, створення проектів, симуляції повсякденних ситуацій та ін., що дозволяє практикувати різні типи мовленнєвих дій, розвиває комунікативну компетентність, стимулює розумову діяльність, сприяє розширенню світогляду, спрямовує діяльність студентів на розвиток творчої активності, формує повагу та позитивне ставлення до культури іспаномовних країн.

Додатки, про які йшлося вище, допомагають студентами практикувати і виконувати завдання як самостійно вдома, так і на заняттях, що підвищує інтерес до опанування іспанської мови, значно покращує засвоєння лексики, вживання вивченого матеріалу в реальних ситуаціях, виявлення прогалин щодо засвоєного та оцінювання власних результатів.

Перспективи подальшого дослідження вбачаються у розробленні педагогічних методів та впровадженні нових технологій у процес вивчення іноземних мов у ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Євдокімова-Лисогор Л.А. Модель «перевернутого класу (flipped classroom)» у процесі формування МКК студентів економічних

спеціальностей. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: «Педагогічні науки»*. 2016. Вип.141, С. 69-72

2. Євдокімова-Лисогор Л.А. Комунікативний підхід щодо вивчення іноземної мови. *Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування: матеріали IV Всеукр. наук-практ. конф. м. Дніпропетровськ, 7-8 червня 2013 р. / Дніпр. нац. ун-т ім. О. Гончара. Дніпро, 2013. С. 38-40*

3. Федорченко Ю.С. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування. Київ: Рідна школа, 2002. С. 63-65

4. Baralo M. La organización del lexicón en la lengua extranjera. *Revista de filología románica*. №14. Vol 1. С. 59-73

5. Consejo de Europa. El Marco Común Europeo de Referencia. 2002 URL: https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/marco/cvc_mer.pdf (fecha de consulta 25.02.2025)

6. Mendez Santos M. 101 preguntas para ser profe de ELE. *Edinumen*. 2021. 247с.

INTRODUCTION OF THE DUOLINGO ENGLISH TEST (DET) AS A REVOLUTIONARY EVENT IN LANGUAGE ASSESSMENT

Daria ZATSERKLIANA¹, Iryna HUSLENKO² (Kharkiv, Ukraine)

¹магістр філології, викладачка англійської та німецької мов, перекладачка, директор приватної мовної школи SpiritOn Language School, spiriton.school@gmail.com

²кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, i.guslenko@karazin.ua

Foreign language acquisition is crucial for education, jobs, and travel in a borderless world, and reliable assessment of language skills serves as a key tool for ensuring effective communication and global collaboration. Second-language assessment has to face at least two interconnected issues: overcoming concerns regarding its “validity and use” and “addressing the growing need worldwide” for accurate, practical, and reliable language competency approvals [1, p. 144]. IELTS, one of the most popular academic English assessment tests, celebrated its 35th anniversary in 2024 [7], whereas its American counterpart, TOEFL, conducted its first IBT session in 2005 [4], both

of them having administered millions of exam sessions, enabling candidates to achieve their educational and professional goals abroad. Facing new challenges in 2020s, particularly because of the COVID-19 pandemic, assessment bodies have introduced several updates, mostly letting their applicants take tests online, get results faster and even “retake individual skills” [7].

And yet, standardized exams were unprepared for an unprecedented issue recently brought by AI technology, as demonstrated by Duolingo – the world’s most downloaded free language-learning app [3] – which introduced its fully online AI-based test, the Duolingo English Test (DET) [2]. DET is characterized by: fully online testing without a prior appointment; free practice opportunities; low cost; short duration; a fully automated evaluation process; a testing algorithm that automatically updates for each candidate; and recorded spoken and written responses attached to the statement of results. By 2024 its results had been accepted by over 5500 universities, including Yale [6].

Nevertheless, some concerns arise regarding the simplification in testing core analytical skills needed in higher education (such as inferencing, building mental models, expeditious reading, etc. [5]); the lower level of retention required; and the lack of human interaction.

DET has shown rapid growth and might theoretically diminish the importance of traditional academic testing in the near future. A deeper analysis is required to assess the impact of reduced academic focus, the generalized approach to grading CEFR levels, and their influence on the future academic success of the applicants.

LITERATURE

1. Bachman Lyle (2010) Second Language Assessment. International Encyclopedia of Education, pp. 140-147. URL: https://www.researchgate.net/publication/286606407_Second_Language_Assessment (Last accessed: 16.02.2025).
2. Duolingo English Test (DET). URL: <https://englishtest.duolingo.com/> (Last accessed: 20.02.2025).
3. Guerrero Natalia (2024) Good, free, fun: The simple formula that has made Duolingo a daily habit for millions. BBC. URL: <https://www.bbc.com/worklife/article/20241004-the-simple-formula-that-made-duolingo-a-daily-habit-for-millions> (Last accessed: 16.02.2025).
4. History of the TOEFL Test. Manhattan Review. TOEFL Prep Courses & Tutoring. URL: <https://www.manhattanreview.com/toefl-history/> (Last accessed: 16.02.2025).

accessed: 16.02.2025)⁴

5. IELTS Academic or Duolingo English Test: How do they compare? (2022)
URL: <https://ielts.org/news-and-insights/ielts-academic-or-duolingo-english-test-how-do-they-compare> (Last accessed: 20.02.2025).

6. Standardized Testing Requirements & Policies. Yale University. URL: <https://admissions.yale.edu/standardized-testing> (Last accessed: 20.02.2025).

7. 100 million Cambridge English exams and tests have been taken around the world since 1913. Cambridge University Press & Assessment. URL: <https://www.cambridge.org/news-and-insights/100-million-Cambridge-English-Exam-taken> (Last accessed: 16.02.2025).

FLOWERS IN A CRUCIBLE, STAGE I: DANIEL KEYES' NOVELETTE (1959) AS TRANSLATORS' CHALLENGE

Boris ZISELMAN¹, Igor USTYUZHYN² (Kharkiv, Ukraine)

¹ *MSc (Engineering), Independent Scholar*

² *PhD (Philosophy), Independent Scholar, ustyuzhyn@karazin.ua*

Hence the vanity of translation; it were as wise to cast a violet into a crucible that you might discover the formal principle of its colour and odour, as seek to translate from one language into another the creations of a poet.

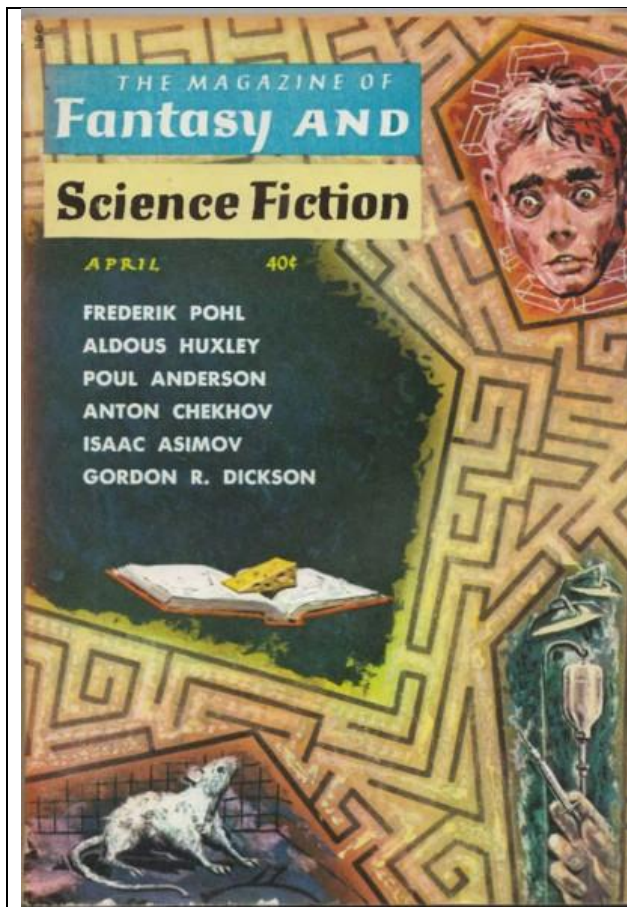
Percy Bysshe Shelly, *A Defense of Poetry*, 1821 [10].

Which is easiest to do,
Un-dish-cover the fish, or dishcover the riddle?

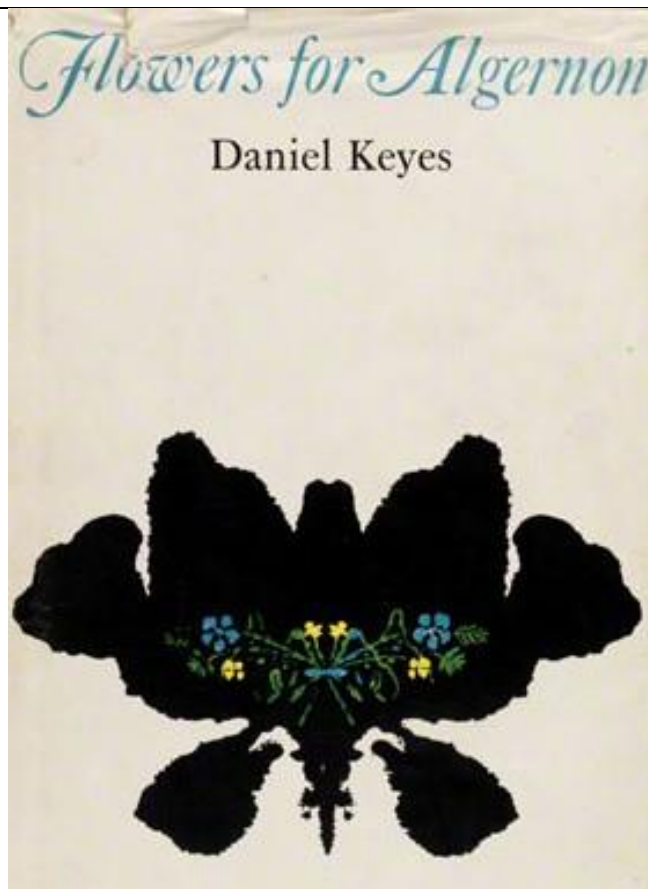
Lewis Carrol, *Through the Looking-Glass*, 1871 [4, p. 196].

According to Professor Martin H. Greenberg, Daniel Keyes (1927 – 2014) is essentially a one-story author whose reputation rests mainly on *Flowers for Algernon*, a landmark in both the science fiction and disability literature fields. In 1960 the story (or, rather, novelette) won Keyes a Hugo Award as the best

Sci-Fi story of 1959. After Keyes had expanded his novelette into the novel, he won the Nebula Award of the Science Fiction Writers of America as the best novel of 1966 and sold more than five million copies of it [5].

Emsch. Cover of *The Magazine of Fantasy and Science Fiction*, illustrating the first publication of the story, 1959 [6].

Carl Smith. Dust jacket of *Flowers for Algernon*, illustrating the first edition of the novel, 1966 [8].

This paper will concentrate on the novelette / story which (to the best of our knowledge) has not been translated into Ukrainian yet [*1].

It first appeared in *The Magazine of Fantasy and Science Fiction* (Vol. 16 # 4) in April, 1959 with a short introduction from the editor: “Homo Superior has appeared in science fiction rather more frequently than Homo Inferior – which is hardly surprising in a field devoted to extrapolation. Daniel Keyes, who has been a seaman, briefly a science fiction editor, and an English teacher, proves himself a Writer Superior in the following poignant and curiously suspenseful story of Charlie Gordon, who has an I.Q. of 68, and a tremendous will to triple it” [7, p. 5].

The story (told through protagonist’s own writings) is a series of Charlie Gordon’s progress / regress reports and personal notes made between March 5 and July 28, 1965. Charlie (probably, born in New York on February 20, 1928

[7, p. 5]) had been a sweet-tempered “moronic” [*2] janitor before he was persuaded to become a human guinea-pig for two scientists, Dr. Nemur (a psychiatrist) and Dr. Strauss (a neurosurgeon). Charlie whole-heartedly believed Miss Kinnian, his teacher in the slow adults’ class, who appreciated his “motor-vation” to become smart and said (as he put it), “If you volenteer for this experament you mite get smart. They dont know if it will be perminint but theirs a chance” [7, p. 7].

Most of Gordon’s reports are riddled [*3]. Obviously, the riddles asked in *Flowers for Algernon* are not as sophisticated as the ones found in *Through the Looking-Glass*, *The Hunting of the Snark* [3], *Ulysses* or *Foucault’s Pendulum*. Nevertheless, Keyes’ translators ought to “dishcover” all of them before “un-dish-covering the fish,” *i.e.* to identify puns and (of course) intentional errors and then to suggest a translation that would produce a similar effect.

Arguably, one of the most difficult passages to translate is placed in Charlie’s “progris riport 4.” He wrote it on “Mar 8,” two days before the “operashun” that would soon (unfortunately, only for about a month) triple his intellect and turn him into a genius. In the middle of May Charles Gordon will be giving an inferiority complex not only to Miss Kinnian, but also to his creators. But on March 8 he was not capable of understanding what Dr. Strauss and Dr. Nemur were talking about. He “dint get all the words,” [*4] but, nevertheless, diligently wrote down what he did get.

Fortunately, the “Writer Superior” [7, p. 5] who, by the way, used to teach English to students with intellectual disabilities, [5] left us clues to restore this conversation. Hopefully, we will not “pull a Charlie Gordon” [7, p. 10] if we do it this way:

“... He [Dr. Strauss] said, “Dr. Nemur, I know Charlie is not what you had in mind as the first of your new breed of intellectual (couldn’t get the word) superman. But most people of his low mentality are hostile and uncooperative; they are usually dull, apathetic, and hard to reach. He has a good nature; he is interested and eager to please.” Dr. Nemur said, “Remember, he will be the first human being ever to have his intelligence tripled by surgical means.” Dr. Strauss said, “Exactly. Look at how well he’s learned to read and write; for his low mental age it’s as grave an achievement as you and I learning Einstein’s theory of relativity without help. That shows the intense motivation. It’s comparatively a tremendous achievement. I say, we use Charlie.”

120 years ago, in his *Vesy Valery Bryusov* published an important article [*5]. Not only was it a challenge to Georgy Chulkov’s translation of Maurice

Maeterlinck's *Douze Chansons*, but also (to some extent) to Shelley's dictum on the impossibility of translating the creations of a poet into any human language. Bryusov (who had long been admiring Maeterlinck's "violets" [2, p. 105]) declared it bluntly: "It is impossible to transfer the creation of a poet from one language to another, but it is also impossible to give up this dream" [2, p. 105]. That is why "to decompose the violet in a crucible into its basic elements and then from these elements to create the violet again <...> is the task of the one who decided to translate poetry" [2, p. 103].

Flowers for Algernon is poetry because it is "the creation of the poet" [*6]. We "decomposed the violet" having done the analytical part and now invite the masters to synthesize it, *i.e.* to translate the passage into "moronic" sort of Ukrainian. Poets and alchemists will manage.

NOTES

*1. The novel was translated into Ukrainian by Viktor Shovkun [9].

*2. Before the operation Charlie's "eye-q" was 68. Mentally handicapped people with Intelligence Quotient from 50 to 69 were officially classified as morons then. Nowadays, the average IQ in the state of New York is 100.7 [1]. Albert Einstein's IQ was 161.

*3. Mainly with spelling and grammatical errors: "the raw shok test" – the Rorschach test ("martch 6"); "amazed" – a maze ("martch 7"); "eye-q" – IQ (Mar 8); "4 man" – foreman ("Mar 25") *etc.*

*4. They are marked with two asterisks in the original, *e.g.* "apath**" or "**vity" [7, p. 8]. The restored "learned" words are underlined here: "apathetic," "relativity" *etc.*

*5. *Vesy* [Libra], 1905, # 7.

*6. The Greek word from which the English term "poet" derives means "maker." "Maker" was often used as equivalent to "poet" by Renaissance scholars. *Cf.* Torquato Tasso's "Non merita nome di creatore, se non Iddio ed il Poeta" (No one merits the name of creator except God and the Poet). *Vates*, the Roman term for "poet," signifies a diviner, fore-seer, or prophet. See [10].

REFERENCES

1. Batra, Nikhil. *List of Average IQ in Every State of the USA*. [Electronic resource]. <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/average-iq-in-usa-1710768833-1>. Accessed February 25, 2025.

2. Bryusov, Valery. *Fialki v Tigele* [Violets in a Crucible] in: Bryusov, Valery. *Sobranie Sochineniy v Semi Tomakh* [Collection of Works in Seven Volumes].

- Vol. 6. Moskva: Khudozhestvennaya Literatura, 1975. PP. 103–109.
3. Carroll, Lewis. *Poliuvannia na Snarka. Poemagonia u Vosmy Skazakh* [The Hunting for the Snark. An Agony in Eight Fits]. Kyiv: Laurus, 2019.
 4. Carroll, Lewis. *Through the Looking-Glass and What Alice Found There*. Moscow: Progress Publishers, 1966.
 5. Castro, Michelle. *Flowers for Algernon. Short Story by Keyes* in: *Encyclopedia Britannica*. [Electronic resource]. [www.https://www.britannica.com/topic/Flowers-for-Algernon](https://www.britannica.com/topic/Flowers-for-Algernon). Accessed 25 February, 2025.
 6. Emsch (Edmund Emschwiller). *Flowers for Algernon* in: *The Magazine of Fantasy and Science Fiction*, April, 1959. [Electronic resource]. https://archive.org/details/Fantasy_Science_Fiction_v016n04_1959-04_PDF/mode/2up. Accessed 25 February, 2025.
 7. Keyes, Daniel. *Flowers for Algernon* in: *The Magazine of Fantasy and Science Fiction*. 1959. # 4 (April). PP. 5-30. [Electronic resource]. https://archive.org/details/Fantasy_Science_Fiction_v016n04_1959-04_PDF/page/n1/mode/2up. Accessed 25 February, 2025.
 8. Keyes, Daniel. *Flowers for Algernon*. San Diego, New York, London: Harcourt Brace Jovanovich, 1966. [Electronic resource]. <https://archive.org/details/flowersforalgernookeye/mode/2up>. Accessed 25 February, 2025.
 9. Keyes, Daniel. *Kvity dlia Eldzhernona: roman* [Flowers for Algernon: A Novel]. Kharkiv: KSD, 2022.
 10. Shelley, Percy Bysshe. *A Defense of Poetry*. [Electronic resource]. https://moodle2.units.it/pluginfile.php/250182/mod_resource/content/1/SHALLEY%2C%20A%20Defense%20of%20Poetry.pdf. Accessed 25 February, 2025.

АДАПТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ФІЛОЛОГІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ-УКРАЇНЦЯМИ ТА ЗІ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ

Олександра КАСЬЯНОВА¹ (Київ, Україна),
Анастасія СЕЛІВЕРСТОВА² (Київ, Україна)

¹кандидат філологічних наук, асистент кафедри української філології для іноземних громадян Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, kasiaanova.oleksandra@knu.ua

² асистент кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, a.seliverstova@knu.ua

Будь-які виклики, спричинені суспільними подіями, дають нам унікальний досвід. У воєнний час в освітньому процесі, як і в інших сферах суспільства, відбуваються зміни, формується щось нове, переосмислюється напрацьоване [1]. Вкрай важливою у складні часи є фіксація досвіду, адже виклики вимагають гнучких підходів, інтеграції, адаптації, що в майбутньому стане цінним для уникнення чи подолання схожого. Зважаючи на це, тема адаптації освітнього процесу в умовах війни є актуальною та може включати різні аспекти: форми навчання з використанням сучасних видів дистанційного зв'язку (цифрові платформи), тобто переваги та недоліки онлайнового навчання [4], психологічну та соціальну підтримку [3], гнучкість, стресостійкість [2], інформаційну обізнаність, мовну інтеграцію [5] тощо. Можна скласти доволі довгий перелік аспектів, із точки зору яких можна розглядати освітній процес для філологів в умовах війни, але в полі нашого дослідження – саме робота з різними групами студентів – українцями та іноземцями, які здобувають фах філолога, зокрема навчаються в Навчально-науковому інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка [6] у час війни. Обрані дві групи здобувачів освіти викликають інтерес вивчення, бо, з одного боку, вони мають одні й ті ж ключові завдання адаптації – безпека, доступність освіти та інтеграція в нові реалії, а, з другого, наприклад, – українці навчаються у своїй країні, і їхні рідні та близькі люди поруч, вони добре знають місцевість, а іноземці – на «чужій» (малознайомій) території, що передбачає повільніше орієнтування й реагування під час небезпеки (психологічний аспект).

Адаптація освітнього процесу для філологів – як студентів-українців, так і студентів-іноземців – під час війни є складним викликом, який потребує

гнучких підходів, інтеграції технологій та емоційної підтримки. Сьогодні здобуття фаху філолога в умовах війни змінюється, стає більш адаптивним, гнучким та технологічним. Така адаптивність в умовах війни для студентів-філологів передбачає не лише безпеку, а й доступність знань, психологічну підтримку, щоб кожен здобувач освіти, незалежно від національності та територіальної приналежності, відчував себе частиною академічної спільноти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Pietsch, M., Tulowitzki, P., & Cramer, C. (2022). Innovating teaching and instruction in turbulent times: The dynamics of principals' exploration and exploitation activities. *Journal of Educational Change*. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007/s10833-022-09458-2>
2. Wang Y. (2023) The research on the impact of distance learning on students' mental health. *Educ Inf Technol*. No. 28. P. 12527–12539.
3. Белецька М. О. (2022) Психоемоційні стани здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України* : матеріали IV Всеукр. круглого столу з міжнар. участю до 75-річчя з дня створення Орг. Об'єдн. Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Київ, 17 листоп. 2021 р. Київ. С. 332–337.
4. Галчанська В.В. (2024) Переваги та недоліки дистанційного навчання: сучасний вимір. *Українські студії в європейському контексті*. № 8. С. 118-124.
5. Тригуб Г., Хникіна О. (2018) Переваги та недоліки дистанційного навчання при вивченні іноземних мов (на базі немовних спеціальностей). *Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору*, 82 (IV). С. 325-335.
6. Сайт Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Режим доступу: <https://philology.knu.ua/>

РУЙНУЮЧІ ГЕОГРАФІЧНІ КОРДОНИ: ПЛАНЕТАРНИЙ МОДЕРНІЗМ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Наталія КОБЗЕЙ¹ (Івано-Франківськ, Україна)

*¹кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології та перекладу
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу,
nata_kobzej@ukr.net*

На початку 2000-х нове модернізмознавство переосмислило часо-просторові рамки напряму, заговоривши про його планетарність. А також спростувало твердження, що національні модернізми є наслідуванням еталонного європейського/англо-американського зразка. Адже «численні» та «мереживні» модернізми виникли у зв'язку з конкретною модерністю, як культурна та естетична експресивність. У них відображаються різноманітні історичні зміни, спричинені війнами, катаклізмами, урбанізацією, технологічним прогресом, але акцент у них завжди національний.

Запозичивши з «Планетарного модернізму» Сьюзен Фрідман ідею буквального, метафоричного та гіпотетичного погляду на напрям, ми провели експериментальний аналіз Винниченкового модернізму, описавши його як цілісну художньо-інтелектуальну систему, відкриту до багатостороннього діалогу і спроможну подолати наростаюче відчуття тотальної кризи, що на початку ХХ століття стало масовим і загрозливим, та визначили його географічні межі як планетарні.

Модернізм – це явище, яке відбулося і в якому Винниченко знайшов себе. Воно дало йому змогу вивести українську літературу і власну творчість на європейський рівень, добитися піднесення культурного і мовного націоналізму, говорити зі своїм читачем мовою модерну, зачіпати заборонені теми, легалізувати потяги, поєднати мистецтво, політику, філософію та ідеологію, створити нового героя і вільно експериментувати з його поведінкою. Художні тексти письменника, його погляди, концепції та теорії завжди перетинають національні кордони і слугують прикладом синкретизму українського модернізму зі світовим. Чим виграє Винниченко і вся українська література, якщо її автор отримає статус планетарного? Зникне нагальність все ще доводити світу, що наша культура і нація самодостатня та має з усіма рівні права. Адже планетарність – це полілог мов, культур і точок зору на модернізм і сучасність, що не може обійтися без «локальних» (як-от, український) проявів модернізму і «транслокальних» (що виходять за його межі).

КОНЦЕПТ ІНАКШОСТІ В РОМАНІ ЯРИНИ ВОВК «НЕ ПЛАЧ, МОЯ КРАСУНЕ»

Наталія КОБИЛКО¹ (Харків, Україна)

¹кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін та українознавства Харківського національного університету внутрішніх справ, kobilko89@gmail.com

У 2023 році світ побачив дебютний роман Ярини Вовк «Не плач, моя красуне», який є першим із циклу «Справжні українські детективи». Особливістю твору стало поєднання психології та кримінальних розслідувань. Принагідно зазначимо, що письменниця здобула магістерський ступінь зі спеціалізації «Кримінологія і кримінальна психологія», тому на сторінках роману знаходимо розлогі описи розслідування злочинів, загострення уваги на деталях. Хоча в детективі «Не плач, моя красуне» сюжет розгортається навколо загадкового вбивства молодій вчительки Ніни Самойлової, проте авторка порушує досить важливе питання феномену людської психіки, намагається встановити причинно-наслідкові зв'язки, щоб зрозуміти, які мотиви рухають персонажами твору.

Книга має присвяту «кожному, хто робить крок туди, де страшно». Головними героями роману є психологиня Михайліна Хижняк і старший слідчий Мирослав Зоря. Вони справжні професіонали, проте через необережність жінка стає жертвою маніяка. Останній не лише понівечив її обличчя, а й відібрав упевненість у собі, відчуття захищеності. Михайліна завжди була надто вимогливою до себе, вибудовувала чітку стратегію. «А те, що сталося рік тому, пішло зовсім не за планом. Вибилося з колії. Вона не мала права на таку дріб'язкову помилку. Будь-хто, але не вона» [1, с. 22]. Жінку не лякає самотність, навпаки, у такі хвилини вона розбирає себе на шматки. Михайліні, як психологу, подобалося аналізувати оточення, зчитувати думки та емоції, адже «людина – це ще й абсолютно унікальний і концентрований досвід, набір травм і переживань, усвідомлень і прогресу в осягненні свого ества» [1, с. 41]. Кожна особа має настільки багато граней і різних станів, що не можливо підібрати один правильний підхід до її потрактування.

Отже, інакшість головної героїні в романі Ярини Вовк «Не плач, моя красуне» стає перехідним містком до психіки злочинців, можливістю зрозуміти їх внутрішні мотиви.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовк Я. Не плач, моя красуне: роман. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. 384 с.

ПСИХОПОЕТИКА ІНАКШОСТІ В РОМАНІ ЛІББІ СКОТ І РЕБЕККИ ВЕСТКОТ «CAN YOU SEE ME?»

Даріна КОЗЯР¹ (Київ, Україна)

*¹здобувач ступеня доктора філософії, асистент кафедри зарубіжної літератури
Навчально-наукового інституту філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка, daryna.chmut@knu.ua*

Визначення предмету психопоетики досі залишається спірним питанням у середовищі науковців, які, тим не меш, згодні в одному – це міждисциплінарність цього аналітичного підходу, що об'єднує літературознавство, лінгвістику та психологію. Для В. Ван Піра (Willie van Peer) та А. Чеснокової (Anna Chesnokova) це методологія для вивчення виключно поезії у вузькому значенні слова [2]. Однак І. Скляр виокремлює саме змістоформу літературного тексту як джерело потенцій його впливу. [1]

Це дослідження ставить акцент на художніх прийомах, до яких вдаються автори, та різноаспектних впливах, які вони справляють на читача. Психопоетичний контекст розглядається на прикладі літератури YA, а конкретніше – на романі Л. Скот (Libby Scott) і Р. Весткот (Rebecca Westcott) «Can you see me?» (2019).

Головна героїня роману – одинадцятирічна Талі, яка, маючи розлад аутистичного спектру, постійно підкреслює свою інакшість, класифікуючи оточуючих людей як нейротипових або нейродивергентних. У тексті це повсякчас проявляється через постійні згадування та обговорення норми і нормальності, що розгортаються на тлі контрастивного зображення особистості героїні.

Авторки роману вдаються до низки художніх прийомів для вираження способу мислення та бачення світу людиною з аутизмом, серед яких повтори, нагромадження епітетів і переліків, персоніфікації та паралелізми, а також гра з наративними ролями.

Роман містить широкий арсенал психопоетичних засобів, задіяних у контексті інакшості – і не тільки вікової, оскільки підлітковий та допідлітковий вік самі по собі є факторами відчуження особистості у

звичному соціумі, але й проблем психічних розладів, які слугують додатковими чинниками зінакшення дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Скляр І. Психопоетика літературознавча / лінгвістична / психіатрична: кореляція змістових аспектів. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2018. № 11. С. 59–70.
2. Van Peer W., Chesnokova A. *Experiencing Poetry : A Guidebook to Psychopoetics*. London : Bloomsbury Publishing Plc, 2023. 242 p.
3. Scott L., Westcott R. *Can you see me?*. London : Scholastic Ltd, 2019. 365 p.

LA RELACIÓN ENTRE LA FILOSOFÍA DE LA PRAXIS DE MARX Y EL INDIVIDUO PERMITE LA FUNDAMENTACIÓN DE LA POÉTICA

Luis Alberto LÓPEZ HERRERA¹ (Montreal, Canadá)

¹ PhD ABD Literatura comparada, profesor, Asociación Filosofía y Liberación - AFyL México, luislopez1953@hotmail.com

En 1845 Karl Marx rescata al *individuo* de su ostracismo milenario y lo define como el más importante actor social de la historia, más importante que los otros dos actores como son el Estado y la sociedad civil. Marx rescataba así al individuo percibido como tal desde hace 4000 años de antigüedad, en la Mesopotamia.

Recordemos los 4 principios éticos milenarios que atraviesan la historia y que ninguna sociedad las ha cumplido hasta hoy: Tú protegerás a la viuda, al huérfano, al no privilegiado y al extranjero.

El individuo aparece como responsable de si mismo y solo después de los demás. De Sócrates, citado por Platón en el *Primer Alcibíades*, se dice que tenía como máxima: «Conócete a ti mismo». Este conocerse es sólo parcial.

Siglos después el evangelista Mateo testimonia que preguntaron a Jesús de Nazaret que cuál era el principio ético (el mandamiento) más importante. En términos filosóficos actuales, con la categorización de Marx podemos traducir su respuesta así:

«‘Amarás al *principio de la Vida* con toda tu *subjetividad*, con toda tu *praxis* y con toda tu *teoría*’. Éste es el primer y gran principio ético. Y el segundo es análogo a éste: ‘Amarás a el-Otro como a ti mismo’.» Mateo 22:37–39

Asumir la ética semita cristiana le permite definir a Marx la praxis como la *subjetividad individual* y la fuente de la *acción-hacer*. Esto le permite construir su filosofía desde la corporalidad humana en tanto lugar de la singularidad individual presente en todo ser humano.

Al no haberse reconocido el rol fundamental del individuo fue imposible concebir la creación, la poética misma. La praxis señala la importancia del cara-a-cara, por esto la poética necesariamente tendrá que ser una *Poética de la liberación*, pues atenderá los discursos de los individuos no privilegiados que son la otra cara de la historia, sus discursos son callados y sin embargo son los más críticos de la historia.

La filosofía de la praxis de Karl Marx y el individuo

En el *Vocabulario de las filosofías occidentales* se señala la novedad de la praxis:

«El término *praxis* [πρᾶξις...] central en la filosofía contemporánea, donde designa según los casos una alternativa a los puntos de vista y a los valores del ser, del *logos* [λόγος] o del *lenguaje*, de la conciencia, de la teoría o de la especulación, de la forma o de la estructura [...].»¹

Marx realiza una inversión epistemológica. No parte de la teoría, parte desde el hacer-acción –la praxis– que transforma la historia de la humanidad. La praxis subsume todos los elementos señalados y más aún, esta es la novedad de Marx, demuestra que todo individuo es alguien singular y único. Sin embargo:

«Se presenta con frecuencia a Marx como el turiferario de lo colectivo y se reprocha a la tradición que se ha inspirado en él de haber querido sacrificar lo individual a lo social, Por tanto, Marx fue un pensador de la individualidad, a la cual otorga en su obra un importancia central, tanto desde un punto de vista socio-ontológico, como histórico y ético-político.»²

Por su parte Marx va a hacer una crítica a los conceptos de conciencia y objetividad. En 1845 en las *Tesis sobre Feuerbach* va a refutar la dialéctica idealista de Hegel y el materialismo intuitivo de Feuerbach.³

«El defecto fundamental de todo el materialismo anterior –incluyendo el de Feuerbach– es que sólo concibe el objeto, la realidad, el mundo sensible, bajo la forma de *objeto* [objekt] o de *contemplación*, pero no como *actividad sensorial humana*, como *práctica*, no de un modo subjetivo.»⁴

Marx concibe la praxis como acción o actividad viviente subjetiva e individual. En otras palabras, como acción real generada por la *vida* corporal. Marx ubica la *vida* en un nivel más profundo que el de la conciencia. La vida es una fuerza,

un poder que supera al de la conciencia y que no está en relación con la objetividad o la representación.

Dice en *Los manuscritos de 1844*: «El individuo es el ser social.»⁵ La praxis será llamada en los *Grundrisse* «*subjetividad orgánica*», en *El capital* «*trabajo subjetivo*», «*trabajo vivo*» o «*fuerza de trabajo*».

La interpretación de Michel Henry

El filósofo Michel Henry, creemos, es el primer filósofo que estudió la obra completa de Marx. En su lectura utiliza los útiles de la Fenomenología material. Henry considera que con la afirmación del evangelista Juan que «el Logos se hizo carne» solo la filosofía cristiana ha planteado antes el problema de la subjetividad corporal claramente. La fenomenología objetivista, anterior a los años 60, explicó los fenómenos como *exteriores* al cuerpo del ser humano, no consideró los fenómenos indecibles, patéticos, que abruman a todo individuo en su interior corporal que los *siente* más como momentos de infelicidad que como momentos felices.

Este fenómeno Henry lo define como la *autoafección*:

«*Lo que se siente sin que ello sea por la mediación de sentido es en su esencia afectividad. La afectividad es la esencia de la autoafección, su posibilidad no teórica ni especulativa sino concreta, la inmanencia misma captada ya no en la idealidad de su estructura sino en su efectuación fenomenológica indudable y cierta; es la manera en que la esencia se recibe, se siente ella misma, de modo que este «sentirse» como «sentirse a sí misma», presupuesto por la esencia y que la constituye, se descubre en ella, en la afectividad, como sentirse a sí misma efectivo, a saber, precisamente como sentimiento. Esto es lo que constituye la esencia del sentimiento, la esencia de la afectividad como tal: sentirse a sí mismo, de manera que el sentimiento no es algo que se sienta él mismo, tal o cual sentimiento, tan pronto éste como aquél, sino precisamente el hecho de sentirse a sí mismo considerado en él mismo, en la efectividad de su efectuación fenomenológica, es decir, en su realidad. Como tal, como este “sentirse a sí mismo” fenomenológicamente efectivo, constitutivo de la esencia y que la hace posible, el sentimiento no es diferente de ésta: la afectividad es la esencia originaria de la revelación.»⁶*

Por la autoafección en tanto que autorevelación sensible –el sentir– deviene y constituye la esencia de la vida. Todo individuo deviene un Yo afectante y un Yo afectado que constituye la esencia de su ipseidad o mismidad de su Vida. Por ejemplo, en las situaciones siguientes: Yo sufro y *yo siento* que yo sufro. Yo veo y *yo siento* que yo veo. Yo pienso y *yo siento* que yo pienso.

Poética de la liberación

La poética que proponemos es una *Poética de la liberación*, se fundamenta en la filosofía de la praxis, la fenomenología material y la Filosofía de la liberación. Esta propone una ética decolonial, es decir va más allá del eurocentrismo que prima en la filosofía (que hace de la teoría su punto de partida) y revaloriza el pensamiento ancestral de la cultura popular de América Latina. Construye una ética de la liberación que adopta la perspectiva de los no privilegiados, que sufren en su corporalidad y dignidad la explotación y los efectos perversos de neocolonialismos más sofisticados. La Poética de la liberación señala que la crítica ética radical la hacen los no privilegiados que viven fuera de la totalidad ontológica, en la exterioridad:

«La categoría de exterioridad es la más importante en cuanto tal de la Filosofía de la liberación.⁷ [...] Podríamos denominar también en este “más allá” del horizonte del ser del sistema una trascendentalidad interior, un “más allá” del sujeto [mejor, individuo] en el sistema, de su trabajo, de su deseo, de sus posibilidades, de su proyecto [...]. Trascendentalidad interior o exterioridad tienen la misma significación en este discurso filosófico.⁸ [...Pero] puede entenderse de manera equivocada y pensarse que lo que está “más allá” del horizonte del ser del sistema lo es de manera total, absoluta y sin ninguna participación en el interior del sistema. Para obviar este malentendido debería comprenderse la exterioridad como trascendentalidad interior a la totalidad.»⁹

Se sabe que el objetivo final de Marx es la eliminación de lo económico, el valor de cambio y del dinero que en el mercado se intercambia con el trabajo vivo subjetivo. Esto es una antiética porque la vida no tiene valor. Por tanto, la situación actual pareciera que desmiente el proyecto de Marx. Hoy priman los instrumentos de trabajo, las máquinas y las materias primas, en suma, lo objetivo, mientras que lo subjetivo pareciera tener un horizonte contradictorio difícil de explicar. Es el mundo de la *exterioridad*, descrita por la Filosofía de la liberación.

Marx plantea en los *Grundrisse* que dado el desarrollo libre de las individualidades, fruto de la reducción del tiempo de trabajo, «corresponda entonces la formación artística, científica, etc.»¹⁰, que permitirá en el futuro a todo individuo revelarse como si mismo.

Reflexiones sobre el hacer y la teoría literaria desde la perspectiva de los escritores

Creemos que son los artistas, y dentro de ellos los poetas, en la modernidad de Occidente a partir del siglo XVIII, los primeros individuos que han practicado

y teorizado la subjetividad. Después de producir –en el sentido de *invención de pensamiento* o creación– en sus poemas comenzaron a *teorizar* su propia actividad.

La primera característica que encontraron es que la subjetividad tiene una relación conflictiva con el lenguaje en general o con el lenguaje de un texto. Un texto es conflictivo porque el lenguaje utilizado es vehicular pues está siempre dirigido a alguien, es discontinuo porque es intempestivo, es relación con otros individuos y distancia a su vez por ser leído e interpretado en otros contextos. Es praxis y a su vez es metalenguaje, la escritura es relación de otra relación, distancia con respecto a esa distancia que busca encontrar su participación en el mundo.

El arte literario es concebido como la “autobiografía de la subjetividad”. Desde la praxis, no hay duda, todo artista que no teoriza su arte no es artista. El poético francés Henry Meschonnic afirma que: «La **teoría** no puede surgir que de una **práctica**.»¹¹ Y reitera: «[] Solo son competentes para aclarar los cómo de la escritura, los que la hacen.»¹²

Definamos a la praxis con palabras de Henry, con el mismo sentido que Marx y Meschonnic descubren en la creación poética:

«El poder de revelación [de la praxis de un individuo] pertenece a partir de ahora y de modo exclusivo al *hacer*; *solo el que hace sabe*, por ese hacer en todo caso y en él, lo que forma parte del ser, lo que es hacer mismo.»¹³

Entonces la poética finalmente es una teoría de la sociedad, la poética es la mejor armada para explicar la subjetividad, pues se funda desde la nueva perspectiva indicada. El individuo la manifiesta mejor en su hacer-discurso. Y si es el caso de un individuo escritor en su hacer-texto. La praxis y la poética lo confirman.

NOTAS

¹«Praxis», en *Vocabulario de las filosofías occidentales 2. Diccionario de los intraducibles*, Barbara Cassin (Dirección), Ciudad de México, Siglo XXI Editores, 2018, p. 1206.

²«Individuo (*Einzen*, Individuum)», en Frédéric Monferrand y Juliette Farjat, *Dictionnaire Marx*, París, Ellipses, 2020, p. 127. La traducción es nuestra.

³El marxismo o socialismo real, poco o nada comprendió la filosofía de la praxis, no podía comprenderlo pues no tuvo acceso a la teoría filosófica «marxiana» completa. Y el problema persiste.

⁴Tesis I de Feuerbach, 1845.

⁵*Manuscritos filosóficos económicos*, Madrid, Alianza Editorial, 11ª edición 1984, p. 146.

⁶*La esencia de la manifestación*, Salamanca, Ediciones Sígueme, 2015 [1963], p. 440. Las itálicas son del autor.

⁷*Filosofía de la liberación*, 2.4.1.1.

⁸*Ibid.*, 2.4.1.2.

⁹*Ibid.*, 2.4.8.1.

¹⁰Karl Marx, *Elementos fundamentales para la crítica de la economía política* [Grundrisse], 1857-1858, vol.2, México D.F., Siglo XXI, 1987, p. 229.

¹¹Henri Meschonnic, *Para la poética*, Santo Domingo, Ediciones de Colores, 1996 [1970], p. 7.

¹²Henri Meschonnic, *Les cinq rouleaux*, París, Gallimard, 1986 [1970], p. 9. La traducción es nuestra.

¹³Michel Henry, *op. cit.*, p. 337.

ПАЛОМНИЦЬКА ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО: МЕЖІ І БЕЗМЕЖЖЯ

Лариса ЛИТВИН¹ (Полтава, Україна)

¹кандидат філологічних наук, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, chapel2012@ukr.net

У давній українській літературі проблема межі та безмежжя чи не найповніше розкривається в жанрі ходінь, який барокова література успадкувала та розвинула від Середньовіччя. Метою цього дослідження є визначення у світогляді письменників XVIII ст. уявлень про межі і безмежжя.

Теоцентрична картина світу барокового письменника вертикально складалася з двох частин – священної і профанної. Священний світ не мав меж і пізнавався через символи. Світ земний уявлявся як мапа, у якій християнська територія межує із територією іновірців. Своєю чергою християнська цивілізація мала центр, Святу Землю, до якої символічно належали Сион, Єрусалим, Вифлеєм, а також інші святі місця – Афон, Константинополь тощо.

Л. Ушкалов звернув увагу, що людина могла зі світу земного потрапити у священний шляхом паломництва, який передбачав духовне зростання і

наближення до безмежжя. Лишивши за собою стіни рідних монастирів, письменники вирушали до Святої Землі дорогами, на яких їх чигали труднощі й небезпеки. Подоланні викликів мандрівки ставало сенсом духовного подвигу, а сама дорога – відрізком від власної гріховності до духовного оновлення. Обмеження в харчуванні, побутових вигодах та матеріальному комфорті палігрим долав заради духовного безмежжя. П. Білоус, один із небагатьох дослідників паломницької прози, зазначив, що «парадокс «моделі світу» паломника полягає в одночасному представленні розгорнутого і замкнутого простору» [1, с. 154] та можливості пересуватися в ньому.

XVIII ст. рясніло паломницькими творами, написаними ченцями багатьох монастирів Чернігівщини – Макарій і Сильвестр, Іполит Вишенський, Сильвестр і Никодим; Варлаам Ліницький – священник Константинопольського посольства, мандрівник Василь Григорович-Барський з Києва та полтавський чернець Лука Яценко (Зеленський).

Їхні різноманітні маршрути до місць паломництва часто зводилося до зображення архітектурних об'єктів, які створювали святий герменевтично щільний простір. Прикладом можуть слугувати зображення церкви Святої Софії у Константинополі, Гетсиманського саду, Оливної гори, церкви Воскресіння Христа, Голгофи в Єрусалимі та безлічі старих церков і монастирів на шляху мандрівки.

Прикметно рисою, яка свідчить про розриви в безмежному духовному просторі, стає зображення предметного світу з його обмеженістю форм. Кожен із паломників, хтось більше, а хтось менше, у святих містах бачить практичні речі, незнані в Україні, такі як водогін, східний базар, єгипетські піраміди, страуси тощо.

Отже, у свідомості палігрима поряд із духовним безмежжям тепер виникає неосяжний предметний світ, від чого паломницькі тексти насичуються світським матеріалом і науковими знаннями Нового часу.

ВИНОСКИ

1. Білоус П. Тяжіння Святої Землі : Українська паломницька проза : монографія. Київ : Академвидав, 2013. С. 154.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус П. Тяжіння Святої Землі : Українська паломницька проза : монографія. Київ : Академвидав, 2013. 208 с.

2. Ушкалов Л.В. Українське барокове богомислення. Сім етюдів про Григорія Сковороду. Харків : Акта, 2001. 221 с.

ХУДОЖНЯ КОНЦЕПЦІЯ АБОЛІЦІОНІЗМУ В ПРОЗІ ПАНАСА МИРНОГО

Ольга МАТВЄЄВА¹ (Київ, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу класичної української літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України,
o.a.matveeva@ukr.net

У доповіді з'ясовано, що в більшості творів Панаса Мирного скристалізовано широкі творчі задуми з життя кріпацтва, актуалізовано ідею соціального визволення й боротьби проти будь-яких форм експлуатації й неволі, зображено становище селян до- і після реформи 1861 року. Зазначено, що в мирнівській структурі часу («Подоріжжя од Полтави до Гадячого», автограф «Місто Мирне, його обивателі і їх звичаї» та ін.) реформа 1861 року становить переломну епохальну подію в історії українського народу, рушій динамічних змін й суспільних перетворень, який визначав логіку переформатування тогочасного ладу життя. У фрагменті «Місто Мирне, його обивателі і їх звичаї» письменник осмислює ці події: «повіяв тихий, але дужий вітер волі. Він, як вихор-буря, розбивши невольничі пута, викорчував ті стовпи, які двухвічне невольничче життя постановило між людьми [...] Затіпалася стара кріпацька будівля на своїх підвалинах, зотліли, струхли стіни тієї будівлі і рухнули – тільки порохня посипалася на всі боки та пил високо піднявся вгору». Як зазначає Л. Ушкалов: «реформа 1861 року стає для письменника чимось на взір Різдва, тобто тією епохальною подією, яка розриває продиктовану самим селянським способом життя колову модель часу й надає йому лінеарності. Отже, напевно чи помилимося, коли скажемо, що Панас Мирний є, перш за все, найбільшим українським письменником-аболіціоністом». Окрім того, письменник в діаріюшій й творчості обґрунтовував також ідею жіночої емансипації, відстоював права жіноцтва на освіту, професійну діяльність, рівноправність у шлюбі. До того ж, письменник критикував й будь-які вияви морального насильства («насилування чоловічої совісті»), які особливо були поширені серед службовців, осмислював життя чиновників в «Щоденнику» як «невільне, підданське». На матеріалі мирнівських творів з'ясовано, що явище кріпацької неволі, застосування машинкатівень для фізичних тортур селян трактуються як «лихо давнє», а суперечності між соціальними станами, протиправна діяльність земств, безробіття, безземельне становище, засилля євреїв в часи селянської емансипації ідентифікуються як «голодна воля», тобто «лихо сьогочасне» («Струс. Карло Карлович», «Лихо давнє й сьогочасне», «Голодна воля»).

Акцентовано, що письменник осмислює різні форми протесту проти панського свавілля й жорстокості, моделює образ борців за правду, народних месників, художньо зображує події Коліївщини, звертаючись до фольклорних й етнографічних джерел. У розвідці увагу сфокусовано на представленні різних типів селян у творчості Мирного: образ кріпаків, які усвідомлюють власне рабське становище, однак не чинять активного опору; прибічники стихійного й гнівного протесту, схильні до насильницьких і радикальних методів боротьби проти експлуатації; потенційні бунтарі, які поступово розуміють необхідність приєднання до соціально-визвольного руху («Халамидник», «Родина Бородаїв», «Голодна воля», «Палій», «Пригода з кобзарем», «У черницях»).

ЛІТЕРАТУРА

1. Панас, Мирний. Зібрання творів: У 7 т. Київ: Наукова думка, 1968–1971.
2. Ушкалов Л. Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків: Майдан, 2012. 180 с.

СТЕРЕОТИПИ, МОВА ТА БУЛІНГ У ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ "THE BREAKFAST CLUB"

Валерія МАЦКЕВИЧ¹ (Харків, Україна)

Чуитель-методист, учитель англійської мови, Комунальний заклад «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради», valeriiamatskevich@gmail.com

Межі «нормального» та «анормального» завжди були предметом цікавості в культурній та науковій діяльності. В світлі соціальних, культурних та медійних трансформацій, з'являється поняття «булінг», як прояв соціального тиску на «інакшість».

Значну роль у формуванні понять про нормальність/анормальність в суспільстві відіграє масова культура, яка транслює стереотипи через фільми, серіали або соцмережі, тим самим створюючи приводи для цькування.

Класичним прикладом відображення булінгу в шкільному середовищі є фільм режисера Д. Г'юза "The Breakfast Club" (1985), що розкриває вплив соціальних ролей та стереотипів на відносини між однолітками. Прояв булінгу в даній кінострічці можна розглянути на мовному та культурному рівні.

Мовні аспекти булінгу можна розглянути через використання дискримінаційної лексики, сленгу та мовленнєвих стратегій агресора. Мова героїв фільму "The Breakfast Club" активно підкреслює соціальні та культурні стереотипи, представляючи кожного з персонажів як окрему модель: ботанік, спортсмен, бунтар, «принцеса», дивак.

Булінг як вербальна агресія присутній в численних діалогах між персонажами в якості словесного цькування: висміювання індивідуальних рис, насмішки, викривлення слів і підкреслює конфлікт між підлітками. Наприклад, під час сварки з Клер (принцеса), Бендер висміює її заможність та життя «без турбот».

Як прояв анормальності в культурі, булінг представлений в кінострічці "The Breakfast Club" у таких аспектах:

- Конфлікт через соціальні класи та привілеї.
- Конфлікт між груповою ідентичністю. Булінг проявляється через знецінення «чужинних» груп і підкреслення власної значущості кожним з персонажів.
- Конфронтація через сімейні впливи та культурний тиск.
- Протистояння індивідуальності і групових стереотипів. Саме виходячи за межі «нав'язаних» стереотипів, кожний з них починає сприймати іншого як унікальну особистість, а не лише як "ботаніка", "принцесу", "бунтаря", "спортсмена" чи "дивака".

В фільмі "The Breakfast Club" булінг підживлюється стереотипами, мовними шаблонами та соціальними класами, за допомогою чого також підкреслюється важливість розуміння та прийняття справжньої індивідуальності поза існуючими ярликами, тим самим даючи змогу замислитись про деконструкцію норм та подолання упереджень через спілкування.

Як правило, вивчення кордонів нормальності/ненормальності через мову, культуру та літературу є одним із потужних засобів усунення стереотипів, виховання толерантності в суспільстві та боротьби з булінгом.

TRAUMATIC AND THERAPEUTIC NARRATIVES IN ALEXANDER CHEE'S QUEER NOVEL «EDINBURGH»

Andrii MYKHAILIUK¹ (Kyiv, Ukraine)

¹аспірант, здобувач вищої освіти кафедри світової літератури, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, a.mykhailiuk.asp@kubg.edu.ua

The experiences of marginalized groups, such as queer people and different ethnic communities, are being studied more frequently in literary scholarship. A notable example is Alexander Chee's debut coming-of-age queer novel «Edinburgh» (2001). This novel explores many themes, such as trauma, sexuality, identity, and therapy, through the protagonist's point of view. It is a story about a Korean American boy nicknamed Fee, who struggles to face the traumatic consequences of being sexually abused.

A. Chee's novel reflects traumatic memories in its narrative structure and also examines the intersection of trauma and queer experiences. «*Take me apart and put me back together*» [1, p. 171] – this is how Fee, the narrator, tries to avoid the traumatic memory of being molested when his intrusive thoughts arise. The exploration of unique novel motifs presents the perspective on how trauma can help shape one's sexual and cultural identity by positioning itself in oppositions (e.g., trauma vs. therapy & healing, destruction vs. restoration, fragmentation vs. integration).

The main character's journey demonstrates how vital it is to define oneself within various contexts. His process of self-discovery of his identities presents unique challenges that were overcome and shows how recounting one's story can be a therapeutic process. Stephen H. Sohn observes, the protagonist's storytelling plays an important role: it shows the progression of a queer Korean American child to adulthood and the ways in which text narratives help contextualize trauma and its healing over time [2, p. 266].

Finally, Fee gains a deeper understanding of his heritage and uses art as a coping mechanism (opera and choir). Moreover, he grasps the importance of the queer community providing support and provides a transformation within new experiences.

REFERENCES

1. Chee A. *Edinburgh*. Picador, 2016. 204 p.
2. Sohn S. H. "Burning Hides What It Burns": Retrospective Narration and the Protoqueer Asian American Child in Alexander Chee's *Edinburgh*. *Journal of Asian American Studies*. 2014. Vol. 17, no. 3. P. 243–271. URL: <https://doi.org/10.1353/jaas.2014.0034> (date of access: 25.02.2025).

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ В РОМАНІ АЙРІС МЕРДОК «ЗАМОК НА ПИСКУ» («THE SANDCASTLE»)

Наталія МІРОНОВА¹ (Запоріжжя, Україна)

¹здобувачка ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія, аспірантка кафедри слов'янської філології Запорізького національного університету, mironovanataliia26@gmail.com

У своїх інтерв'ю британська письменниця й філософиня А. Мердок (1919 - 1999) наголошувала, що однією з основних тем її художньої творчості є свобода, з чого випливає важливість зважання на цю філософську категорію у процесі здійснення літературознавчих досліджень.

Свободу зазвичай визначають як здатність індивіда діяти відповідно до своїх прагнень. Загальновідомо, що свободою мають бути наділені всі (з акцентом на тих, хто думає інакше).

Метою цієї розвідки є розгляд особливостей художнього втілення категорії свободи у образах та символах роману, із чого постає завдання з'ясувати, як функціонує мотив свободи в одній із сюжетних ліній, а саме в епізодах із персонажами підліткового віку.

На території школи для хлопчиків знаходиться ігровий майданчик (playground), грати на якому дітям заборонено. В англійській мові play використовується також на позначення свободи у випадках, коли це стосується дозвілля та розваг, тож авторка, з властивою їй іронією, обіграє таким чином цей момент.

Така просторова модель, як неоготична вежа, що виситься над головною будівлею школи, приваблює підлітків, які цікавляться альпінізмом, і залюбки подорожували б у літню пору де-небудь у горах замість сидіння за партами у розпеченому від сонця класі. Та вони не можуть полишити закриту школу, тож їхнім «Еверестом» стає небезпечна башта, здійматися на яку суворо заборонено.

Підлітки Дональд та Джим, вчергове розглядаючи свій план небезпечної «заміни» омріяного скалолазання, з бравadoю, що притаманна їхньому вікові, говорять: «... це буде дитячою забавкою» («... it's child's play») [1, с. 135], що можна потрактовувати не лише в переносному значенні («ми зробимо це легко»), а і як відповідь на нестачу свободи («не можна грати так, як звично – пограємо ось так»).

Сестра Дона, Фелісіті, захоплюється всім незвичним та відчуває себе «своєю» у паралельних світах, бесідує зі своїм собакою, якого давно немає, та з вигаданим Ангусом (вбачаються міфологічні та шекспірівські

алюзії). Вона ретельно вивчає езотеричну літературу і пише власні тексти, не погоджуючись із тими ритуалами, де можуть постраждати тварини або птахи. Тут авторська іронія виявляє себе в докладному описі церемонії з півнем, яку дівчина для себе відкидає.

Фелісіті є «вільною у вигаданні власних обрядів» («at liberty to invent her own ceremonies») [1, с. 217], але не має свободи у виборі власного життєвого шляху: за дівчину, яка могла б пов'язати майбутню професію з біологією, астрологією, міфологічними студіями і т. д., вже вирішили наперед її батьки.

Отже, розглянуті романні образи та символи оригінально розкривають проблему свободи, що втілена у художньому універсумі однієї з кращих британських мисткинь і мислительниць ХХ ст. Ідіостилю авторки притаманне іронічне обігрування серйозних проблем, таких як проблема свободи, не вдаючись до дидактизму та моралізаторства, які їй інколи закидали критики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Murdoch I. The Sandcastle. Penguin books. London, 1961. 313 p.

КОНЦЕПТИ СВОБОДИ Й ОБМЕЖЕНЬ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ

Сергій НАНАЙ¹ (Харків, Україна)

¹аспірант кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, nanai@karazin.ua

Чималий внесок у дослідження проблематики свободи й обмежень внесли представники французького екзистенціалізму як філософського й літературного напрямку. Аналіз їхніх ідей дає змогу побачити, що саме вони вкладали в поняття свободи, і розширити й поглибити наше розуміння цього концепту.

Засадничі принципи екзистенціалізму, зокрема й стосовно свободи, виклав Ж.-П. Сартр у своїх роботах «Буття і ніщо» [1] та «Екзистенціалізм – це гуманізм» [2]. Він вважав свободу природним станом людини і водночас її великою відповідальністю. Своєю відомою фразою про те, що люди приречені бути вільними, він наголошував: людина завжди має автономію вибору і єдине, що її обмежує – це неможливість не обирати. Свобода є водночас даром, який дозволяє людині самостійно визначати свою сутність через власні рішення

й вчинки, і тягарем, що вимагає абсолютної відповідальності за ці самі рішення й вчинки. Відмовляючись від відповідальності, людина відмовляється від свободи, і таку відмову, часто несвідому, Ж.-П. Сартр називає «недобросовісністю».

Позиція С. де Бовуар стосовно свободи здебільшого збігалася з баченням Ж.-П. Сартра, проте з одним важливим нюансом: людина дійсно має абсолютну свободу, але переконання й цінності, обрані нею свідомо або частіше нав'язані їй суспільством, можуть стати настільки усталеними, що їх відкидання стає практично неможливим [3, с. 5].

Для А. Камю проявом свободи є бунт – проти абсурдності буття та байдужості світу. Він доходить висновку, що відсутність сенсу навколо – це водночас і відсутність будь-яких обмежень, і людина вільна створювати власні смисли.

Цікаво, що в екзистенціалістському розумінні згаданих концептів чітко простежується метафора двох сторін однієї монети: свобода і відповідальність, воля і приреченість, сенси і обмеження тощо. Проте аналогічне бачення свободи можна знайти не лише в екзистенціалістів: наприклад, Жан-Марі Гюстав Ле Клезіо у своєму романі «Пустеля» [4] передає концепт свободи через образ пустелі, яка постає для головних героїв жорстокою і водночас рідною, місцем нестерпних страждань і водночас невичерпним джерелом внутрішньої сили й духовного зв'язку зі своїми пращурами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Sartre J.-P. L'être et le néant : essai d'ontologie phénoménologique. Paris, 1943, 684 p.
2. Sartre J.-P. L'existentialisme est un humanisme. Paris, 1970, 14 p.
3. Webber J. Rethinking Existentialism. Oxford, 2018. 229 p.
4. Le Clézio, J.-M. G. Désert. Paris, 1980. 288 p.

ОСОБИСТІ КОРДОНИ ГЕРОЯ В ПОВСЯКДЕННОСТІ ІСТОРИЧОЇ ПРОЗИ МИКОЛИ КОСТОМАРОВА

Ольга НОВИК¹ (Україна)

¹ доктор філологічних наук, професор, незалежний дослідник, novior@gmail.com

Історична проза Миколи Костомарова спрямована на відтворення історичної правди, повсякденності епохи. Герої його творів зазвичай

гостро усвідомлюють особисті кордони, а надто, – на їх порушення. Таким є і Кудеяр в однойменному творі «Кудеяр», чоловіка можна поневолити силою, але врешті не можна здолати його невиситиму жагу помсти. Кудеяр постає на перетині суспільних кордонів географічних, політичних, моральних і релігійних. Його особисті кордони руйнуються втратою коханої, втратою сенсу життя, в якому залишається тільки помста, Кудеяр стає розбійником, а отже, руйнує чужі кордони.

Оповідання Миколи Костомарова містять низку персонажів, повсякденність яких водночас є й історичним тлом епохи, й віддзеркаленням індивідуальності кожного. Так в оповіданні «Син» повсякденність двох світів (поміщиків і бідних) виходить за межу в кризовій ситуації, коли чоловік стає розбійником, чия повсякденність є третім простором, виходом за межі повсякденності. Подібна ситуація виходу за межі звичного світу, порушення особистих кордонів героїні, описана і в «Чернігівці», коли Ганну Кусівну позбавляють її світу, насильно забравши, перетворивши її повсякденність із вільної на рабську.

Повсякденність героїв повісті «Сорок літ» Микола Костомаров створює на межі сакрального-профанного, залучаючи проблему гріха й покари, обіграючи сюжет купівлі-продажу людської душі. Особисті кордони персонажі порушують самі, руйнуючи бездуховністю, а випробування часом не позбавляє болю, а тільки загострює муки.

Отже, герої художньої історичної прози Миколи Костомарова, які потрапляють в кризові ситуації, що часто пов'язані з історичними подіями, змінюють власну повсякденність виходом за рамки усталеного порядку. Ситуація переходу в розбійники як прагнення помсти, спроба збагачення і торги власною душею є руйнуванням повсякденності, що зумовлена як зовнішніми, так і особистісними факторами впливу.

ПОСТПАМ'ЯТЬ ЯК ПОДОЛАННЯ МЕЖІ У ЗБІРКАХ М. КІЯНОВСЬКОЇ «БАБИН ЯР. ГОЛОСАМИ» І К. МИХАЛЦИНОЇ «РОЗЛАМАНІ ЛЮДИ»

Ганна ОВСЯНИЦЬКА¹ (Запоріжжя, Україна)

¹аспірантка Запорізького національного університету, hanna.ovsianytska@ukr.net

Сьогоднішня війна України з росією актуалізує в мистецьких практиках звернення до парадигми колективної пам'яті, яку можна розглядати в різних площинах – національній, міжпоколіннєвій, міжкультурній. Ці парадигми часто перетинаються, переходять одна в одну таким способом,

що їхня синергія здатна зумовлювати транснаціональну специфіку культури пам'яті¹.

У художніх творах концептуальне поле культурної пам'яті є тим, що дозволяє знаходити точки перетину між минулим і сьогоденням, відчитувати в мистецьких репрезентаціях травматичних подій минулого вказівки на те, що нам випало переживати зараз.

Таким чином, пам'ять стає лімінальним простором, що здатен сполучати в одному культурному та художньо-дискурсивному вимірі різні просторові та часові відрізки, різні культурні парадигми. Як зазначив О. Анхим, «література виступає не лише інструментом передачі індивідуальних спогадів, але й посередником у формуванні транснаціонального колективного минулого», актуалізуючи тим самим «неможливість віднесення пам'яті до територіально чи національно фіксованих атрибутів»².

Окрім того, пам'ять стає межовим простором для процесів міжкультурної та міжпоколіннєвої комунікації. Роль художньої літератури, в цьому випадку, полягає в тому, що цей вид мистецтва передбачає діалогічність в тому плані, що допомагає «порозумітися» із досвідами інших – часто тих, хто не мав можливості бути видимим, прийнятим і почутим.

Таким чином, художній текст, репрезентуючи тему людського травматичного досвіду і пам'яті про травму, відіграє роль посередника, здатного сполучати різні лімінальні часові, просторові, культурні простори.

Медіальна роль літератури також тісно пов'язана із поняттям постпам'яті. Цей термін був запропонований М. Гірш на позначення травматичних спогадів, що передаються з покоління в покоління³: від генерації, що безпосередньо пережила травматичний досвід, до нащадків, які не переживали цей досвід прямо, але свідчення про який так глибоко занурилися в їхню свідомість, що ніби стали їхніми власними спогадами⁴. Окрім того, дослідниця називає постпам'ять «відповіддю другого покоління на травму першого» як щось, що «пропонує модель для прочитання» як «факту повторення» минулого, так й окремих «канонізованих образів»⁵.

В українській поезії періоду українсько-російської війни автори часто звертаються до художніх репрезентацій подій минулого. Такі звернення були представлені у творах, де по-новому оприявнювалися травматичні події ХХ століття, такі як Перша і Друга світові війни, Голокост,

Голодомор, репресії, депортації тощо. І дуже часто в таких творах автори ніби «перебирають» голоси інших на себе, намагаючись свідчити про тих, хто не встиг засвідчити про себе, тим самим намагаючись актуалізувати в художніх творах травматичний простір мовчання раптовим говорінням, голосами тих, хто відійшов у минуле. Як слушно зауважили О. Кретова та І. Богданова, що «дискурс травми в художньому тексті з необхідністю має лімінальний характер, оскільки належить водночас до висловленого і невисловленого»⁶, а тому спроба художньої репрезентації голосів минулих поколінь через посередництво ліричних суб'єктів авторських поезій передбачає так само актуалізацію простору пам'яті, яка вже перейшла у постпам'ять, набувши трансгресивних та лімінальних однак.

В українській літературі тема пам'яті як подолання межі (і як єднання меж) була представлена у творчості поеток М. Кіяновської та К. Михаліциної в збірках «Бабин Яр. Голосами» і «Розламані люди». Творчість авторок, з поетологічних, компаративних, інтертекстуальних, міфопоетичних, гендерних, історично-мнемонічних та інших перспектив, досліджували К. Дорошенко, О. Гальчук, М. Котик-Чубінська, О. Кузьма, Н. Лебединцева, Я. Науменко, О. Юрчук й О. Чаплінська, О. Шаф та ін. – доробок М. Кіяновської, та Б. Матіяш, Б. Пастух та ін. – доробок К. Михаліциної. Зокрема, маємо також розвідки, присвячені оприявненню аспектів межовості у творчості однієї зі згаданих авторок⁷.

На нашу думку, на увагу заслуговує необхідність висвітлення репрезентованої у творчості згаданих поеток теми постпам'яті як способу художнього подолання культурних, просторових, національних і часових меж. Це зумовлює *актуальність* розвідки.

Мета дослідження – простежити особливості репрезентації теми постпам'яті у творчості М. Кіяновської та К. Михаліциної як феномена, що сполучає різні часові, просторові, національні і культурні парадигми в спільній точці координат.

Методологічний апарат дослідження становлять такі *методи* як компаративний, імагологічний, герменевтичний, міфопоетичний, студії травми і пам'яті.

Особливістю віршів у збірках М. Кіяновської та К. Михаліциної є те, що образи автора й образи ліричного суб'єкта мисляться як єдине синкретичне ціле. Тим самим, у творах згаданих авторок постпам'ять стає чимось більшим, ніж леймотивом або концептом, що об'єднує твори за схожими тематично-смысловими параметрами. У цьому випадку, постпам'ять набуває ознак межового, метафізичного виміру,

часопросторового поетологічного репрезентанта травматичної епохи ХХ століття, із якого промовляють ліричні герої, і саме тому складається враження своєрідної «злитості» їхніх голосів і голосів авторок. Феномен голосу, в цьому випадку, набуває так само лімінальних, трансцендентних ознак, адже має здатність виходити за межі. Ба більше – авторки ніби самі стають медіумами між різними епохами, поколіннями і культурами.

Також можна припустити, що явище постпам'яті у творах М. Кіяновської й К. Михаліциної актуалізується таким чином, що «стирає» межі для розрізнення авторками «свого» і «не-свого», адже «не-своє» у мнемонічному просторі травми сприймається як «своє». Як зазначив О. Анхим, «транснаціональна культура пам'яті передбачає», що «трагедія “інших” є трагедією “всіх”»⁸, і, на нашу думку, за подібним принципом так само функціонує феноменологія постпам'яті, яка передбачає засвоєння досвіду іншого як такого, що стає власним.

Окрім того, «постпам'ять є потужною формою пам'яті саме тому, що її зв'язок із об'єктом або джерелом опосередковується не через пригадування, але через уявлення, проєкцію та створення», та «часто базується на мовчанні, а не на мові, на невидимому»⁹.

М. Гірш, аналізуючи роль артефактів у збереженні пам'яті та перетворенні її на постпам'ять, висловила думку про те, що трагедія Голокосту, на свій час, була достатньо задокументована, і в цьому полягав своєрідний парадокс: нацисти, намагаючись повністю знищити єврейський народ з їхньою мовою та культурою, тим самим посприяли збереженню пам'яті про закатованих¹⁰. На нашу думку, подібні парадокси простежуються і в українському випадку, коли в просторі знищення української культури російським колонізатором виникає простір українського культурного спротиву, і цей спротив так чи інакше черпає сили з пам'яті про себе самого подібним чином, як і з пам'яті про Іншого.

Збірки «Бабин Яр. Голосами» М. Кіяновської та «Зламани люди» К. Михаліциної об'єднує простір свідчення про тих, кого вже немає, але чие існування, попри фізичну смерть, закарбоване в просторі культурної пам'яті, яку поезія здатна репрезентувати. Зокрема, твори згаданих збірок, хоча й актуалізують мнемонічний простір, але така пам'ять насамперед позбавлена стрижня особисто пережитого досвіду – вона ґрунтується передовсім на засвоєних авторами знаннях про трагедію, на емоційно-інтуїтивному відчутті чийось досвідів і можливих історій, але які засвоїлися авторськими свідомостями на такому глибинному рівні, що зафіксувалися в нішах власних.

У той же час, для цих історій, проговорених через поетичне слово, є властивим художній домисел і вимисел – ці вірші є ніби спробами реконструкції досвіду тих, хто більше ніколи не розкаже свою історію.

Таким чином, «посптам'ять – досвід тих, хто виростав у тіні розповідей про події, що передували їх народженню, свідомість кого сформувалася травматичними подіями, яких вони не можуть до кінця ані зрозуміти, ані відтворити»¹¹.

Можна припустити, що М. Кіяновська і К. Михаліцина міфологізують простори своїх творів у такий спосіб, що їхні герої набувають трансцендентних рис через здатність бути присутніми попри загибель, як, наприклад, у вірші М. Кіяновської: *«я усе розумію боже я приймаю кінець життя // я приймаю навіть приниження і до крові коліна здерті // я знечулена мідь і навіть я кимвал каяття // та за що ти мене караєш цим життям після смерті!»*¹².

Разом з тим присутність ліричних героїв не мислиться у віршах як воскресіння, а радше – як сама собою зрозуміла незникомість, як буття всупереч катам і всупереч смерті: *«минула вічність і ще трохи часу // відтак нам сказали що дехто як не дивно вцілів // я також уцілів вижив // а тепер кажу вам один єврей // написав “Голокост” після Голокосту я // тільки зараз можу про це сказати»*¹³.

Разом з тим ці слова ліричного героя можна сприймати не лише з перспективи міфопоетики, але і з оптики травматичного мовчання того, хто став свідком Катастрофи, і хто зміг висловити свій біль лише через багато років. В іншому вірші авторки маємо такі рядки: *«смерть це коли вбивають і раптове // тамую крик вдивляюся в пільму // не маю слів це як параліч мови»*¹⁴.

У збірці М. Кіяновської ліричними героями є насамперед люди, що загинули від рук нацистів під час Голокосту, але так і не встигли засвідчити про те, що колись були і що відчували: *«тільки зараз можу про це сказати // ніколи не думав що крематорій це світло // зараз коли минула вічність і трохи часу // у великому і малому ковшах // я вернувся в дитинство і знову вперше погладив kota // якого тато приніс від сусідів // а бабуня нехама сказала: нехай // нехай ростуть собі одне коло одного // тільки зараз я вперше збагнув і досвідчив // що крематорій це світло // заподіє мені в сорок третьому році // всепожираюче і страшне // і тільки зараз можу про це сказати // або ще тільки зараз можу про це сказати // що коли в сорок другому в нас стріляли із кулемета // я встиг дорахувати до тисячі ста двадцяти*

восьми тисяча сто двадцять вісім ішли зі мною тисяча сто двадцять вісім зі мною впали»¹⁵.

Образосистема ліричних суб'єктів у збірці М. Кіяновської є досить різноманітною: це молоде подружжя, яке щойно побралосся («у кімнаті була висіла // біла сукня весільна // я у шафу її сховала // я у шафу її сховала // я у шафу її сховала // бо давида убили»)¹⁶, жінки, що втратила дитину («а в мене у згортку мала полотничка біла // така невеличка така ненавмисна така // що хочеться плакати бачу пригадую плачу // конвойний ударив і враз зацімила рука // я вас проклинаю ще й матірно я не пробачу // що цю полотничку згорнуту вибили з рук ... жінки у колоні такі ж як і я молоді а в декотрих діти чи дещо по дітях як в мене»)¹⁷, студенти або школярі («за цю війну я навіть аж підріс // ходив у другий клас тепер я був би // у третьому болить розбитий ніс // ударив срулік я про це й забув би // якби не те що ми із ним удвох // вцілили чудом із цілого класу»)¹⁸, також – літні люди, зовсім малі діти з матерями, братами-сестрами, з великими родинами або вже без родин тощо.

Зокрема, в деяких віршах зустрічаються ліричні герої, про яких не відомо нічого, окрім їхніх граничних, екзистенційних переживань, сфокусованих ні на чому іншому, окрім як на почутті жаху, люті, безсилля, остаточної самотності перед лицем смерті, на передчутті кінця («я боюся цей страх і в помешканні і в високості // я боюся так тяжко і сильно що майже без меж»)¹⁹, але також – на любові до найближчих, що переплітається з невимовним болем їхньої втрати: «придумати маму нехай буде хаву таку щоб була моя // щоби голову мила мені щоб була чи просто була зі мною»²⁰, або ж «мене уже не рятує ніщо чи ніщо крім можливо сліз // які проламують тло поверхню і децицію решти тіла // щоби не вмерти я мушу мати в судинах на дні і на дні валіз // важкі механізми придумувань витіснень крила крила»²¹.

Прикметним є те, що локативний простір Бабиного Яру у творах збірки М. Кіяновської концептуалізується, набуваючи семантики межового простору не просто як топосу, де життя переходить у смерть, а насамперед – того, де поєдналися різні національні і соціальні спільноти у площині спільної трагедії, і цей простір стає точкою перетину векторів спільного болю, спільної пам'яті, спільного переживання досвіду Катастрофи, адже постраждалими були, окрім євреїв, представники інших національних спільнот: «у білій незапненій вишиванці як ті // що миготіли над ешелонами і гуготіли і клекотали // душі примерзлі до дерева на підлозі

пожарища в хустинах і картузах // вона тільки трохи за нас молодша і без кулі у голові // без кулі у серці без глини під язиком ой ярина ярина»²².

Характерним є і те, що героями творів постають не лише люди єврейської, але й інших національностей – зокрема, і ті, хто доносив, зраджував, ті, хто рятував юдеїв від загибелі: *«мама каже сусідка марина напевно доносить // яшу треба сховати тепер ми євреї усі»²³*. Здатність ліричних героїв розділити біль один одного, бути толерантним, людяним в екстремальній ситуації безвиході так само створює умову для того, щоб співіснувати в одному культурному просторі, де «інший» означає «свій».

О. Захарчук в післямові до книги М. Кіяновської назвав Бабин Яр простором, з якого починається відлік часу («нуль від Бабиного Яру») ²⁴, і, на думку автора, «це стосується і минулого, і майбутнього», адже «точка відліку стала чорною дірою, що засмоктує будь-який, навіть ще не народжений, час» ²⁵.

Але якщо О. Захарчук говорить про Бабин Яр і Голокост як про точку межі то у вимірі сучасної російсько-української війни такими ж точками травматичного відліку можна назвати Ірпінь, Бучу, Бородянку, Гостомель, Маріуполь, та інші міста чи села, що пережили окупацію, або досі в ній перебувають – про цей біль, про цю «точку відліку» так чи інакше здатна говорити література, яка написана про те, що було колись.

Зокрема, у передмові до книги К. Михаліциної «Зламани люди» І. Старовойт назвала згадану книгу «естетичною відповіддю на поколіннєву травму» ²⁶, зазначивши, що «наші бабуні мали понівечене дитинство, раннє дорослішання, пережили не один голод, втрату дому, а часом і малої батьківщини, розкуркулення, перейшли пересильні тюрми і гулаги або велику війну з окупацією – або і те, і інше» ²⁷, але не мали можливості говорити про цей біль ²⁸.

Проводячи паралель між минулим і сучасним, тим самим – актуалізуючи семантику простору травматичної пам'яті, авторка передмови до збірки також згадала про запис в щоденнику 8-річного Єгора: «У мене померли дві собаки, баба Галя і моє кохане місто Маріуполь» ²⁹. І далі І. Старовойт зазначає, що «баба Галя з Маріуполя не була Єгоровою бабою, тобто була сусідкою. Але в тім то й річ з українськими бабами, що поки вони не стають кам'яними, вони для наших дітей всінні», навіть якщо не мають власних онуків, бо стають такими з їхньою місією зв'язку поколінь ³⁰.

Б. Матіяш також зазначила, що «багато про що в книжці розказано

максимально м'яко – так, немовби мова й спосіб оповіді можуть допомогти зцілити те, що все життя боліло і чого ніяк не вдавалося загоїти: згадок про втрачений дім, і про смерті найближчих, і про біль, якого одна, друга і третя (а насправді сотні тисяч жінок) зазнали в сімейному житті, дуже часто позбавленому й у воєнні, і в повоєнні роки емоційного тепла та любові»³¹, як, наприклад, можемо прочитати у вірші К. Михаліциної «(червоне одіяльце, нині спочиле на вогнищі)»: «він пішов від мене. він був для мене один такий. // я зійшлась із нелюбом. // ...хвіртка стоїть облуплена. // я стою при ній і тримаю тебе в сильці – // в дефіцитному одіяльці з верблюжої, кажуть, вовни. // не терплю твого крику і сліз на твоїм лиці. // бо вони – про прірву. а прірва в мені незаповнена. // і куди любити, якщо межі грудей діра?»³²

Якщо образосистема ліричних героїв збірки М. Кіяновської є досить строкатою і національно, і гендерно, то в збірці К. Михаліциної образосистема ліричних суб'єктів представлена передовсім голосами літніх українських жінок, що протягом усієї книги говорять, про свої переживання, спогади, втрати, про тих, хто є для них дорогим. Вони згадують про своїх близьких, або про якісь окремі деталі з життя, проявлені через образи предметів побуту, і ці деталі актуалізують у творах не просто простір пам'яті, але і слугують увиразниками особистісної та національної ідентичності ліричних героїв, наприклад, як у вірші «(скриня переселенки)»: «он ці // недбало накидані промені крешуть п'їтьму // і скриня у ній розкривається, начебто квітка. // химерна. потріскана. та, що спізнала війну // за самість. За право тут бути і гріти, мов кітка»³³ Прикметним є також те, що наратив збірки розгортається ніби в просторі пам'яті ліричних героїв, актуалізуючи тим самим простір постпам'яті, де є той, хто розповідає історію, і той, хто її сприймає.

Якщо у збірці М. Кіяновської передусім актуалізують екстремальні почуття, пов'язані з почуттям кінця («вмираю вмира... вмираю // чи ж буду оплакана // біжить вздовж дороги скраю // оббита брудка стіна // тут наші усі сусіди // близнятка водичку п'ють // прийшли бо подітись ніде // однаково кажуть вб'ють»³⁴, то у збірці К. Михаліциної модус буття ліричних героїнь, попри біль, попри пережите, оприявнюється через почуття надії, як от у вірші «(поїзд на Катеринослав)»: «бачиш цю кісточку? з неї виросте вишня, // навіть якщо її посадити в риб'ячий череп, // а його за водою пустити. однаково Бог Всевишній // дивочний той човник вислідить, дасть йому берег. // якщо доведеться, то й сильну свою долоню // на причал оберне, на

пристань чи хоч би кладку // до родимого ґрунту»³⁵, або ж у вірші «(останні слова прабаби)»: «вчися сіяти тишу і ростити дерева. // іти й не спинятися, поки їхне гілля // найвищого дроту сягне. тоді паца лева // роз'ятрється. і грядуть вони звідтіля, де тільки й роботи, що різати по живому // ступілими ножицями, шкрябати по хребтах // голодним залізом. тож у тебе, дитя, стільки дому, // скіко повітря в роті, скіко безслів'я в щоках, // тим повітрям надійнятих, та – хтозна – // може, і менше...»³⁶, де образ дерева може бути символом роду, нації, а образи лева та неназваних істот – тих, хто намагається рід і націю знищити.

Також образ лева у цих рядках може натякати на присутній в християнській символіці архетип Тіні, пов'язаний з образом диявола. І хоча традиційно в християнстві образ лева пов'язується з образом Христа та євангелістом Марком, для архетипів, як для змістів колективного несвідомого, загалом властива амбівалентність: у своїй теорії К.-Г. Юнг відзначав те, що архетипи мають подвійну природу, а тому можуть мати подвійну семіотику. Наприклад, інверсією християнського образу риби, як образу Христа, є образ змія³⁷. Також на подібну образосферу натрапляємо і в дев'яностому Давидовому псалмі: *«На гаспида і василіска наступиш, і потопчеш льва і змія»³⁸.*

Завершується твір К. Михаліциної рядками, що натякають на простір травматичного мовчання, але тим самим – актуалізують простір дії і віри: *«не суди мене за непам'ять. і лева того не суди, // що пацу роззявлює, ніби запитує: камо грядеши? // вчися сіяти тишу і дерева рости»³⁹.*

Але якщо для К. Михаліциної символом пам'яті поколінь є дерево, то в рядках М. Кіяновської таким мнемонічним увиразником, окрім образу дерева, є також образ каміння, яке в юдейській традиції асоціюється з пам'яттю про мертвих⁴⁰: *«каміння могло кричати вони би кричало яків // упав і його пристрелили в колоні не всі за всіх // не кожен тебе підтримає не кожен візьме за руку // та може воно і добре із яру безтямний сміх // а потім коротка черга здіймає з землі пилуку// не знає скорбот людина не знає скорботи місць // не знає дороги серця аж доки не вийде з часу // а я... помежи ровами... лежатиму... добрий гість... // і з мене ростиме дерево безмежно живе щоразу»⁴¹.*

Для віршів обох авторок є прикметним також і те, що їхні ліричні герої наділені іменами. Але якщо у творах М. Кіяновської ці імена називаються безпосередньо в самій структурі віршів (*«а тепер я іду назавжди розумію і бачу // всю приреченість нашу крізь світла щільного ясу // я би вмерла*

на вулиці цій і тому я не плачу // а валізу на брук опускаю ім'я лиш несучу // я рахилія»⁴², то в К. Михаліциної імена ліричних героїв та інших образів-персонажів звучать у назвах заголовків, наприклад, «(баба Дунька і молода картопля)», «(баба Сонька і ружжо)», «(баба Тонька і цвинтарна липа)», «(писанка на смерть прадіда Андрія)», «(баба Улька і спогади перед Спасом)» тощо.

Зокрема, прикметним є те, що в збірці «Розламані люди» К. Михаліциної так само, як і в збірці «Бабин Яр. Голосами» М. Кіяновської актуалізується простір пам'яті про Голокост як про етнічну чистку, організовану нацистами, переплітаючись із пам'яттю про акцію «Вісла», організовану союдами з тією ж метою: *«і була ця Вісла, // і всі ми повисли на мотузочку, на лінії, спурхнутій, як оця. // хочеш вижити, хтось мені підказав, спали горобця // разом з хатою, стайнею, возом і коромислом. // бери дітей і тікай. Поки рак не свиснув. // бо буде Освенцім, але не буде лиця, хреста і місця, де відспівати»⁴³*. Можемо помітити, що в цих рядках простори пам'яті і простпам'яті взаємно переплітаються, доповнюючи значення один одного. В цих рядках так само можемо спостерігати актуалізацію топосу межі як простору, що поєднує значення пограничної ситуації, спільного страху і болю, спільної пам'яті, але також – інтенції ліричних героїв вижити, аби засвідчити.

Отже, у збірках М. Кіяновської «Бабин Яр. Голосами» й К. Михаліциної «Розламані люди» простір пам'яті є тим простором, з якого органічно твориться простір постпам'яті як спосіб подолання культурної межі між поколіннями, націями, епохами. Але насамперед він являє собою простір переходу від травматичного мовчання до свідчення, актуалізуючи тим самим зафіксований культурою простір спогадів про трагедії минулого, що наповнені спільним болем і надією вижити, засвідчити, назвати речі своїми іменами (і зло його іменем).

ВИНОСКИ

1. Анхим О. Транснаціональні культури пам'яті в романі Катерини Петровської «Мабуть Естер». *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29. Т. 2. С. 301 – 305. С. 302.
2. Там само. С. 302.
3. Козачишина О., Прадівлянна Л. Проблема постпам'яті крізь призму постмодерністської поетики (на матеріалі роману Джонатана Сафрона Фоера “Everything Is Illuminated”). *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. №4. С. 48 – 57.

4. Hirsh M. Postmemory: About the Concept. *Postmemory.net*. URL: <https://postmemory.net/sample-page/> (the date of access: 24.02.2025)
5. Hirsh M. Surviving Images: Holocaust Photographs and the Work of Postmemory. *The Yale Journal of Criticism*. 2001. Vol. 14. №1. PP. 5 –37. P. 8.
6. Кретова О., Богданова І. Дискурс травми і трансформації пам'яті в романі Дж. С. Фоєра «Страшенно голосно і неймовірно близько». *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2024. №23. С. 50 – 58. С. 52.
7. Котик-Чубінська М. Безмежність, межа, по той бік межі у поезії Маріанни Кіяновської. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2014. Вип. 60. Ч. 2. С. 342 –346.
8. Анхим О. Транснаціональні культури пам'яті в романі Катерини Петровської «Мабуть Естер». *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29. Т. 2. С. 301 – 305. С. 304.
9. Цит. за: Леховіцер Д. Постпам'ять і політика пам'яті в українському медіапросторі. *Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість в сучасному комунікаційному дискурсі» (28 квітня 2021 року)*. Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка». С. 99 – 101. С. 100.
10. Hirsh M. Surviving Images: Holocaust Photographs and the Work of Postmemory. *The Yale Journal of Criticism*. 2001. Vol. 14. №1. PP. 5 –37. P. 7.
11. Цит. за: Павлова О. Постпам'ять про Голодомор як проживання колоніальної травми. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. Вип. 41. Т. 1. 2019. С. 59 – 61. С. 59.
12. Кіяновська М. *Бабин Яр. Голосами*. Київ: Дух і літера, 2017. 112 с. С. 29.
13. Там само. С. 9.
14. Там само. С. 32.
15. Там само. С. 8.
16. Там само. С. 46.
17. Там само. С. 39.
18. Там само. С. 30.
19. Там само. С. 49.
20. Там само. С. 7.
21. Там само. С. 7.

- ²². Там само. С. 12.
- ²³. Там само. С. 77.
- ²⁴. Захарович О. Своя пам'ять. *Кіяновська М. Бабин Яр. Голосами*. Київ: Дух і літера, 2017. С. 101 – 108. С. 106.
- ²⁵. Там само. С. 106.
- ²⁶. Старовойт І. Замало життя. *Михаліцина К. Розламані люди*. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. С. 13 –16. С. 15.
- ²⁷. Там само. С. 13.
- ²⁸. Там само. С. 13.
- ²⁹. Цит. за: там само. С. 14.
- ³⁰. Там само. С. 14 –15.
- ³¹. Матіяш Б. Говорити про травму: рецензія на збірку Катерини Михаліциної «Розламані люди». *Сенсор*. Дата публікації: 08.11.2024. URL: <https://surl.li/negzuh> (дата звернення: 24.02.2025).
- ³². Михаліцина К. *Розламані люди*. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 72 с. С. 32 – 33.
- ³³. Там само. С. 24.
- ³⁴. Кіяновська М. *Бабин Яр. Голосами*. Київ: Дух і літера, 2017. 112 с. С. 13.
- ³⁵. Михаліцина К. *Розламані люди*. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 72 с. С. 25.
- ³⁶. Там само. С. 19.
- ³⁷. Юнг К.-Г. *Аіон: Нариси щодо символіки самості*: пер. Котюк К., ред. Фешовець О., 2-ге вид. Львів, Астролябія, 2019. 432 с.
- ³⁸. Псалом 90. *Молитва. Сайт молитов: 90 псалом, 50 псалом, Отче Наш, Богородице Діво*. URL: <https://kyrios.org.ua/spirituality/prayer/24981-psalom-90.html> (дата звернення: 25.02.2025)
- ³⁹. Михаліцина К. *Розламані люди*. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 72 с. С. 19.
- ⁴⁰. Шарпило М. «Камені спотикання» у культурно-мистецькій стратегії формування комеморативних практик «Голокосту». *Наука. Освіта. Молодь*. 2022, Ч. 2. С. 216 – 219. С. 217.
- ⁴¹. Кіяновська М. *Бабин Яр. Голосами*. Київ: Дух і літера, 2017. 112 с. С. 55.

42. Там само. С. 11.

43. Михаліцина К. Розламані люди. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 72 с. С. 35.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анхим О. Транснаціональні культури пам'яті в романі Катерини Петровської «Мабуть Естер». *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29. Т. 2. С. 301 – 305.

2. Захарович О. Своя пам'ять. *Кіяновська М. Бабин Яр. Голосами*. Київ: Дух і літера, 2017. С. 101 – 108.

3. Кіяновська М. Бабин Яр. Голосами. Київ: Дух і літера, 2017. 112 с.

4. Цит. за: Козачишина О., Прадівлянна Л. Проблема постпам'яті крізь призму постмодерністської поетики (на матеріалі роману Джонатана Сафрона Фоера “Everything Is Illuminated”). *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. №4. С. 48 – 57.

5. Котик-Чубінська М. Безмежність, межа, по той бік межі у поезії Маріанни Кіяновської. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2014. Вип. 60. Ч. 2. С. 342 – 346.

6. Кретьова О., Богданова І. Дискурс травми і трансформації пам'яті в романі Дж. С. Фоєра «Страшенно голосно і неймовірно близько». *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2024. №23. С. 50 – 58.

7. Леховіцер Д. Постпам'ять і політика пам'яті в українському медіапросторі. *Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість в сучасному комунікаційному дискурсі» (28 квітня 2021 року)*. Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка». С. 99 – 101.

8. Матіяш Б. Говорити про травму: рецензія на збірку Катерини Михаліциної «Розламані люди». *Сенсор*. Дата публікації: 08.11.2024. URL: <https://surl.li/negzuh> (дата звернення: 24.02.2025).

9. Михаліцина К. Розламані люди. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 72 с.

10. Павлова О. Постпам'ять про Голодомор як проживання колоніальної травми. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. Вип. 41. Т. 1. 2019. С. 59 – 61.

11. Псалом 90. *Молитва. Сайт молитов: 90 псалом, 50 псалом, Отче*

Наш, Богородице Діво. URL: <https://kyrios.org.ua/spirituality/prayer/24981-psalom-90.html> (дата звернення: 25.02.2025)

12. Старовойт І. Замало життя. *Михаліцина К. Розламані люди*. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. С. 13 –16.

13. Шарпило М. «Камені спотикання» у культурно-мистецькій стратегії формування комеморативних практик «Голокосту». *Наука. Освіта. Молодь*. 2022, Ч. 2. С. 216 – 219.

14. Юнг К.-Г. *Aion: Нариси щодо символіки самості*: пер. Котюк К., ред. Фешовець О., 2-ге вид. Львів, Астролябія, 2019. 432 с.

15. Hirsh M. Postmemory: About the Concept. *Postmemory.net*. URL: <https://postmemory.net/sample-page/> (the date of access: 24.02.2025)

16. Hirsh M. Surviving Images: Holocaust Photographs and the Work of Postmemory. *The Yale Journal of Criticism*. 2001. Vol. 14. №1. PP. 5 –37.

INSCRIBIR EL MUNDO EN EL CUADRADO: UNA NETÁFORA INTERPRETATIVA EN LAS LITERATURAS CENTROANDINAS DEL SIGLO XX

Ígor ÓRZHITSKIY¹ (Járkiv, Ucrania)

¹ *Doctor en Filología, Profesor Asociado, Profesor del Departamento de Filología Románica y Germánica, Escuela de Lenguas Extranjeras, Universidad Nacional de Kharkiv V. N. Karazin, orzhitskiy@karazin.ua*

El guarismo *cuatro*, siendo una de las cifras simbólicas más universales (las cuatro partes del mundo, la cruz, el cuadrángulo, etc.) adquiere una significación especial en la cultura andina, donde es básico de la cosmovisión y mitología aymara y quechua, habiéndose manifestado también en la política y administración del incanato.

Su acción subterránea perduró en el siglo XX, dando frutos estéticos inesperados en la literatura de los países andinos, especialmente, en Bolivia, lo cual, creo, no ha sido advertido aun por estudiosos universitarios.

Este guarismo aparece como recurso poético y hasta estructurador de la trama en numerosas obras de prosa, poesía y ensayo: Fernando Diez de Medina, Juan Rodríguez Meras, Pedro Shimose, Guillermo Viscarra Fabre (bolivianos), Alfonso Barrera Valverde (ecuatoriano), César Vallejo, Mario Vargas Llosa (peruanos).

La presencia tan insistente del cuatro en la literatura y, seguramente, en la herencia arquitectónica y ornamental andina como si hubiera preparado la aparición del nuevo modo de la visión científica del mundo originado en Bolivia y propuesto por R. Condarco Morales en «La tetradivisionalidad de la molécula» (1984) que a su vez indujo a J. Molina Rivero a sugerir, en 1987, el término *tetraléctica*, bien difundido actualmente en la ciencia boliviana. En 1995 el término se replantea por cinco científicos húngaros de la Universidad Eötvös Loránd de Budapest en el artículo «Tetralectics – An approach to postmodern logic», sin ninguna referencia boliviana, lo que debería ser una coincidencia meramente casual y no el plagio.

LITERATURA

1. Condarco Morales R. División del esqueleto humano // La Patria. Revista dominical. 2012. 22 de enero. P. 6-8.
2. Diez de Medina F. Nayjama: Introducción a la mitología andina. – Madrid: Paraninfo, 1974. 192 p.
3. Francovich G. Los mitos profundos de Bolivia. – La Paz; Cochabamba: Los amigos del libro, 1980. 211 p.
4. Hargitai R., Farkas Ö., Ropolyi L., Veress G., Vankó G. Tetralectics – an approach to postmodern logic // Symmetry: Culture and Science. 1997. Vol. 8, Nº 3/4. P. 295-313.
5. Mariño Ferro X. R. Muerte, religión y símbolos en una comunidad quechua. – Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela, 1989. 200 p.
6. Ugarteche O. La Marcha de Perú por la democracia // El Varejón (Mérida). 2000. Nº 13. P. 17.
7. Vargas Llosa y sus frases para el bronce [Recurso electrónico]. <https://rpp.pe/lima/actualidad/vargas-llosa-y-sus-frases-para-el-bronce-noticia-317674> (consultado el 25-02-2025).

ГОЛОС РІВНОСТІ: ІНКЛЮЗИВНА ЛІТЕРАТУРА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Марія ПАВЛЮВА¹ (Харків, Україна)

*¹магістрантка ОП «Французька мова та література і переклад та англійська мова» кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
mariia.pavlova@student.karazin.ua*

Сучасна література відіграє важливу роль у формуванні суспільної свідомості, сприяючи розвитку толерантності, соціальної рівності та прийняття різноманітності. Інклюзивна література, як особливий вид художнього письма, розглядає питання репрезентації людей з інвалідністю, етнічних меншин, ЛГБТК+ спільноти, людей з особливими освітніми потребами та інших соціальних груп, які традиційно зазнавали дискримінації.

Інклюзивна література допомагає зруйнувати стереотипи, формує новий погляд на ідентичність і культурну різноманітність, розширює уявлення про людський досвід. Особливо важливим є вивчення цього явища в контексті дитячої та підліткової літератури, оскільки саме в молодшому віці формується відчуття емпатії та відкритості до різноманіття.

До вивчення проблеми інклюзивної літератури зверталися такі дослідники, як: Марта Кусюмінська – розглядала репрезентацію людей з інвалідністю в сучасній дитячій літературі; Рудольф Франк – досліджував питання гендерної ідентичності в художніх текстах [5]; Джудіт Батлер – аналізувала теоретичні аспекти ідентичності та репрезентації в літературі [1]; Сюзанна Клейтон – вивчала тему расової різноманітності в художньому письмі [2].

Метою нашої доповіді є визначення специфіки інклюзивної літератури як особливого виду художнього письма, аналіз її функцій та впливу на читачів, а також окреслення основних тенденцій її розвитку в сучасному літературному процесі.

Інклюзивна література – це художні твори, що створюють простір для репрезентації різних соціальних груп, зокрема тих, що зазнавали маргіналізації чи виключення з культурного дискурсу [5]. Вона покликана не лише відобразити багатоманітність людського досвіду, а й сприяти руйнуванню стереотипів, формуванню емпатії та соціальної свідомості. Головними характеристиками інклюзивної літератури є автентичність зображення персонажів, повага до їхньої унікальності та

розкриття їхньої життєвої історії у всій складності.

Інклюзивна література має кілька ключових особливостей [4]:

1. *Репрезентація різних соціальних груп* – зображення персонажів із різними фізичними, когнітивними, етнічними, гендерними та соціальними характеристиками.
2. *Розвиток емпатії у читачів* – через занурення в досвід персонажів, які стикаються з викликами у суспільстві.
3. *Руйнування стереотипів* – представлення персонажів у різноманітних соціальних і професійних ролях, що допомагає позбутися дискримінаційних уявлень.
4. *Залучення реальних історій* – використання біографічного матеріалу для створення автентичних художніх текстів.
5. *Використання адаптивних мовних засобів* – створення текстів, доступних для широкого кола читачів, включаючи людей із порушеннями зору та слуху (наприклад, книги шрифтом Брайля або аудіокниги з адаптивним перекладом).
6. *Динаміка наративу* – у багатьох творах інклюзивної літератури акцент робиться не на драматизації особливостей персонажів, а на їхній активній участі у суспільному житті.

Приклади сучасних творів, які можна віднести до інклюзивної літератури:

- «Мій друг Персі, Бофало Біл і я» Ульфа Старка – розповідь про дружбу між двома хлопцями, один з яких має особливості розвитку [6].
- «Відлуння» Памели Муньйос Райан – історія, що охоплює кілька сюжетних ліній, у яких порушуються питання інвалідності, етнічної дискримінації та особистісного прийняття [7].
- «Я бачу вас цікавими» Лариси Денисенко – книга про дітей із різним життєвим досвідом, яка вчить толерантності та співчуттю [8].

Інклюзивна література є потужним інструментом формування соціально свідомого суспільства. Вона розширює межі традиційної літератури, надаючи голос тим, хто раніше залишався на маргінесі культурного дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Батлер Дж. Гендерний клопіт: фемінізм і підрив ідентичності / Джудіт Батлер ; пер. з англ. – К. : Основи, 2018. – 320 с.

2. Клейтон С. Різноманіття в літературі: сучасні тенденції / Сюзанна Клейтон. – Нью-Йорк : Penguin Books, 2020. – 412 с.
3. Луцевська О. Інклюзія в дитячій літературі / Оксана Луцевська. – К. : Старий Лев, 2019. – 278 с.
4. Ткачук Г. Художнє відображення різноманітності / Галина Ткачук. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. – 256 с.
5. Франк Р. Література та гендерна ідентичність / Рудольф Франк. – Берлін : Springer, 2017. – 366 с.
6. Старк У. Мій друг Персі, Бофало Біл і я / Ульф Старк ; пер. зі швед. – Львів : ВСЛ, 2020. – 200 с.
7. Райан П. М. Відлуння / Памела Муньйос Райан ; пер. з англ. – К. : Рідна мова, 2019. – 384 с.
8. Денисенко Л. Я бачу вас цікавими / Лариса Денисенко. – К. : Видавництво, 2020. – 192 с.

IMPRISONMENT AS A PATH TO IDENTITY TRANSFORMATION IN THE EXAMPLE OF «THE FRENCH NOVEL» BY FRÉDÉRIC BEIGBEDER

Bohdan PARAMONOV¹ (Kharkiv, Ukraine)

¹PhD (Philology), Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages for Professional Purposes, School of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University, paramonovbogdan@ukr.net

In literature, imprisonment often symbolizes deep self-reflection and rethinking of reality. In Frédéric Beigbeder's «*French Novel*», incarceration is both a physical ordeal and a catalyst for rediscovering identity. It highlights imprisonment as not just a physical state but also a metaphor for captivity by memories, social amnesia, or societal norms. Literature thus becomes a means of transcending boundaries and seeking freedom.

Forced isolation intensifies consciousness, stimulating self-reflection. In «*The French Novel*», prison triggers the protagonist's internal dialogue, sharpening his perception of reality and enabling him to reconstruct lost memories. This technique is widely used in literature, where imprisonment signifies both restriction and an inner journey toward liberation. Psychologically, isolation prompts the mind to analyse past experiences and search for meaning, making captivity a paradoxical path to self-discovery.

Memory is key to individual and collective identity. Frédéric Beigbeder explores social amnesia, paralleling France's struggle to preserve historical memory. His incarceration mirrors a broader need to resist forgetting the past. True freedom lies not only in physical release but in the ability to remember, making recollection an act of defiance against oblivion.

Imprisonment also symbolizes an existential crisis. Frédéric Beigbeder likens himself to a prisoner of his own biography, confronting his past without external distractions. This experience intensifies questions of identity, social belonging, and purpose. Literature becomes a means of overcoming these constraints, offering new ways to perceive freedom.

The themes of captivity and liberation extend beyond social phenomena to profound philosophical inquiry. Confinement can provoke self-reassessment, creativity, and memory reconstruction. This paradox reveals that, under pressure, individuals can redefine their boundaries, with literature serving as a bridge between past, present, and future.

REFERENCES

1. Парамонов Б.І. Пам'ять як фактор формування ідентичності у творі "Французький роман" Фредеріка Бегбеде. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип. 63. Т. 2. С. 150-156. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-25> Фахове видання категорії Б. ISSN 2308-4855 (Print), ISSN 2308-4863 (Online).
2. Beigbeder F. Un roman français. Paris: Grasset, 2009. 288 p.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТАБУЙОВАНИХ ТЕМ В ІСПАНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Аліна ПАШКОВА¹ (Харків, Україна)

¹ старший викладач кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
alina.pashkova@karazin.ua

Коли ми вивчаємо мову та вже маємо змогу вільного спілкування, виникає бажання практикувати з усіма, хто володіє мовою, особливо, якщо це носій цієї мови. Однак, потрібно бути обережним та пам'ятати, що в різних країнах, як і в Україні, є свої теми-табу, яких краще не торкатися, щоб не образити людину. Зараз мова піде про табуйовані теми в іспанському суспільстві, які сформувалися протягом історії, але деякі з'явилися нещодавно.

1) Перша заборонена тема, це Каталонія, чи скоріше незалежність Каталонії. Тобто ми можемо говорити про каталонську культуру, про її міста, її людей, її краєвиди, її мову і т. д., але Вам не слід згадувати тему незалежності Каталонії з людиною з Іспанії, якщо Ви її не дуже добре знаєте. Каталонія - автономне співтовариство Іспанії, що має свою власну культурну ідентичність і свою власну мову. Ось чому в цьому регіоні є люди, які вважають за краще, щоб Каталонія відокремилася від Іспанії, утворила свою власну державу. Близько 4 років тому було одностороннє проголошення незалежності, але безуспішно.

2) Також не рекомендується говорити про Баський націоналізм і, тим паче, не згадувати про ЕТА, була терористичною групою, яка прагнула незалежності Країни Басків від Іспанії, більшість її терористичних актів актів було здійснено в Іспанії.

3) Не слід питати про політичні погляди, бо в Іспанії монархія, але звичайно завжди є люди, котрі вважають себе республіканцями, тому такі розмови можуть призвести до сварки.

4) Продовжуючи тему глав держав ще однією табуйованою темою є Франсіско Франко. Франко був фашистським диктатором, який правив Іспанією з 1939 по 1975 рік. Для більшості іспанців це історичний період, який вони не хочуть пам'ятати чи просто не пережили цього, тому їм не хочеться про це говорити.

5) Якщо продовжувати говорити про історію, є важливий факт, можливо, найважливіший з усіх в історії Іспанії, і це колонізація Америки. Це також делікатна тема, бо думки сильно поділяються. Є люди, які вважають, що відкриття Америки було чимось позитивним для Іспанії та Америки, в той час як інші вважають, що це було щось жахливе та руйнівне.

6) Ще одна тема, пов'язана з країнами, — Ізраїль і Палестина. Звичайно, ця тема неприємна розмова в будь-якій точці світу та Іспанія не виняток.

7) Як і в Україні, до табуйованих тем відносяться: сексуальна орієнтація, хвороби, смерті, релігія та фізичні особливості людей.

Проблема табу пов'язана з культурою, тому завжди буде щось, про що незручно говорити. Також теми табу можна поділити на жіночі та чоловічі, на підліткові та зрілого віку.

МЕЖІ НОРМАЛЬНОСТІ/АНОРМАЛЬНОСТІ У ЖІНОЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Діана ПЕСОЦЬКА¹, Жанна КУЩЕНКО² (Харків, Україна)

¹ кандидат філософських наук, доцент кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, diana.pessotska@karazin.ua

² старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та іноземної мови, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

У жіночій літературі межі між нормальним і аномальним часто стають об'єктом переосмислення, оскільки жінки-письменниці виявляють не тільки соціальні і культурні, але й психологічні, тілесні й емоційні бар'єри, що визначають жіночі досвіди.

У багатьох творах жіночої літератури поняття «нормальності» визначається через соціальні й культурні норми, що часто обмежують жінок. Нормальність може бути пов'язана з ролями матері, дружини чи господині дому, тоді як будь-яке відхилення від цих ролей розглядається як аномальність. Літературні твори часто ставлять під сумнів ці «нормальні» образи, розглядаючи жінок, які порушують соціальні стереотипи чи відмовляються від традиційних ролей, як приклади боротьби за свободу самовираження.

У багатьох жіночих текстах аномальність стає формою протесту або способом вивільнення від тиску суспільних норм. Жінки-письменниці часто розглядають таких персонажів, як «аномальних» не через їхні зовнішні характеристики, а через їхні дії чи способи мислення, які розривають звичні уявлення про «правильність» або «норму». Такими персонажами можуть бути жінки, що відмовляються від заміжжя, жінки, що порушують табу, або ті, хто відкрито протестує проти суспільних обмежень. В якості прикладів можна навести твори Анні Ерно, «Роки» (2008), Франсуази Саган «Привіт, смутку» (1954), Маргеріт Дюрас «Коханець» (1984), Жорж Санд «Консуело» (1842).

Водночас, багато творів жіночої літератури демонструють рух від нормальності до аномальності або навпаки, підкреслюючи гнучкість та змінність цих категорій. Наприклад, жінка, яка спочатку виглядає «нормальною», може згодом бути змушена зіткнутися з емоційними або соціальними труднощами, які перетворюють її на «анормальну». Цей процес також показує, як культурні та соціальні норми можуть бути мінливими та залежними від часу, контексту та індивідуальних обставин.

Жіноча література, особливо в сучасному контексті, часто ставить під питання самі основи «нормальності». У постфеміністичний та постмодерністський періоди з'являється тенденція до деконструкції стандартних уявлень про «правильну» жінку. Через кризи і трансформації літературні героїні знову і знову стикаються з необхідністю переосмислення та реінтерпретації того, що вважається нормальним. Їхні історії часто стають критикою того, як суспільство визначає межі прийнятної поведінки та вигляду жінок.

Отже, межі нормальності та аномальності в жіночій літературі є динамічними й часто взаємопроникними категоріями, що допомагають висвітлити процеси соціальної адаптації, протесту і трансформації. Через ці межі авторки не лише критикують існуючий соціальний порядок, але й пропонують нові горизонти для жіночих досвідів та ідентичностей.

НА ПЕРЕТИНІ СВІТІВ: ЕКОКРИТИЧНЕ ПРОЧИТАННЯ РОМАНІВ «УЛІС» ДЖ. ДЖОЙСА ТА «МАНГЕТТЕН» ДЖ. ДОС ПАССОСА

Анна ПЕТРЕНКО¹ (Київ, Україна)

¹магістрантка освітньої програми «Зарубіжна література та світова художня культура» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

У контексті заявленого в гуманітаристиці «екологічного повороту», актуальності набувають студії, присвячені вивченню особливостей зображення взаємодії людини й природи в художніх творах. Для літератури модернізму характерною є увага до урбаністичного простору. Об'єктом нашого дослідження стали романи «Улісс» (1922) ірландця Дж. Джойса і «Мангеттен» (1925) американця Дж. Дос Пассоса, дія яких відбувається у найбільших містах – Нью-Йорку та Дубліні. Звичайно ж, екологічні проблеми не є центральними для цих творів, проте досить помітні при уважному прочитанні.

Із метою здійснення компаративного аналізу зображення пасторального Дубліна та урбаністичного Нью-Йорка у модерністських творах, спершу звернемося до творчості Дос Пассоса та його роману «Мангеттен». Автор звертає увагу на значення природи у мегаполісі, що невпинно й стрімко розвивається. Деревя в Нью-Йорку «обплутані блакитним павутинням», а «димарі й водозбори вриваються у небо червоне, немов м'ясо» [2, с. 1]. Відповідно, якщо природа перетинається з міським простором, то це приносить їй шкоду. Дос Пассос порівнює місто з Вавилоном та Ніневією,

оскільки «збудовано їх із цегли» [2, с.1], а «скупчені на вузькому острові будівлі виблискують мільйонами вікон, нагромаджені піраміда на піраміду» [2, с.3].

В «Уліссі», який і був джерелом натхнення для Дос Пассоса, автор також описує природу Дубліна. Для прикладу, сценам зображення людини та природи притаманна радість та чистота: «*Море, вітер, листя, грам, води, мукання корів, скотний торг, півні, кури не кукурікають, а змії сичать. Музика звучить повсюди*» [1, с. 272]. Однак у місцях, де вже проявляються наслідки урбанізації, тональність оповіді змінюється. Міські споруди починають негативно впливати на природу: «Потому за вікном пішли один за одним похмурі сади; похмурі будинки» [1, с. 94]. Примітно, що автори обидвох творів зауважують про те, що містяни спостерігають за природою переважно через вікно.

Отже, Дж.Дос Пассос та Дж.Джойс звертали увагу на зіткнення урбаністичного й природнього світів у своїх романах – індустріальному Нью-Йорку та Дубліні, де технологічний процес тільки розпочинався. На думку Р. Бразо та Д. Гледвіна, котрі досліджували творчість Джойса крізь призму екокритики, – «сучасність слід розглядати як початок нової концепції природного світу» [3]. Тож навіть у XXI столітті порушена письменниками-модерністами проблематика не втратила свого значення для суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

Джойс, Дж. Улісс. Київ : Видавництво Жупанського, 2015. 732 с.

1. Дос Пассос, Джон. *Менгеттен* (Твори. Т.2). Перекл. з англ. М. Лисиченко, за ред. В. Мисика). Київ-Харків: Література і мистецтво, 1933. 268 с. URL: <https://readukrainianbooks.com/page-3-6370-mengetten-dzhon-dos-passos.html> (accessed: 19.02.2025).

3. Brazeau, Robert, and Gladwin, Derek. *Eco-Joyce: The Environmental Imagination of James Joyce*. Cork: Cork University Press, 2014. 329 p.

КОНЦЕПТ «НОСТАЛЬГІЯ» У ПРОЗІ ПРО МІГРАЦІЮ (НА ОСНОВІ ЗБІРКИ ОПОВІДАНЬ «ДІМ У БЕЙТІНГ ГОЛЛОВ» ВАСИЛЯ МАХНА)

Діана ПІДБУРТНА¹ (Київ, Україна)

¹аспірантка Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, *dupidburtna@gmail.com*

Ностальгія – це сентиментальна туга за минулим, яка зосереджена навколо особистості людини, її соціальних зв'язків, важливих життєвих подій тощо. Зазвичай вона спричинена негативними емоційними станами, як от смуток, зневіра чи відчай, і є своєрідним захисним механізмом, що покликаний дати відчуття спокою і благополуччя¹. Вперше ностальгія була описана швейцарським студентом-медиком Йоханнесом Гофером у 1688 році.

Збірку оповідань Василя Махна «Дім у Бейтінг Голлов»² тематично можна поділити на дві частини: оповіді про життя у Чорткові під час правління Польщі, Другої світової війни та після приходу радянської влади і оповіді про мігрантський досвід. Сам автор довгий час живе в Нью-Йорку, тож належить до письменників-емігрантів.

Ностальгія у текстах представлена на кількох рівнях. В «емігрантських» оповіданнях це здебільшого туга за домом, яка нав'язана спогадами про дідову хату чи роздумами над втраченими можливостями. Оповіді про Чортків розкривають тугу за втраченою «золотою добою» – часами влади Польщі – коли і євреї, і поляки, і українці, жили у відносно спокійному світі. На рівні образів ностальгія виражена здебільшого через описи запахів, смаків, спогади. Символічним виступає декороване дерев'яне крісло – дуже красиве, проте незручне, яке Сюзен з оповідання «Соло дрозда» лишила собі при продажу будинка. За словами Марії, персонажки оповідання «Дім у Бейтінг Голлов», «кожен сам вирішує, що робити йому зі своїм минулим» [2, с. 20]. Для когось воно перетворюється на причину для самоаналізу і жалю до себе (як для Марії), хтось з тугою згадує про минулі часи і ганить сучасність (як персонажка пані Ядзі з оповідання «Польський ровер, руська рама», проте ностальгія працює і в зворотний бік – спогади стають safe space, де можна сховатися в часи життєвої турбулентності і віднайти у минулому надію на краще майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА

1. Routledge, C., Wildschut, T., Sedikides, C., Juhl, J. Nostalgia as a resource for psychological health and well-being Soc. Personal. Psychol. Compass. –

2013. – Т. 7. – С. 808–818. – DOI: 10.1111/spc3.12070.

2. Махно, В. Дім у Бейтінг Голлов : роман / Василь Махно. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 352 с.

SYNERGETIK IN DER PHILOLOGIE HEUTE UND PROGNOSEN FÜR IHRE ZUKUNFT ALS WISSENSCHAFT UND ALS AKADEMISCHE DISZIPLIN

Lidija PICTOWNIKOWA¹ (Charkiw, Ukraine)

¹ Doktor der Philologie, Professor, Professor am Lehrstuhl für romanische und germanische Philologie, Fakultät für Fremdsprachen, Nationale Universität V. N. Karazin Charkiw, lpichtov@gmail.com

Abstrakt. Der Beitrag untersucht die wichtigsten Anwendungsgebiete der Wissenschaft über die Selbstorganisation komplexer Systeme – Synergetik, und zwar Synergetik in der Philologie. Das Wesen der linguistischen Synergetik, ihre Entstehung und Perspektiven werden beschrieben. Die Vereinigungen philologischer Wissenschaftler in der Ukraine, die die Phänomene der Selbstorganisation in Sprache, Diskurs und Kunstwerken erforschen, werden kurz charakterisiert. Die Perspektiven der Linguosynergetik als Wissenschaft werden beschrieben, einschließlich der Aussichten, sie an Universitäten in der Ukraine zu studieren.

Schlüsselwörter: Linguosynergetik, Selbstorganisation, Attraktor, Repeller, Ordnungsparameter, Bifurkationspunkt, neuronales Netzwerk.

Die Anwendung der grundlegenden Konzepte und Werkzeuge der Synergetik in der Philologie ist ein relativ neuer Trend, der seit dem Ende des 20. und dem Beginn des 21. Jahrhunderts mit der Anwendung synergetischer Methoden auf das Studium von Texten und Diskursen an Aktivität gewonnen hat [3; 6]. Synergetik ist die Wissenschaft über die Selbstorganisation komplexer Systeme sowie über die Mechanismen und Konsequenzen dieser Selbstorganisation. Beispiele für solche systemischen Objekte und Phänomene sind ein einzelner Organismus, ein ökologisches System, ein Markt, eine soziale Gemeinschaft, die Sprache, die Wissenschaft.

Inwiefern sind Sprache und Sprechen selbstorganisierte Systeme? Die Antwort auf diese Frage liegt aus unserer Lebenserfahrung klar hervor. Erstens hat nicht jede Landessprache einen persönlichen Schöpfer. Alle Neuerungen in der Sprache sowie die Abkehr von veralteten Formen entstehen dezentral im Alltag, in unterschiedlichen Formen der Kommunikation unter Beteiligung vieler anonymer Autoren. Zweitens korrigiert die Sprache selbst alles Neue

gemäß grammatikalischen Regeln, Wortkompatibilität usw. Drittens wird das Dilemma, einen Gedanken ausführlich in der Sprache zu beschreiben und gleichzeitig sprachliche Ressourcen zu sparen, auch durch die spontane Einbeziehung neuer Metaphern, Metonymien und kurzer bildlicher Ausdrücke in die Sprache gelöst. Es entstehen spontan neue, ungewöhnliche, aber treffende Wortkombinationen. In der Regel entwickeln sich auch Begriffe in der Sprache weiter und ihre Bedeutung wird im Laufe der Zeit aktualisiert.

Die Eigenschaften und Entwicklungsmechanismen jedes selbstorganisierten Systems sind seit Mitte des 20. Jahrhunderts dank den Arbeiten von G. Haken und I. Prigogine gut bekannt [2, S. 36]. Erstens weist ein selbstorganisiertes System unvorhersehbares Verhalten und eine unvorhersehbare Entwicklung auf. Im Laufe der Geschichte kam es in Literatur und Kunst oft zu unerwarteten und „vor aller Augen“ stattfindenden Veränderungen von Geschmack, Themen, Prioritäten sowie sprachlichen und semiotischen Ausdruckstechniken innerhalb kurzer Zeit. Es kommt zu einem Wandel der Ziele sprachlicher, literarischer und anderer semiotischer Systeme. In der Synergetik werden die Ziele eines selbstorganisierten Systems, auf die dieses hinarbeitet, Attraktoren genannt. Das gänzlich freie Verhalten eines selbstorganisierten Systems in seiner Umgebung ist jedoch nicht förderlich: Es gibt gewisse Einschränkungen, die in der synergetischen Terminologie als Abstoßungsreaktionen des Systems, sogenannte Repeller, bezeichnet werden. So ist beispielsweise eine sprachliche Kommunikation ohne Kasusübereinstimmung nicht möglich und in einem Kriminalroman kommt man nicht ohne Intrigen aus. Charakteristisch ist außerdem der Wunsch eines selbstorganisierten Systems, seine Attraktorziele optimal und mit möglichst geringem Ressourcenaufwand zu erreichen. Solche Ansprüche werden durch die Existenz sogenannter Ordnungsparameter im System verwirklicht, die ein optimales Verhalten des Systems gewährleisten und Repellerfallen verhindern [2, S. 453; 1, S. 95-103].

Solche Ordnungsparameter können beispielsweise die Tendenz sein, Ausführlichkeit in der Sprache durch kurze Metaphern und bildliche Ausdrücke zu ersetzen; der Ordnungsparameter in jedem Text mit vollständigem Inhalt ist die Unterteilung dieses Textes in Themen und Rhemen, die die Präsentation des Inhalts organisiert [2, S. 448-457].

Ein weiteres wichtiges Konzept bei der Entwicklung eines selbstorganisierten Systems ist der Bifurkationspunkt. In dieser Position befindet sich das System in einem instabilen Zustand und die weitere Richtung seiner Entwicklung ist normalerweise unvorhersehbar und hängt am Bifurkationspunkt von

zufälligen Einflüssen auf das System ab. So wurde beispielsweise die ukrainische Sprache vor kurzem um das Wort BAVOVNA bereichert, und zwar um die konnotative Bedeutung dieses Wortes. „Konnotation ist eine zusätzliche Bedeutungskomponente einer sprachlichen Einheit, die ihren inhaltlich-logischen Inhalt um subjektive Bewertungsnuancen ergänzt, die durch soziale, ideologische, kulturell-situative Aspekte der Kommunikation bestimmt werden“ [5, S. 249].

Die neue situationsbedingte und ironische Bedeutung des Wortes BAVOVNA bezeichnet nun eine Explosion hinter den feindlichen Linien. Der Ursprung dieser neuen Bedeutung liegt in einer versehentlich falschen Computerübersetzung des russischen Wortes хлопок ins Ukrainische (vom Computer übersetzt als хлопок, d. h. ukrainisch BAVOVNA). Wir beobachten, wie schnell sich dieser Begriff im ukrainischen öffentlichen Diskurs zu einer einheitlichen lexikalischen Einheit entwickelt.

Im Jahre 2015 wurde erstmals ein Modell der Selbstorganisation eines bestimmten Begriffs (im weiteren Sinne eines Konzepts) im menschlichen Geist bzw. im aktuellen Gedächtnis künstlicher Intelligenz vorgestellt [2, S. 381, 407-417]. Das Modell verwendet das Konzept eines neuronalen Netzwerks, das den materiellen Träger des menschlichen Denkens darstellt, und in der künstlichen Intelligenz stellt dieses Netzwerk die Wunder der Selbstorganisation dar. Die Beschreibung der Vorgänge in einem neuronalen Netz erklärt, wie dort „Bedeutung“ entsteht und sich selbst organisiert, wie sie positioniert wird und wie sie mit verbalen Ausdrücken überwuchert wird. Nicht weniger interessant ist, dass diese Studien Einschränkungen bei der Funktionsweise neuronaler Netzwerke untersuchten: Schleifenbildung (Wahnvorstellung statt Bedeutung), fraktale Einschränkungen und die sogenannte mathematische Katastrophe im Netzwerk.

Heutzutage werden in der Ukraine groß angelegte Studien zu synergetischen Phänomenen in Sprache, Diskurs und Kunstwerken verschiedener Genres durchgeführt. Untersucht werden die Synergie des Diskurses kleiner Genres sowie von Roman, Novelle, Kurzgeschichte, Dramaturgie (wissenschaftliche Betreuerin L.S. Pichtownikova, W.N. Karazin KhNU), die Selbstorganisation der englischen Sprache (T.I. Dombrowan, S.M. Jenikeewa) und die Synergie der Poetik (O.O. Semenets), die Interaktion semiotischer Systeme – Sprache, Literatur, Malerei (W.I. Silantijeva), synergistische Übersetzungsprozesse (M.S. Dorofejeva). Ein umfassendes Lehrbuch zur Synergetik in der Philologie ist erschienen [4]. Die Schule für Pragmastilistik und Synergetik des Diskurses (einer der wissenschaftlichen Bereiche der Fakultät für Fremdsprachen der

W.N. Karazin KhNU) untersucht synergetische Prozesse in literarischen Texten von Fabeln, Parabeln, Kurzgeschichten, Romanen, Dramen, in der Werbung und anderen Diskursen (16 promovierte Doktoranden).

Der Kurs „Linguistische Synergetik“ für Doktoranden wurde in den Ausbildungsprozess einiger Universitäten in der Ukraine eingeführt (W.N. Karazin NU Charkiw, NU Zaporishshja, I.I. Metschnykov NU Odessa, NU Tscherniwtsi usw.). Zum ersten Mal in der Ukraine wurde an der Fakultät für Fremdsprachen der W.N. Karazin KhNU der Kurs „Linguistische Synergetik“ für Doktoranden eingeführt und wird seit vielen Jahren gelesen (Autorin des Programms L.S. Pichtownikowa).

Das Vorhersagen der Kombination linguistischer Synergetik mit Semiotik sowie weitere Studien zur Diskursselbstorganisation versprechen neue wissenschaftliche Ergebnisse zur Synergie beliebiger Zeichensysteme sowie ein vertieftes wissenschaftliches Verständnis des reflexiven Managements von Kommunikationsteilnehmern, insbesondere oppositioneller Kommunikation.

Die Synergetik bietet äußerst breite Perspektiven für die Aktualisierung der Natur- und Geisteswissenschaften, weshalb sie in wissenschaftlichen Kreisen auf großes Interesse stößt. In der Linguistik ist die Entwicklung ihrer Richtungen zu beobachten: in der quantitativen Linguistik, der Psycholinguistik, der Sprachphilosophie und in der Linguistik der künstlichen Intelligenz. Ihr Ausbau wird von Philologievereinigungen in Charkiw, Saporishshja, Odessa, Kyjiw und Tscherniwtsi aktiv gefördert. Mit der Ausweitung des Kreises der Befürworter der Anwendung der Synergetik auf die Philologie, insbesondere die Linguistik, sowie alle Geistes- und exakten Wissenschaften wird die Synergetik und Linguosynergetik als akademische Disziplin an ukrainischen Universitäten zunehmend gefragt sein.

ЛІТЕРАТУРА

1. Піхтовнікова Л.С. Витоки, основні положення, напрями і перспективи сучасної лінгвосинергетики (у науково-популярному викладі). *Нова філологія. Збірник наукових праць. Вип. 73. Запоріжжя, 2018. С. 95–101.*
2. Піхтовнікова Л.С. Еволюція німецької віршованої байки (XIII–XXI століття): стилістико-синергетичний та зіставний аспекти: монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 504 с.
3. Піхтовнікова Л. С. Синергія стилю байки: німецька віршована байка XIII-XX ст. X : Бізнес Інформ, 1999. 220 с.
4. Піхтовнікова Л.С., Домброван Т.І., Єнікеєва С.М., Семенець О.О. Лінгвосинергетика: підручник для студентів філологічних

спеціальностей вищих навчальних закладів. За заг. ред. проф. Л.С. Піхтовнікової. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 296 с.

5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К., 2006. 716 с.

6. Pichtownikowa L. Synergie des Fabelstils: Die deutsche Versfabel vom 13.-21. Jahrhundert. Monographie. Ukrainische Beiträge zur Germanistik. Band 5. Aachen: ShakerVerlag, 2008. 322 S.

ДІМ МІЖ КОРДОНАМИ: МІГРАЦІЯ, УЯВА ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД У КИТАЙСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ «ТУМАННИХ ПОЕТІВ»

Марія ПОПОВА¹ (Київ, Україна)

*¹викладач, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
m.porova@kubg.edu.ua*

Сучасні міграційні процеси кардинально змінюють уявлення про національну ідентичність, розширюючи її межі та створюючи нові способи культурної належності. Китайська діаспора, що протягом останніх десятиліть значно розрослася, пропонує унікальний погляд на взаємозв'язок між пам'яттю, мовою та мистецькою творчістю [1]. Міграція більше не сприймається як остаточний розрив із батьківщиною – навпаки, вона перетворюється на складний процес переосмислення себе, де поняття «дім» набуває мобільного, багатоаспектного значення.

Одним із ключових механізмів збереження й трансформації ідентичності є література, зокрема поезія китайських емігрантів [2]. Пам'ять про минуле, яка закріплюється у віршах, стає не лише особистим, а й колективним досвідом. Особливу роль у цьому процесі відіграють «туманні поети» (朦胧诗人), які у 1980-х роках почали розширювати межі китайської поезії, відходячи від жорстких нормативів соціалістичного реалізму. Багато з них згодом опинилися за межами Китаю, продовжуючи творити в еміграції.

Поезія вигнання нерозривно пов'язана з мовною адаптацією. Багато китайських емігрантів використовують кілька мов у своїй творчості, що свідчить не лише про лінгвістичну адаптацію, а й про зміну способу мислення. Мовна багатошаровість таких текстів відображає напругу між ностальгією за батьківщиною та необхідністю інтеграції у нове середовище. У цьому контексті важливу роль відіграє переклад – він не

лише забезпечує доступність творів для ширшої аудиторії, а й змінює їхнє сприйняття, додаючи нові значення у відповідності до традицій та культурних кодів цільової аудиторії [3].

Література китайських мігрантів слугує своєрідним містком між культурами. Вона створює простір, у якому автори можуть одночасно зберігати свою автентичність і переосмислювати її в нових умовах. Переклад як культурний феномен виступає ключовим інструментом цієї взаємодії. У рамках рецептивної естетики він не лише доносить сенси до читача, а й активно формує новий контекст для їхнього розуміння.

Зрештою, китайська міграційна поезія є не лише виразом особистих переживань, а й формою спротиву асиміляції. Вона дозволяє авторам зберігати власну культурну ідентичність, водночас створюючи нові можливості для самовираження у світі, що постійно змінюється. У цьому процесі поети не лише описують досвід вигнання, а й конструюють нові моделі існування в межах глобального культурного простору.

Таким чином, китайська міграційна література є багаторівневим явищем, що поєднує пам'ять, мову та транснаціональну ідентичність. Її аналіз дозволяє глибше зрозуміти механізми формування нових культурних зв'язків і розширює уявлення про роль літератури у сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лі, В. (2017). *Поезія китайських емігрантів: між пам'яттю та ідентичністю*. Київ: Видавництво "Наукова думка".
2. Чжан, С. (2015). *Туманні поети: нові горизонти китайської поезії*. Харків: Видавництво "Харківський національний університет".
3. Сун, Т. (2018). *Міграція та культурна ідентичність: китайський досвід*. Львів: Видавництво "Львівська політехніка".

DE CAUSA MALI: ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЗЛА

Юрій ПОПОВИЧ¹ (Київ, Україна)

¹аспірант першого року навчання, асистент кафедри зарубіжної літератури, Навчально-науковий інститут філології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, porovuch.yura14@gmail.com

Актуальність даної розвідки зумовлена протистоянням різних політичних, військових, ідеологічних сфер, які людство схильне маркувати «добром» та «злом». Мета дослідження полягає у підтвердженні або спростуванні причетності Сатани до наявності зла у

світі та у самій людині.

Unde malum, або «звідки походить зло», є одним із фундаментальних питань багатьох царин гуманітаристики. Так, Аврелій Августин прийшов до висновку: «Отже, все, що існує, добре, а зло, джерела якого я шукав, – це не субстанція, бо коли б воно було субстанцією, то було б добром» [2, с. 142]. Будь-які спроби знайти витoki зла приводять дослідників до теології, зокрема до постаті Сатани. Августин Блаженний задається питанням: «Коли ж винуватець цього сатана, то звідки взявся сам сатана?» [2, с. 130]. У своїй «Сповіді» (397-400) Августин не дає на це відповіді, що, зокрема, підштовхнуло Ансельма Кентерберійського продовжити пошуки, й у праці «De casu diaboli» (1086) він висновує, що Бог дає кожній мислячій істоті схильність до справедливості (*affectio justitiae*) і схильність до користі (*affectio commodi*) [3, с. 5]. Підтвердження цієї тези можна знайти в епічній поемі Джона Мілтона «Утрачений рай» (1667): «На ділі доведемо, хто нам рівня!/ Чи, може, до Всевишнього Престолу/ Покірно маємо колінкувати/ З благаннями?! Ні! Ми його здобудем/ Як Переможці!» [1, с. 152]. Невпокорений провинний ангел звертається до своєї *affectio commodi*, бажаючи протидіяти Єгови й довести нелегітимність першості Христа.

Автор трактату «Теодицея» (1710) Готтфрід Лейбніц обґрунтовує таке мислення Сатани тим, що той відпочатково репрезентує метафізичну форму зла [5, с. 139]. Лейбніц стверджує, що вроджений метафізичний порок Люцифера був задумом Божим. Американський історик Jeffrey Russell (1934-2023) говорить про те, що Сатана уособлює космічне зло, поділяючи думку, що все зло було умисно створене Богом задля того, аби зрештою світ став полем бою між силами світла та темряви [6, с. 30-36]. Отже, домінантною стає думка про необхідність зла у Сатані задля майбутніх намірів Єгови. Phillip Cole у книзі «The Myth of Evil» (2006) пише про це так: «Сатана є значущим персонажем лише в контексті християнської міфологічної картини світу, і поза нею він не має жодного сенсу» [4, с. 237]. Таким чином, наша розвідка дозволяє зробити висновок: джерело і причини зла варто шукати не в постаті Сатани, натомість генеза людського зла може потенційно бути ідентифікована через його інтенційність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мілтон Дж. Утрачений рай. Київ: Жуп., 2020. 360 с.
2. Святий Августин. Сповідь. Львів: Свічадо, 2021. 356 с.

3. Anselm of Canterbury. De casu diaboli. Reims, 1086. 45 p.
4. Cole P. Myth of Evil. Edinburgh University Press, 2006. 265 p.
5. Leibniz G. W. Theodicy: Essays on the Goodness of God, the Freedom of Man and the Origin of Evil. Charleston: Bibliobazaar, 2007. 445 p.
6. Russell J. B. Satan: The Early Christian Tradition. Cornell University Press, 1981. 332 p.

ІНДИВІДУАЛЬНА ДИТЯЧА ТРАВМА І СПРОБИ ЇЇ ОПРАЦЮВАННЯ У РОМАНІ ЄВГЕНІЇ БАБЕНКО «УСІ МОЇ ТРИВОЖНІ ДЗВІНОЧКИ»

Іван ПРОКОПЕНКО¹ (Київ, Україна)

*¹аспірант другого року навчання, Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, i.prokopenko182@gmail.com*

Доповідь присвячено розгляду проблематики травми та її наслідків у романі Євгенії Бабенко «Усі мої тривожні дзвіночки», що фокусується на житті протагоністки — 18-річної студентки Христини — що намагається впоратися з травматичним досвідом розбещення власним дядьком у віці 8 років.

Методологічною основою для аналізу тексту є здобутки таких наукових напрямів, як студії пам'яті та студії травми, а також метод уважного або близького прочитання. У фокусі — як саме травма Христини проявляється вербально і невербально в її житті, як на нього впливає і до яких наслідків призводить. Також буде взята теоретична модель (2) для аналізу тексту за категоріями.

Новизною дослідження є одна з перших спроб науково проаналізувати роман «Усі мої тривожні дзвіночки» як травматичний текст. Він вийшов друком минулого року, тож критична рецепція ще не встигла приділити йому належної уваги.

Результати дослідження. Травматичний досвід Христини — розбещення власним дядьком у віці 8 років. Неусвідомлення факту з'валтування є демаркаційною лінією її життя на «до» і «після»: вона знає про це на мисленнєвому рівні, але її свідомість активно придушує спогади. Це визначає манеру оповіді (суб'єктивна, від першої особи, з постійними повторами й поверненнями до травми), а всі її страхи пов'язані з травмою: страх відкритися перед іншими, страх бути вразливою, страх знову стати жертвою насилля. Ці страхи пронизують решту її стосунків, породжуючи

явні й приховані конфлікти між Христиною та її матір'ю, подругою та коханим хлопцем.

Способи, якими Христина намагається опрацювати травму, можна умовно поділити на адекватні та деструктивні. Часто це — бінарні опозиції (прийняття себе — дисоціація, проговорення — замовчування, звинувачення дядька — самозвинувачення тощо), де другі переважають на початку роману, та з плином часу стає більше перших. Інтеграція відбувається за рахунок повернення спогадів та можливості розповісти про досвід. Відновлення «голосу» надає протагоністці прийняти травму як частину власної історії та рухатися далі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Євгенія. Усі мої тривожні дзвіночки. Харків: Віват, 2024. 128 с.
2. Іван Прокопенко. Теоретичні аспекти студій травми (термінологія, проблематичні моменти та схема розбору): спроба аналізу. URL: <https://doi.org/10.28925/2412-2475.2024.24.9>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПІД ВПЛИВОМ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Богдана ПУГАЧ¹ (Харків, Україна)

*¹старший викладач кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
bogdana.pugach@karazin.ua*

Сучасний освітній процес зазнає суттєвих змін завдяки впровадженню штучного інтелекту (ШІ), що безпосередньо впливає на когнітивні процеси студентів. Зокрема, автоматизація пошуку та аналізу інформації сприяє зменшенню когнітивного навантаження, дозволяючи студентам оперативно отримувати відповіді на запитання. Водночас це може знижувати навички критичного мислення, змінюється рівень уваги та концентрації, що може призводити до поверхневого засвоєння матеріалу, а також зростає залежність від цифрових технологій. Дослідження свідчать, що надмірне використання ШІ може зменшувати мотивацію до самостійного здобуття знань, що, своєю чергою, обмежує розвиток когнітивної гнучкості та творчого мислення.

Попри ці виклики, застосування ШІ в освіті має низку позитивних

аспектів, зокрема, підвищення адаптивності до нових умов навчання. Студенти, які активно використовують інструменти ШІ, демонструють кращі навички швидкого оброблення інформації та ефективного використання навчальних ресурсів. Вивчення іноземних мов за допомогою штучного інтелекту змінює характер навчальних завдань, роблячи їх більш інтерактивними, персоналізованими та автоматизованими.

Однією з ключових змін у викладанні іноземної мови є впровадження інтерактивних завдань. Чат-боти, голосові асистенти та платформи з ШІ надають студентам можливість практикувати мовні навички в режимі реального часу. Традиційне заучування слів і граматичних правил поступається місцем динамічним симуляціям, діалогам із віртуальними співрозмовниками та системам автоматичного розпізнавання й корекції помилок.

Завдяки персоналізації навчальних завдань штучний інтелект дозволяє адаптувати матеріал до рівня знань та темпу засвоєння кожного студента. Такий підхід сприяє підвищенню мотивації та ефективності навчання.

Один із ефективних методів адаптації навчального процесу – використання завдань з відкритими відповідями, які стимулюють студентів до самостійного аналізу та аргументації (наприклад, порівняння варіантів перекладу, створених різними ШІ-інструментами, що розвиває навички критичного оцінювання інформації та сприяє кращому розумінню мовних конструкцій). Ще одним ефективним підходом є інтерактивні дискусії та дебати, під час яких студенти мають формулювати власні думки та аргументувати їх без використання ШІ.

Проектна робота також є дієвим способом залучення студентів до активного використання іноземної мови (створення відеопрезентацій, запис подкастів або проведення інтерв'ю), завдання на імпровізацію, зокрема рольові ігри, ситуативні діалоги та спонтанні розмови і т. ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. *Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education*. Pearson, 2016.
2. Tricot, A., & Amadieu, F. L'intelligence artificielle en éducation : promesses et limites. *Revue Française de Pédagogie*, 2019, 206, 5-20.
3. Baron, G.-L., & Bruillard, É. L'IA et l'enseignement : entre promesses et réalités. *Revue Internationale des Technologies en Pédagogie Universitaire*, 2021, 18(2), 12-25.

ДО ПИТАННЯ ПРО МОЖЛИВОСТІ ЖАКА ДЕРРІДА В ЧАС МЕТАМОДЕРНІЗМУ

Микола РАДУЖАН¹ (Харків, Україна)

¹ аспірант першого року навчання кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди, raduzhan.nick@gmail.com

В українському інтелектуальному просторі проблематика метамодернізму є порівняно новою, що відкриває широкі можливості для досліджень її найрізноманітніших аспектів, одним з яких є питання про можливості філософії деконструкції в умовах змін, які відбуваються в культурі починаючи з 1990-х років.

Виходячи з принципу осциляції, метамодернізм не може не враховувати, так чи інакше, філософський текст деконструкції. З вітчизняних дослідників метамодернізму, зокрема, Д. Бакіров у статті присвяченій етосу метамодернізму, виводить необхідну для нового типу відносин з Істиною і Світом «смирненну модальність адресації» [1], вказуючи, що вона була окреслена Жаком Дерріда у дискусії з Жаном-Люком Маріоном.

Водночас, у більшості статей виникає центральний для філософії Ж. Дерріда термін «деконструкція», зазвичай як те, чому протиставлена метамодерністська реконструкція, для якої деконструкція є необхідною передумовою, що впливає з відновлювального пафосу, який містить це поняття [3]. Якщо Ж. Дерріда йшлося про те, щоб «розібрати, розчленувати, деседиментувати структури» [2], оголивши те, як їх було утворено і де текст починає протирічити сам собі, то метамодернізмові йдеться про те, щоб, будучи свідомим сконструйованості тих чи інших систем, відновити їх, знову сконструювати, не задля досягнення заданої мети чи рабського слідування їхнім курсом, а для того, щоб мати можливість непрямого бачення якогось прихованого зовнішнього боку [4]. Це відповідає метамодерністському принципу інформованої наївності, інформованість якої, таким чином, виявляється неможливою, без попередньої деконструкції.

Деконструкція дає можливість нелінійного мислення, необхідного для (both)either-or(and)both-and[1], до якого тяжіє метамодернізм. З іншого боку, метамодернізм спрямований на відновлення деконструйованих систем. Таким чином, філософія Ж. Дерріда є проблематичною для метамодернізму, що передбачає необхідність постійного повернення до неї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бакіров Д. Р. Християнський метамодернізм. *Medium*. URL: <https://web.archive.org/web/20220303005947/https://medium.com/@denysbakirov/християнський-метамодернізм-ae773eda7817>
2. Дерріда Ж. Лист до японського друга. *Kontur*. URL: https://kontur.media/derrida_letter/#_ftn1
3. Abramson S. Metamodernism: The Basics. *HuffPost*. URL: https://www.huffpost.com/entry/metamodernism-the-basics_b_5973184
4. Turner L. The metamodernist manifesto. *Metamodernism.org*. URL: <http://www.metamodernism.org>

СУЧАСНІ БАР'ЄРИ, З ЯКИМИ СТИКАЄТЬСЯ ВИКЛАДАЧ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Олена РАДЧЕНКО¹ (Харків, Україна)

¹старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, o.i.radchenko@karazin.ua

Питання щодо способу досягнення максимальної якості та продуктивності викладання освітнього матеріалу у вищих навчальних закладах є вкрай актуальним в умовах швидкоплинності нашого світу. Передові технології, новітні інструменти взаємодії, кардинально інші інтереси й хобі – все це є описом життя сучасних студентів та учнів. Але все частіше ці технологічні прориви створюють справжню прірвою у взаємодії між викладачами та молоддю. Тож, для пошуку дієвих варіантів вирішення зазначеної проблеми, доречно розглянути головні перешкоди, що відчуває сучасний викладач під час освітнього процесу.

Першими слід згадати існуючі тренди, а точніше їхню швидку зміну й специфіку розуміння. Монетизація контенту у соціальних мережах породжує необхідність у постійній зміні картинки задля захоплення уваги та часу користувача. Все це формує стрімку зміну актуальних продуктів, захопливих заходів та надихаючих осіб. Сьогодні молодь обговорює запуск нової моделі телефона, завтра дискутує щодо екологічного питання, а післязавтра бойкотує відомого виконавця. Такий потік інформації стає перешкодою у процесі формування діалогу, підбору тем та завдань для студентів, бо є великий ризик зіткнутися із

непорозумінням та незацікавленістю.

Другим бар'єром постає зміна особливості фокусу уваги у студентів. Соціальні мережі просувають короткі відеороліки розміром до трьох хвилин із швидким текстом та яскравою картинкою. Споживання такого контенту негативно впливає на когнітивні функції уваги й робить майже неможливим вивчення матеріалу, який вимагає довгого читання, аналізу та рефлексії. Статті, книги, наукові дослідження викликають у молоді низький інтерес через лексичну складність та розмір. Але саме такий формат домашнього завдання є найефективнішим, бо дає змогу не тільки отримувати нові знання, а й позитивно сприяє розвитку логічного мислення, уваги та пам'яті.

Останнім викликом визначимо відсутність довготривалої мотивації й нерозуміння мети навчання. Сучасні студенти, через швидкий темп зміни трендів та зниження уваги, схильні бажати миттєвого результату своєї роботи. Штучний інтелект дає відповідь на питання за декілька секунд, пише статтю за дві хвилини та створює презентацію «під ключ». Тож, оця можливість отримати необхідне в моменті забирає будь-який сенс робити щось на перспективу, докладати зусиль та проводити детальний пошук інформації.

Підсумовуючи, найбільшою перешкодою для викладачів є швидкоплинність змін та неекологічність впливу новітніх технологій. Деструктивні наслідки активного використання соціальних мереж молоддю можна побачити в зниженні їхньої уваги, відсутності мотивації та незацікавленості у вивченні нового. Але, детальне дослідження проблеми та визначення основних задач, створить можливість повернути ситуацію у позитивний бік та віднайти гармонійний формат навчального процесу.

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЧНОГО КОНЦЕПТУ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ МАНДРІВ: РЕТРОСПЕКЦІЯ

Ольга РОМАНОВА¹ (Київ, Україна)

¹кандидат філологічних наук, науковий співробітник, науковий секретар відділу зарубіжної та слов'янських літератур, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка, olhavikromanova@gmail.com

Проблематика формування моделі франкомовної та, в ширшому контексті, європейської літератури мандрів привертає дедалі більше уваги дослідників, особливо з огляду на її антропологічні та ідеологічні

виміри. Відображаючи культурні, соціальні та політичні контексти, в яких виникали ці наративи, література мандрів не лише описує індивідуальні подорожі, а й віддзеркалює національні ідентичності та ідеологічні засади різних європейських країн, їх ментальні та фізичні кордони у контактах з іншими народами Нового Світу. Національні особливості, які формуються в специфічних ідеологічних умовах впливають на мандрівний дискурс і формують унікальний літературний жанр. Дослідження впливу різних аспектів у створенні образу «іншого», процесу самовизначення автора в текстах подорожньої літератури, дозволяє відслідкувати генетичні зміни жанру в контексті історичних, ідеологічних та культурних подій.

Новий Світ став не просто об'єктом колоніальних амбіцій, але й простором для переосмислення європейської культурної спадщини, в якому переплелися античні, біблійні та сучасні уявлення про світ. Ця взаємодія створила унікальний жанр літератури мандрів, який об'єднав різні ідеологічні, культурні та історичні наративи в єдине ціле. У цьому контексті важливо визнати, що література мандрів не просто описує світ, а активно бере участь у його конструюванні через призму культурних та ідеологічних особливостей своєї епохи. Це дослідження також підкреслює важливість подальшого вивчення літератури мандрів як джерела розуміння не тільки минулого, але й процесів формування національних ідентичностей та культурних парадигм, які продовжують впливати на сучасність. Оскільки Новий Світ стає для європейців чимось більше, ніж простим каталізатором компенсаторних міфів (загублений рай, примітивні вільні та щасливі суспільства, «добрий дикун» або, навпаки, «тваринність» первісної людини). Новий Світ стає місцем спадщини античної та християнської традиції, на якій базувалася культура Старого Світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Gliozzi G. Adam et le nouveau monde. Champ social Editions, 2003. 542 p.

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ: ESP, CLIL ТА ЕМІ

Ірина РУДНЄВА¹ (Харків, Україна), Христина ТРАЧ² (Харків, Україна)

¹ кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, iryna.rudnieva@karazin.ua

² викладач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, khrystyna.trach@karazin.ua

Сучасні тенденції міжнародної освіти потребують ефективних підходів до викладання дисциплін іноземною мовою [2]. Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення підходів до викладання предметів іноземною мовою для підвищення професійної та академічної компетентності викладачів, що сприяє їхній конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці. Об'єктом дослідження є процес викладання предметів іноземною мовою, а предметом – особливості використання моделей ESP, CLIL та ЕМІ у контексті вищої освіти. Для забезпечення ефективного засвоєння навчального матеріалу застосовуються різні підходи до викладання предметів іноземною мовою, зокрема English for Specific Purposes (ESP), Content and Language Integrated Learning (CLIL) та English as a Medium of Instruction (EMI). Модель викладання ESP орієнтована на вивчення англійської мови з урахуванням професійних або академічних потреб студентів, при цьому мовний компонент становить 70%–80% змісту курсу, тоді як фаховий контент охоплює 20%–30% [4].

Методика CLIL має амбівалентну природу, тобто вона є спрямованою одночасно на вивчення фахового предмета та розвиток мовної компетентності. У CLIL мовний і предметний компоненти зазвичай мають рівне співвідношення (50% на 50%), що сприяє збалансованому поєднанню мовного навчання та професійної підготовки [1, с. 61]. Водночас ЕМІ не спрямована на вивчення мови як окремої дисципліни, а фокусується на викладанні академічних предметів англійською мовою, тобто у процесі реалізації цієї моделі пріоритетною є навчальна дисципліна, тоді як англійська виступає виключно мовою викладання, а не вивчення [3]. Таким чином, ESP, CLIL та ЕМІ відрізняються співвідношенням мовного та фахового компонентів: ESP орієнтована переважно на мовну підготовку, CLIL забезпечує збалансоване поєднання мовного навчання та предметної підготовки, ЕМІ реалізується через

викладання академічних дисциплін англійською мовою без окремого вивчення мови. Перспективи цього дослідження вбачаємо у подальшому аналізі ефективності поєднання моделей ESP, CLIL та ЕМІ в освітньому процесі з метою оптимізації викладання дисциплін іноземною мовою у закладах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ткаля, І. А., Черкашина, Н. І., & Огнівенко, З. Г. CLIL як глобальна тенденція сучасної світової педагогіки. *Проблеми сучасної освіти*. 2020. №11. С. 59-62.

URL: <https://periodicals.karazin.ua/issuededu/article/view/17648/16190>

2. Pachler N., Redondo A. *A Practical Guide to Teaching Foreign Languages in the Secondary School*. UK: Routledge, 2023. 218 p.

3. Smit U. English-medium instruction (EMI). *ELT Journal*. 2023. Vol. 77. № 4. P. 499–503. DOI: <https://doi.org/10.1093/elt/ccado18>

4. Woodrow L. *Introducing Researching English for Specific Purposes*. UK: Routledge, 2022. 262 p.

SPECIFICITY OF CHRONOTOPE IMAGE OF MANOR IN «COUP DE GRÂCE» NOVEL BY MARGUERITE YOURCENAR

Hanna SATANOVSKA¹ (Kharkiv, Ukraine),
Mariia BIELIAVSKA² (Kharkiv, Ukraine)

¹ *PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Romance and Germanic Philology at the School of Foreign Languages of V. N. Karazin Kharkiv National University, annasatanovska@karazin.ua*

² *PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Romance and Germanic Philology at the School of Foreign Languages of V. N. Karazin Kharkiv National University, m.bieliavska@karazin.ua*

The novel «Coup de Grâce» is rarely mentioned in literary researches of the œuvre by M. Yourcenar (1903–1987), a distinguished figure of the French intellectual and philosophical prose of the middle of the XX century.

In the spatial and temporal structure of «Coup de Grâce» the images of closed space are given the leading role. Among those images is the image of the manor house, where Eric as well as Conrad and their brothers in arms are garrisoned. In the space of the manor house visual images of lighting and colour are

distinguished in the first place. When main characters Eric and Conrad return to the manor house after military training, they are met by Michael, the gardener: «<...> cette lanterne d'écurie <...> dans ce vestibule où l'on n'allumait plus les lustres» [1, p. 151]. The house is anthropomorphised with the metaphors of corporality: the white marble of the walls «breathes with chilling cold» and some light damages on those walls («a star» with unlike rays, which is a trace of a shot into the mirror; fingerprints on door-handles) are considered as «a slap in the face». The interior of the manor house, the objects of a religious cult (icons) appear as victims of barbaric blasphemy, as the images of sacred things are introduced into the degrading, profane context: in aunt Prascovie's room, «<...> puant la cire et la mort, regorgeait d'icônes noircies par la fumée des cierges <...>» [1, p. 152]. Instead of the white marble, precious emeralds, bright chandeliers are a broken mirror, lamp black of the candles and «a lantern from the stable». The image of the «blind» Holy Mother, which metaphorizes social «darkness» ruling as a result of revolutionary shocks, is ver visual as well. The temporal aspect of the image of the manor house often takes form of the mythopoetic cyclic time that is structured by mentioning religious holidays. Thus life goes on and seasons follow each other: «La neige fit son apparition dès la Saint-Michel <...> La nuit, tous feux éteints, le château ressemblait à un navire abandonné pris dans une banquise» [1, p. 164]. The space of the house, which is likened to a ship, appears as transitioning and limit. The mythopoetic level the image of the ship may signify a transitioning state or the death. In the above example this impression is enhanced by the visual spatial image of darkness.

LITERATURE

1. Yourcenar M. Coup de Grâce. Paris: Folio, 2006. 128 p.

ПІЗНАННЯ СВІТУ В ТВОРЧОСТІ ХОРХЕ ВОЛЬПІ

Марина СВІТЛИЧНА¹ (Харків, Україна)

¹ викладач кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
maryna.svitlychna@karazin.ua

Сучасний мексиканський письменник Хорхе Вольпі найбільше відомий завдяки своїм детективним та науково-фантастичним романам, як: «Могильний спокій», «В пошуках Клінгзора», «Кінець божевілля», «Винахід всіх речей». Твори письменника мають свій неповторний стиль, відрізняються інформативністю та інтригуючими сюжетами, торкаються

складних етичних питань та наукових проблем.

Вже в своїх перших визначних роботах письменник більше фокусувався на вчинках персонажів та їх інтелектуальних пошуках, ніж на їх висловлюваннях. Сам він стверджував, що прагне до того, щоб читач бачив красу та поетику твору не в гарно підібраних словах персонажів, а в їх діях [2].

В своїх романах Х. Вольпі показує не одну-єдину істину або смисл, а можливості для різних знань та красу процесу їх пошуку. Своїми творами письменник навчає читача уявляти світ з різних точок зору у пошуках різних вимірів знання. Він намагається зберігати в своїх романах зв'язок між літературою та знанням, і так висловлює цей принцип: «В романах, які я люблю читати, та в романах, які я намагаюсь писати, художній вимисел — це спосіб передачі знання» та: «...роман — це інструмент дослідження світу» [2].

В процесі написання романів, письменник глибоко занурюється у вивчення необхідної для сюжету наукової сфери. В романі «Попри темну тишу» можна простежити дуже глибоке дослідження мемуарів та біографій відомих людей, згаданих у творі. В роботі «Ткаля тіней» письменник занурює нас в психоаналіз Карла Юнга [1].

В найвідомішому романі автора «В пошуках Клінгзора», який приніс йому декілька нагород, детально описано розвиток наукового знання в двадцятому столітті. Письменник торкається таких тем, як теорія відносності та квантова механіка, задається питанням про сприйняття дійсності людиною та вплив спостерігача на об'єктивну реальність [1].

В даних творах знання є скоріше пошуком, ніж поясненням того, що вже відомо, тому це знання завжди лишається незавершеним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Anderson Danny J. The novels of Jorge Volpi and the possibility of knowledge. *Studies in the Literary Imagination*. N. 33 (1). Atlanta, 2020. P. 1—20.
2. Solares Martin. Jorge Volpi by Martin Solares. *Bomb. Artists in conversation magazine*. 2004. URL: <https://bombmagazine.org/articles/2004/01/01/jorge-volpi/>

СПЕЦИФІКА ВІДНАЙДЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В РОМАНІ В.РАФЄЄНКА “МОНДЕГРІН (ПІСНІ ПРО СМЕРТЬ І ЛЮБОВ)”

Оксана СИДОРЕНКО¹ (Запоріжжя, Україна)

*¹кандидат філологічних наук, доцент кафедри культурології та українознавства
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету,
oksana_sydorenko@ukr.net*

Війна для багатьох українців визначила їх мовне самовизначення. Саме такий шлях проходить головний герой роману В.Рафєєнка “Мондегрін (пісні про смерть і любов)” Габінський.

Габінський, переїхавши з Донецька до Києва, не просто вивчає мову через засвоєння правил, він ніби залучає всі рецептори, аби відчуті її, тому й у розмовах не обмежується використанням одного слова, а підбирає синоніми, смакуючи кожним варіантом.

Занурення в україномовний контекст актуалізує знання фольклору, текстів українських письменників, перекладні твори. Мовлення Габінського наповнюється алюзіями, цитатами, паралелями з творів національної літератури, знання якої ніби реанімуються під дією української мови.

В.Рафєєнко акцентує на літературі як дієвому чиннику при формуванні національної ідентичності, адже вона є каталізатором формування національної тожсамості, аби вона стала „єдиною консолідуючою одиницею, їй необхідно пройти етап усвідомлення своєї національної своєрідності через ціннісне розрізнення від інших культурних і національних смислів” [1, с. 184].

Самопроявлення в мові пробуджує в головного героя історичну пам'ять, знання національної символіки, архетипів. Мова репродукує в головного героя архетипний образ Кобилячої голови, який уособлює в собі життя і смерть, усе залежить від того, що обирає персонаж: правдиве чи облудне життя. Завдяки такому відтворенню минулого через казкові образи Габінський повертається до реальності, переборюючи свою ментальну недугу.

Габінський завдяки мовній концептуалізації, здійсненій через занурення в світ національної літератури, етнокультурний простір, проходить шлях ціннісного становлення, формування національної ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Урись Т. Художня література як джерело формування національної ідентичності у культурній парадигмі розвитку особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 35. Том 5. С. 183–190.

DIE MOTIVATION IM DAF-UNTERRICHT IM LAND DER ZEILSPRACHE

Mariia SYDOROVA¹ (Charkiw, Ukraine)

¹кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, mariia.sydorova@karazin.ua

Der Vortrag ist der Erforschung der Motivation im DaF-Unterricht gewidmet und resultiert aus der Fragestellung, wie man Menschen, die in einem fremden Land mit einer fremden Kultur nach Unterkunft, Sicherheit und Schutz suchen, in einer Gesellschaft integriert und ihnen die besten Bedingungen zu dem Spracherwerb schafft. Wichtige Rolle spielt dabei auch, welche Motivation und welche Gründe man beim Spracherwerb im Zielland hat und wie man am besten in diesem Prozess motivieren könnte.

Im allgemeineren Sinne bedeutet die Motivation ein Prozess, die Gründe zu untersuchen, warum Menschen auf bestimmte Weise handeln. Das Hauptziel der Motivationsforschung besteht darin, zu verstehen, welche Faktoren Menschen dazu motivieren, bestimmte Handlungen oder Verhaltensweisen auszuführen, und festzustellen, welche Faktoren die Ausführung bestimmter Handlungen behindern. Motivationsforschung kann Beobachtungen, Umfragen, Datenanalysen und andere Forschungsmethoden umfassen.

Es existiert eine ganze Vielfalt von den Motivationstheorien, zu den bedeutendsten aber lassen sich die folgenden zählen:

1. Integrative Motivation (die Motivation wird durch den Wunsch beeinflusst, sich in die Kultur der Zielsprachengemeinschaft zu integrieren).
2. Instrumentelle Motivation (die Lernende lernen eine Fremdsprache, um praktische Ziele zu erreichen).
3. Theorie der Selbstbestimmung: (die Motivation eines Lernenden hängt davon ab, inwieweit die Lernenden das Lernen als selbstbestimmt und intrinsisch befriedigend empfinden).
4. Angst und Motivation (vor allem Angst vor die mündliche Anwendung der Sprache aus dem Grund haben, dass man entweder nicht verstanden wird oder

grobe Fehler macht).

5. Motivationale Lernstrategien (Techniken zur Zielformulierung, Zeitmanagement, Belohnungssysteme und Selbstreflexion).

6. Attributionstheorie (Zuschreibungen, die Lernende ihren Erfolgen und Misserfolgen im Sprachenlernen geben).

СВОБОДА (НЕ)СВОБОДА ТВОРЧОСТІ: ФІЛОСОФІЯ САМОВИРАЖЕННЯ ВАСИЛЯ СТУСА

Людмила ТАРНАШИНСЬКА¹ (Київ, Україна)

¹доктор філологічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, tarnashynska@gmail.com

У доповіді буде розглянуто проблему творчості як внутрішньої духовної свободи-(не)свободи автора, здатного до самозречення. На прикладі творчості Василя Стуса буде показано, що тільки вільне творче самовиявлення поета здатне принести ваговиті плоди, тому що ані примус, ані насильне відлучення від творчого процесу не можуть сприяти самовираженню митця. В. Стус залишив чимало свідчень про особливості природи своєї творчості, як-то щоденникові записи, епістолярій, а також окремі статті. Адже саме поета (йдеться наразі про приклад В. Свідзинського) він вважав людиною, котра, вириваючись із «обмежень звичності», «поневажає приявним і прагне утраченого й неосягненого» в царині творчості, яка була для нього своєрідною «формою інобуття».

В. Стус розгортає бінарну опозицію такого поняття, як свобода – (не)свобода творчості, окреслюючи такий парадигмальний обшир: виникнувши як своєрідна відрода й порятунок, мистецтво забирає у свій полон, усе далі й далі відмежовуючи від реального життя. Фактично творчість як безмежне самовираження ставить свого обранця у повну залежність від його мистецького хисту. Виголошуючи «вирок» творчому процесові як певній (не)свободі, тобто, повній залежності митця від нього, поет підсумовує: «Творити – чутися в клінічній ситуації». Адже письменник фактично опиняється у монадній «капсулі» індивідуальної творчості, намагаючись усіма силами згармонізувати свій внутрішній світ із зовнішнім, сповненим трагедій і дисонансів. В. Стус пропонує розгорнуту метафору життя як Творчості, що узалежнює митця від Вищої сили, адже сам він повсякчас відчував над собою Дамоклів меч, «вергаючи каміння слів, як приречений Тантал, втягнутий у важкий Сізіфів труд». І водночас це давало сили залишатися людиною, котра

робить свій відповідальний вибір у складних ситуаціях тоталітарної несвободи.

ЛІТЕРАТУРА

Стус В. Зникоме розцвітання/ Стус В. Твори у 4-х т., 6-и кн., т. 4. Львів: «Просвіта», 1994.

Стус В. Листи до сина. Ів.-Франківськ: Лілея-НВ, 2001.

ПОДОРОЖ ЯК КЛЮЧОВА КАТЕГОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Олеся ТИМЧЕНКО¹ (Харків, Україна)

*¹ здобувачка наукового ступеня кафедри романо-германської філології, старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна,
olesia.timchenko@gmail.com*

Латиноамериканський літературний дискурс першої половини ХХ століття характеризується складним поєднанням традиційних і модерністських елементів, які відображали глибокі соціальні, політичні та культурні зміни в регіоні. У цей період література Латинської Америки формувала унікальний голос, в якому тісно поєднались місцеве індіанське коріння, визвольні мотиви, глобальні інтелектуальні течії та сучасні виклики.

Тема подорожі в латиноамериканській літературі цього періоду відіграє важливу роль, оскільки вона глибоко переплітається з питаннями культурної ідентичності, колоніальним минулим, соціальними змінами та екзистенційними питаннями. Усвідомлення національної самобутності в Латинській Америці, стало основою для формування ідеології культурного відродження та духовної незалежності. Ключовим аспектом є пошук власного національного “я” з огляду на внутрішню еволюцію героїв-мандрівників, часову побудову твору та поетику художнього простору.

Мотив подорожі відіграє важливу роль у романі Рікардо Г'уіральдеса “Дон Сегундо Сомбра”. По суті, він визначає буття головного героя, адже рух по символічній аргентинській пампі є не просто фізичним пересуванням, а й водночас рух углиб власного “я”, шлях навчання, де наставником виступає мудрий і стриманий Дон Сегундо. Подорож у творі є метафорою історичного, соціального та культурного становлення Латинської

Америци. У цьому сенсі подорож дозволяє знайти своє справжнє місце у світі, сформувати власну ідентичність. Географічний простір справляє значний вплив на світосприйняття персонажу, змінюючи його погляди на життя й самого себе. Подорож символізує перехід до дорослого життя, формування характеру та прийняття традицій гаучо, а пампа стає простором свободи, випробувань і становлення особистості.

У романі “Вир” Хосе Еустасіо Рівєри подорож набуває рис втечі протагоністів від колоніальної реальності, де переміщення героїв є алегорією протистояння народів Латинської Америки наслідкам колоніального минулого. Але подорож не приносить героєві відкриття чи порятунку, а навпаки, стає шляхом у безвихідь. Артуро Кова, молодий поет і бунтар, прагне свободи та нового життя, але втеча в джунглі виявляється не спасінням, а пасткою, що фактично анулює його зусилля. Коли герої потрапляють у глибини Амазонії, подорож набуває символічного значення: джунглі поглинають людей, які розчиняються у дикій природі, стаючи заручниками стихії та жорстоких господарів каучукових плантацій, втрачаючи “свій” простір та контроль над власним життям.

Як бачимо, зображення подорожі нерозривно пов’язано з пізнанням рідного географічного простору, який справляє значний вплив на формування світогляду героїв, змінюючи їхні погляди на життя й самих себе. Рух по рідному краю стає чинником вибудовування ними власного внутрішнього орієнтиру. З огляду на це мотив подорожі виконує комплексні функції, що націлені на отримання ефекту “пошуку ідентичності”. Отже проблема пошуку “свого національного я”, через осмислення власного автентичного ландшафту належить до кола актуальних тем латинської літератури першої половини ХХ століття.

ACCULTURATION OF MARITAL PARTNERS IN INTERCULTURAL FAMILY DISCOURSE: THE INTEGRATION STRATEGY

Khrystyna TRACH¹ (Kharkiv, Ukraine)

¹lecturer, The Department of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University, khrystyna.trach@karazin.ua

In the context of modern globalization, the number of intercultural marriages is increasing, highlighting the relevance of studying intercultural adaptation processes. These processes influence the stability and harmonization of family

relationships while fostering the formation of shared values, norms, and behavioral models. One of the key aspects of the adaptation process is the acculturation of marital partners, which occurs through various interaction strategies. Particular attention in this context is given to the integration strategy, which allows partners to maintain their cultural identity while successfully adapting to each other's cultural environment [1].

The object-matter of the research is intercultural family discourse as a communicative space for marital interaction, while the subject-matter is the specifics of marital partners' acculturation in the process of implementing the integration strategy. This research analyzes the acculturation process during the interaction of a married couple in which one partner is a representative of American linguoculture and the other is a representative of Italian, Chinese, or French linguocultures, communicating in English. During such interaction, spouses face two main challenges: preserving their cultural identity and adapting to a new culture. The integration strategy, as one of the possible acculturation strategies, involves adapting to a new culture without losing one's identity. The key factors for successful integration include the partners' level of intercultural competence, their willingness to compromise, social support, and language proficiency [2, 4]. To ensure mutual understanding and harmonious coexistence, partners must integrate into each other's linguistic space, studying not only lexical and grammatical aspects of the language but also non-verbal communicative components such as gestures, facial expressions, and intonation, which can significantly differ across cultures [3]. An important component is the ability to adapt language use according to the sociocultural characteristics of the partner. This allows not only to preserve cultural identity but also facilitates the creation of new shared linguistic practices that contribute to better mutual understanding and harmony in family life. Therefore, the integration strategy serves as an effective mechanism for maintaining cultural identity while adapting to new social and cultural conditions, which is a crucial factor for the stability of intercultural marital coexistence.

The prospects of the research lie in examining role models in intercultural marriages, where partners employ different acculturation strategies depending on their cultural backgrounds.

ЛИТЕРАТУРА

1. Berry J.W., Phinney J.S., Sam D.L., Vedder P. Immigrant Youth in Cultural Transition: Acculturation, Identity, and Adaptation Across National Contexts. UK: Taylor & Francis, 2022. 306 p.

2. Falkheimer J., Heide M. Strategic Communication. An Introduction to Theory and Global Practice. UK: Routledge, 2022. 268 p.
3. Manakin V.M. Language and Intercultural Communication. Kyiv, 2012. 288 p.
4. Meyer E. The Culture Map: Breaking Through the Invisible Boundaries of Global Business New York: PublicAffairs, 2014. 288 p.

CONCEPT *FREEDOM* IN CONSTRUING MULTILINGUAL IDENTITIES: A LINGUOCULTURAL DIMENSION

Galina OUTKINA¹ (Kharkiv, Ukraine),
Iuliia SHAMAIEVA² (Kharkiv, Ukraine)

¹Senior Lecturer at the Department of Romance and Germanic Philology, School of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University,
galinoutkina@karazin.ua

²PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages for Professional Purposes of the School of Foreign Languages of V. N. Karazin Kharkiv National University, *iuliashamaieva@karazin.ua*

The present work focuses on our new conceptualization of freedom as an inalienable constituent of a multilingual identity in the twenty-first century, theorized as immersion and functioning within a multi-linguocultural framework. Our analysis of the corresponding literature conducted and extensive linguodidactic experience of teaching English and French with a special emphasis laid on the multi-facet correlation between identity, multilingualism, and multiculturalism in its broadest meaning, have led us to advance our authors' representation of multilingual identity within an interdisciplinary framework that draws on core aspects of sociocultural, linguocultural, psycho-social, and cognitive approaches to linguopedagogically forming identity on the basis of teaching responsible freedom as a fundamental value in order to enable students respect the dignity both of themselves and others in linguocultural terms. Our linguodidactic model, where identity is perceived as rooted at the nexus of individual psychological evolution, the relational, social, the ontological and contextual, potentially offers a solution to increasingly frequent failures to synthesize the psychological and the social in linguocultural identity research. As a result, this has helped us to construe a matrix for immersive multilingual identity linguocultural negotiation we have been testing empirically, responding to the challenge of more in-depth research exploring the importance of stimulating free identity development in foreign

language classrooms. In the context of teaching foreign languages with freedom in mind participatively, highlighting the facets of moral limits, making tough decisions, modeling respectful behavior patterns, fostering gratitude, we have explored how learners linguodidactively may be provided with skills to explore their identity as speakers of their individual languages and how this might enhance developing an umbrella-format multilingual and multicultural identities who are able to practice their reconceptualized freedom responsibly for the sake of peace and a more comprehensive understanding of their multicultural and multilingual unique nature.

АНОРМАЛЬНІСТЬ ЯК ОБРАЗОТВОРЧА СТРАТЕГІЯ У «БІОГРАФІЇ ВИПАДКОВОГО ЧУДА» Т. МАЛЯРЧУК

Ольга ФЕДЬКО¹ (Запоріжжя, Україна)

¹кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, fedko_olga@ukr.net

Одним із найважливіших елементів процесу соціалізації є усвідомлення особистістю свого «я» у зіставленні з «іншими», які стають «необхідною умовою семіотизації особистості і регулятором того, що організовує її досвід і поведінку» [2, 239]. Водночас особистість засвоює прийняті моделі й «норми», шукає своє місце у суспільстві і вчиться взаємодіяти з оточенням.

«Біографія випадкового чуда» Т. Малярчук становить цікавий об'єкт для дослідження завдяки екзистенційній проблематиці та розмиттю меж між «нормальним» і «маргінальним»:

- сама назва тексту вказує на неординарність головної героїні, її історія життя не вкладається в усталені рамки, присвячена «диву»;
- підлітковий максималізм персонажа увиразнює не лише зображені суспільні проблеми (бідність, дискримінація, хабарництво, недбалість), а й загальну збайдужнілість до чужих проблем, адже лише одна молода дівчина визнає необхідність боротися за зміни на краще, «щоб не з'їхати, як інші, з розуму» [1, 50];
- письменниця окреслює традиційний хід речей, наділяє Лену розумінням усталеної моделі («народитися, вчитися, працювати, одружитися, народити дітей... вірити так, як вірить решта, любити так, як любить решта, і померти тоді, коли прийде час» [1, 201]) і водночас небажанням їй підкоритися;

- усвідомлення дівчиною своєї унікальності, відмінності від оточення, власних потреб відбувається одночасно з визнанням індивідуальності й неповторності кожного («У мене була власна думка... я не хотіла бути такою, як вони. Але справа в тому, що я і не є ними. Я така сама інша, як інші» [1, 201]), а отже й неможливості сформуванню справжню «норму» для різнорідної групи.

Отже, усвідомлення й прийняття власної «анормальності», відносності можливих «норм» є наскрізним мотивом «Біографії випадкового чуда» Т. Малярчук, що спонукає читача до самозаглиблення та рефлексії над проблемами сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малярчук Т. Біографія випадкового чуда. Харків: КСД, 2012. 240 с.
2. Семашко Т. Межі дихотомії «свій» – «чужий» в аспекті етнічної стереотипізації *Наукові записки [Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка]. Серія : Мовознавство. 2014. № 2. С. 237–241.*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Євген ХАРКОВСЬКИЙ¹ (Полтава, Україна)

¹*викладач ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка",
ejenyonesko@gmail.com*

Сучасна система професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови потребує переосмислення усталених підходів та модернізації змісту, форм і методів навчання з метою забезпечення відповідності актуальним вимогам освітньої практики. Як слушно зауважує О. Бігіч, «формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи має на меті не лише оволодіння теоретичними знаннями, а й практичними вміннями, необхідними для ефективної професійної діяльності» [1, с. 27]. У цьому контексті особливого значення набуває пошук та впровадження ефективних засобів неформальної освіти, що сприяють розвитку практичних навичок та підвищенню мотивації здобувачів вищої педагогічної освіти.

Учені визначають педагогічні умови, які забезпечують ефективне

використання потенціалу неформальної освіти у процесі професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови. Зокрема, І. Жукевич акцентує увагу на потребі створення розвивального освітнього середовища, що стимулює самостійну пізнавальну активність, сприяє формуванню професійної компетентності та мотивує до саморозвитку [2]. О. Кучай наголошує на важливості інтеграції формальної та неформальної освіти шляхом розробки навчальних курсів, що органічно поєднують аудиторні заняття з позааудиторною діяльністю студентів [3]. В. Теслюк підкреслює необхідність забезпечення належної методичної підготовки викладачів до організації неформальної освіти, що передбачає ознайомлення з інноваційними технологіями, формами й методами навчання, а також формування відповідних педагогічних компетенцій [4].

Також важливими в підготовці майбутніх учителів іноземної мови є:

- активне залучення здобувачів вищої педагогічної освіти до участі в професійно орієнтованих заходах, таких як майстер-класи, тренінги, воркшопи, фестивалі, конкурси тощо, що сприяє формуванню практичного досвіду та професійної ідентичності;
- систематичне забезпечення зворотного зв'язку з метою об'єктивного оцінювання ефективності використання засобів неформальної освіти та своєчасного внесення необхідних коректив у навчальний процес.

ВИСНОВКИ

Отже, ефективне використання засобів неформальної освіти у професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови вимагає створення комплексу взаємопов'язаних педагогічних умов. Реалізація окреслених умов сприятиме не лише формуванню професійної компетентності та розвитку практичних умінь, але й підвищенню мотивації здобувачів вищої педагогічної освіти, забезпечуючи їхню успішну адаптацію до майбутньої професійної діяльності в умовах сучасного освітнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігіч О. Б. Формування у студентів методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи. *Іноземні мови*. 2002. № 2. С. 27-31.
2. Жукевич І. П. Педагогічні умови організації неформальної освіти студентів у вищому навчальному закладі. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2016. Вип. 2. С. 22-26.

3. Кучай О. В. Неформальна освіта у професійній підготовці майбутніх учителів. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки.* 2015. Вип. 138. С. 193-197.
4. Теслюк В. М. Інноваційні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2019. Вип. 2. С. 212-216.

ФЕНОМЕН «ЛІТЕРАТУРНОЇ МАПИ СВІТУ»: ПИСЬМЕНСТВО В ПОЛІТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ

Ольга ХАРЛАН¹ (Бердянськ-Запоріжжя, Україна)

¹ доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства, Бердянський державний педагогічний університет (м. Запоріжжя), olgakharlan09@gmail.com

Літературна карта світу – це концепт у літературознавстві, який відображає динамічну систему географічного та культурного розподілу літературних традицій, національних літератур і їхньої взаємодії у глобальному контексті. Вона формується під впливом історичних, політичних, соціальних і економічних чинників та відображає співвідношення літературних центрів і периферії, канонічних і маргіналізованих традицій. Ця карта не є статичною – вона змінюється залежно від перекладацької діяльності, літературних премій, видавничих тенденцій, міжнародних культурних обмінів, а також впливу політичних і соціальних подій, таких як війни, колоніальні та постколоніальні процеси, міграція та глобалізація.

Літературна карта світу змінюється, в тому числі, під впливом історичних та політичних процесів. Серед таких чинників можна назвати війни та конфлікти (наприклад, українська еміграційна література після визвольних змагань та Другої світової війни, вплив Холодної війни на літературну спадщину України тощо); колоніалізм і деколонізація: піднесення постколоніальної літератури та поява нових літературних голосів (індійська, африканська література); революції та політичні режими: як авторитарні та демократичні режими впливали на літературні процеси (література дисидентів у СРСР, самвидав, література протесту в Латинській Америці); міграційні процеси: роль діаспорної літератури у формуванні літературної мапи (наприклад, вплив

українських письменників-емігрантів на європейську та американську літературу).

Присутність України на літературній карті світу змінилася після здобуття незалежності, Майдану та російсько-української війни. На сприйняття українського письменства впливає політична ситуація, а внаслідок суб'єктивізації країни стає окремим суб'єктом і українська література. Через переклади (Сергій Жадан, Оксана Забужко, Андрій Курков), міжнародні премії, фестивалі та зустрічі літературна карта світу має також і український характер.

HUMAN CONDITION ПРИКОРДОННЯ У ВІЙНІ. «АРАБЕСКИ» СЕРГІЯ ЖАДАНА

Галина ХОМЕНКО¹ (Харків, Україна)

¹кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, galkhot12@gmail.com

Конструкція *human condition* (ситуація людини) – із тексту Андре Мальро, але асоціюється з Ернестом Беккером, що актуалізував її на позначення природної дихотомії людини, яка, на відміну від усіх інших живих істот, не лише приречена на життя, межі якого встановлює смерть, але й усвідомлює власну смертну обмеженість. Для автора нової сторінки в соціальній антропології важлива альтернатива концепціям, які ігнорують смерть: страх смерті визнається ним за фундаментальний афект людини, а здатність прийняти всю повноту небуття – за онтологічний мотив її життя. Проте існування меж передбачає можливість їх подолання – героїчної трансценденції, надання своєму життю вищого сенсу, перемогу над злом задля майбутніх поколінь і всього людства. Відкритість Всесвіту й культивування космічних переживань, які супроводжують любов та емпатією до людини й природи; відродження великих наративів, насамперед міфу; власне творення нової символічної реальності та продукування унікальних естетичних об'єктів тощо – усе це надає людині справжньої шляхетності, «give the human animalis this nobility» [3, p. 268]. І якщо відкриття ілюзорності власних проєктів безсмертя породжує скепсис, то він лише увиразнює вказану характеристику.

Ернест Беккер знаходить виправдання за крайнього ускладнення пограничних переживань. Насамперед ідеться про війни, коли тотальна

близькість смерті виступає каталізатором нової відкритості проблемам human condition, їх творчого розв'язання в мистецтві й літературі, які надають особливих якостей самій реальності, що їх та досі не мала.

Переконаливим є досвід Сергія Жадана, який створює «книгу прикордоння» [2. с. 1182] у війні як міф про малу вітчизну, де проблематичність чіткого розмежування життя і смерті співвідносна з довірою homo mortalis магії письма, хіба підпорядкованою новій чуттєвості метамодернізму. За надміру смерті, який приносить велика війна, коли ламається час, письменник-агностик звертається до випробуваних можливостей арабески – джерела й аналога творчості, перші прояви якої знаходить у лініях первісних зображень, запрошуючи до віднайдення в новій простоті нової складності, як і в людині – «маленькій і відчайдушній» [1, с. 41].

ЛІТЕРАТУРА

1. Жадан С. Арабески. Чернівці: Meridian Czernowitz, 2024. 136 с.
2. Жадан С. Телефонна книга мертвих. *Усі вірші. 1993–2023*. Чернівці: Meridian Czernowitz, 2024. С. 1174–1183.
3. Becker E. *The Denial of Death*. New York: The Free Press, 1975. 316 p.

МІГРАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДОЛАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ, КУЛЬТУРНИХ І МОВНИХ КОРДОНІВ В АВТОБІОГРАФІЧНОМУ ЕСЕ «NORD PERDU» НЕНСІ Г'ЮСТОН

Тетяна ЧЕРКАШИНА¹ (Харків, Україна; Падуя, Італія)

*¹ доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Visiting Scholar Падуанського університету,
tetiana.cherkashyna@karazin.ua*

Ненсі Г'юстон (1953) – відома франкомовна письменниця канадського походження, яка з шести років близько знайома з темою міграцій, що знайшло відображення в її автобіографічному есе «Nord perdu». У віці 6 років її мати – феміністка, психолог і викладач – покинула родину і Ненсі Г'юстон з батьком і його новою обраницею прожила певний час у Німеччині, де вперше стикнулася з темою розширення не тільки географічних, а й культурних і мовних кордонів. Згодом родина переїхала в Нью-Гемпшир (США), проте вже в двадцятирічному віці Ненсі Г'юстон

покинула англомовний світ Америки й перебралася в Париж (Франція), де спочатку продовжила своє навчання під керівництвом відомого французького філософа Ролана Барта, а згодом залишилася жити й працювати, повністю перейшовши на французьку мову. Саме у Франції вона розпочала свою професійну літературну кар'єру, перемижуючи рідну їй англійську мову з французькою мовою, публікуючи романи однією мовою і згодом особисто перекладаючи їх іншою.

Автобіографічне есе «Nord perdu» (1999) є саморефлексією стосовно роздвоєнного життя, коли виїзд за межі рідної країни відкриває, з одного боку, нові обрії для життя та життєвої самореалізації, а з іншого, – рідна за походженням країна «не відпускає» внутрішньо.

У романі актуалізуються теми білінгвального життя, коли тривалий час людина, навіть вільно володіючи новою для неї мовою, усе ще використовує для вираження найтонших нюансів внутрішніх відчуттів рідну їй мову; при звичаєння до нових культурних і ментальних реалій повсякденного життя, які спочатку сприймаються як «чужі», незвичні, але згодом стають «своїми». Відтак сторінка за сторінкою показується органічне входження в нові реалії життя та внутрішня еволюція мігранта від етапу «désorientation» («дезорієнтація») до етапу «les autres soi» («інші Я»).

ДРАМА «ПРИНЦЕСА МАЛЕНА» МОРІСА МЕТЕРЛІНКА: ПОШУК СВОБОДИ У СИМВОЛІСТСЬКОМУ ТЕАТРИ

Дмитро ЧИСТЯК¹ (Київ, Україна)

*¹доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології
Навчально-наукового інституту філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка, dmytro.tchystiak@gmail.com*

Драма «Принцеса Малена» (1889) стала першим успіхом майбутнього лауреата Нобелівської премії Моріса Метерлінка. Доба натуралізму минає: у Вільному Театрі ставлять п'єси Генріка Ібсена, марять «вагнеризмом», відкривають трансцендентного «Акселя» Огюста де Вільє де Ліль-Адана, окультних «Великих посвячених» Едуарда Шюре, новаторську «Золоту голову» молодого Поля Клоделя. Бельгійський культуролог Альбер Мокель закликає повернутися до фольклорних, зокрема казкових тем: «Принцеса Малена» вийшла за межі, зосередившись на «житті душі» та вловлюванні позасвідомих зв'язків

поміж ним і макрокосмом крізь фаталістичні уявлення Артура Шопенгауера. Вихід за межі чітко окресленого часу і простору в оніричний світ бувальщини, повернення до несвідомого, пошук адекватної символічної метамови, де відновлюється комунікація між різними рівнями людського, рослинного, астрального світів, а тому крізь маріонетковість дійових осіб проступає інстинктивний діалог другого рівня, метафізичний страх і містична партиципація, катарсис душі-монади у контакті з надсвідомим, яке вбиває і відновлює космічну рівновагу. Навіювання космізму доколишнього, залишків магічної та міфологічної свідомості у контакті з середньовічним етичним кодексом приводять до пошуків адекватної поетики: образність мови, багатозначність лексики, ритмічність, звуковий символізм, комунікативний потенціал імен і місцин, багато вигуків і знаків запитання, відсилання до загальнокультурного мистецького фонду або менш помітні сліди інших текстів – усе це створює ефект присутності «життя душі», прилученої до трагічності приреченого на загибель, але водночас очищеного циклічністю первісного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Метерлінк М. Рання драматургія: хрестоматія [Упорядкування, переклад з французької та коментарі Д.О.Чистяка]. Київ: Журнал «Радуга», 2015. 284 с.
2. Чистяк Д. Міфопоетична концептуалізація у драмі Моріса Метерлінка "Принцеса Малена" (1889). *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологічні науки. Мовознавство»*. 2021. С. 193–199.

LA GUERRE COMME EXPÉRIENCE LIMITE: UN ROMAN FRANÇAIS SUR LA RÉALITÉ UKRAINIENNE (ANALYSE CRITIQUE DE LA SYMPHONIE DES MONSTRES DE MARC LEVY)

Victoryia CHUB¹ (Kharkiv, Ukraine)

¹ PhD en philologie, professeur associé au département de philologie romane et germanique, école des langues étrangères, Université nationale V. N. Karazin de Kharkiv, victoria.chub@karazin.ua

La guerre bouleverse repères sociaux et moraux, plongeant individus et nations dans un état-limite où normalité et chaos se confondent. Dans *La Symphonie des monstres* (2023), M. Levy illustre cette notion à travers l'histoire d'un

enfant ukrainien enlevé et déporté par l'armée russe [3]. Ce roman ne réduit pas la guerre à un conflit militaire; il en fait une crise existentielle et identitaire. L'étude de l'état-limite en littérature s'inscrit dans les réflexions de G. Bataille et M. Blanchot sur la transgression et les frontières de l'être. Selon eux, cet état se manifeste dans l'exploration des zones extrêmes de l'existence humaine, notamment dans les récits de guerre [1]. D. LaCapra analyse également cet état dans les témoignages historiques, montrant comment la littérature devient un espace de deuil et de reconstruction identitaire [2]. Par suite, l'expérience-limite mène à une remise en question radicale, ouvrant la voie à un renouveau de la pensée et de l'identité.

Dans *La Symphonie des monstres*, l'état-limite est psychologique (le traumatisme des personnages), existentiel (la guerre comme expérience extrême) et collectif (l'effacement de la mémoire nationale).

L'ennemi ne se contente pas d'occuper un territoire; il cherche à annihiler une identité. L'assimilation forcée des enfants ukrainiens en est l'illustration: arraché à son foyer, plongé dans un monde de mensonge, Valentyn oscille entre mutisme et résilience, incarnant un peuple réduit au silence mais déterminé à survivre.

L'état-limite touche aussi les adultes, tiraillés entre impuissance et résistance. Levy oppose la froideur bureaucratique des oppresseurs à la chaleur humaine des Ukrainiens. La guerre devient une frontière entre humanité et monstruosité: les bourreaux transforment les enfants en outils de propagande, tandis que les victimes résistent en s'accrochant à leurs valeurs.

Le temps et l'espace reflètent cet état-limite: le quotidien est suspendu, les villes détruites, et les enfants déplacés évoluent dans un entre-deux identitaire. Moscou, ville artificielle, contraste avec les villages ukrainiens, où subsiste un ancrage émotionnel malgré la guerre.

Plus qu'un conflit militaire, Levy décrit une guerre contre la mémoire. L'autodafé des livres et la falsification historique illustrent cet effacement systématique, mais face à l'anéantissement, la résistance culturelle s'intensifie.

Le mutisme de Valentyn, suivi de son premier mot «maman» [3, p. 376], symbolise le retour d'une voix ukrainienne longtemps étouffée.

La Symphonie des monstres montre ainsi que même dans la destruction, l'identité survit et se redéfinit. Levy ne se limite pas à dénoncer l'horreur: il met en lumière une humanité qui, malgré tout, refuse de disparaître.

BIBLIOGRAPHIE

1. Bataille G. La Littérature et le Mal. Paris: Gallimard, 1990, 224 p.
2. LaCapra D. Writing History, Writing Trauma. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2000. 226 p.
3. Levy M. La symphonie des monstres. Paris, 2023. 400 p.

ДОСВІД РОСІЙСЬКОГО КОНЦТАБОРУ У ТВОРАХ С. АСЕЄВА І В. СУБОТІНОЇ

Фелікс ШТЕЙНБУК¹ (Братислава, Словаччина)

*¹доктор філологічних наук, професор, незалежний дослідник,
feliksshteinbuk@gmail.com*

Геноцидний характер війни, яку росія провадить проти України, зумовив численні військові злочини російських окупантів. Особливе місце у цьому жахливому переліку займають концентраційні табори.

Разом із тим, попри драстичні події, які передусім стають об'єктом зацікавлення правоохоронних органів та правозахисних організацій, тема концтаборів знаходить також відображення у книгах українських авторів. Щобільше, зокрема ««Світлий Шлях»: історія одного концтабору» Станіслава Асеєва і «Полон» Валерії Суботіної не тільки описують перебування у концтаборі їхніх авторів, а й додають до розгляду цієї проблеми нові сенси.

Насамперед спільним завданням обох авторів є намагання подолати те, від чого начебто неможливо позбутися, бо, за словами Нави (позивний Суботіної), «ніколи і нічого вже не буде достатньо, аби вгамувати [її] біль...» [2, с. 201], зумовлений насамперед непроминальним відчуттям страху, феномену якого Асеєв приділив цілу главу з однойменною назвою, а власне Суботіна повсякчас звертається до цього феномену у різноманітних контекстах своєї книги.

Відтак Асеєв пише про те, що страх посідав «особливе місце в системі життя в'язнів» [1, с. 42], і додає, що «найглибший страх проявляється не під час тортур, а як такий собі психологічний шлейф у порівняно спокійному середовищі» [1, с. 42] або як непогамовний біль, про який пише Суботіна.

Тим не менш і Суботіна, і Асеєв написали книги, які свідчать не тільки про злочини росіян, а й у яких їхні автори намагаються як заперечити власні сумні висновки, так водночас і представити нечисленним зацікавленим

автофікцію, тобто «твір, за допомогою якого [вони] винаход[я]ть собі персональність та існування, зберігаючи свою реальну особистість (своє справжнє ім'я)» [3, р. 200].

ЛІТЕРАТУРА

1. Асеев С. «Світлий Шлях»: історія одного концтабору. Львів: Видавництво Старого Лева, 2020. 448 с.
2. Суботіна В. Полон. Харків: Фоліо: 2024. 254 с.
3. Colonna V. Autofiction et autres mythomanies littéraires. Paris: Tristram, 2004. 256 p.

LA MIGRATION ET SES ENJEUX SOCIO-LINGUISTIQUES DANS LES ŒUVRES DE NINA BOURAOUI ET FATOU DIOME. LANGUE, IDENTITÉ ET EXIL

Kheira YAHIAOUI¹ (Oran, Algérie; Bordeaux, France)

*1PhD, Professeure des universités, Ecole Normale Supérieure d'Oran(Algérie);
Laboratoire CELFA-Plurielles UR-24142 - Université Bordeaux Montaigne (France),
yahiaouikheiraasma@gmail.com*

La migration, en tant que phénomène complexe et multidimensionnel, soulève des interrogations cruciales sur la langue, l'identité et la culture. Dans le cadre de cette proposition, nous allons explorer les façons dont la littérature francophone contemporaine, à travers les œuvres de Nina Bouraoui et Fatou Diome, interroge les transformations linguistiques et culturelles engendrées par l'exil. Les deux auteures offrent des récits profondément marqués par le passage de frontières géographiques et culturelles, et une négociation constante entre plusieurs langues et identités.

Les œuvres de Nina Bouraoui, notamment *Garçon manqué* (2000) et *Le Bal des hypocrites* (2005), mettent en lumière les tensions entre le français, langue d'accueil, et l'arabe, langue maternelle, dans un contexte migratoire. Bouraoui analyse les effets de l'immigration sur la subjectivité et la construction de l'identité, où la langue devient un champ de résistance et de redéfinition de soi. Dans *Garçon manqué*, elle explore comment le protagoniste, d'origine algérienne, lutte pour trouver une place entre ses héritages culturels et les attentes de la société française. Le français, tout en étant un instrument d'intégration, joue un rôle ambigu, à la fois facilitateur d'assimilation et témoin de la fracture identitaire.

De son côté, Fatou Diome avec *Le Ventre de l'Atlantique* (2003) et *Celles qui*

attendent (2006), plonge dans l'univers des migrations sénégalaises vers la France, et examine les impacts de l'exil sur les relations familiales, la mémoire et la transmission des cultures. Dans *Le Ventre de l'Atlantique*, la langue devient un espace de communication complexe, porteur de tension et de pouvoir. Diome explore comment les migrants sénégalais utilisent le français pour s'intégrer dans la société d'accueil, tout en étant confrontés à des enjeux de perte de leurs racines culturelles et linguistiques. À travers ces récits, la langue sert non seulement de vecteur d'expression personnelle mais aussi d'outil de résistance face à l'altérité et à l'exclusion.

La question centrale de cette proposition de contribution est de savoir comment la langue, en tant que dispositif culturel et identitaire, devient un terrain de négociation dans les récits migratoires. Les protagonistes de ces romans, en quête de leur identité, se trouvent à un carrefour linguistique où le français, langue d'accueil, devient simultanément un moyen de survie et une source de tension. Nous chercherons à démontrer que, loin de constituer un simple véhicule de communication, la langue en migration est au cœur des processus de construction identitaire et de résistance culturelle. Elle reflète les luttes internes et externes des personnages, et permet de rendre compte des fractures sociales et culturelles liées à l'immigration.

Cette contribution se propose donc d'examiner la manière dont ces deux auteurs traitent des enjeux linguistiques liés à l'exil et à la migration, et comment leurs récits révèlent les tensions entre oubli et remémoration, assimilation et résistance. À travers une analyse croisée des œuvres de Nina Bouraoui et Fatou Diome, cette étude mettra en lumière l'importance de la langue dans la construction des identités migrantes et les stratégies narratives déployées pour rendre compte des réalités de l'immigration.

RÉFÉRENCES BIBLIOGRAPHIQUES PROVISOIRES

Bouraoui, N. (2000). *Garçon manqué*. Éditions de l'Olivier.

Bouraoui, N. (2005). *Le Bal des hypocrites*. Éditions de l'Olivier.

Diome, F. (2003). *Le Ventre de l'Atlantique*. Éditions Flammarion.

Diome, F. (2006). *Celles qui attendent*. Éditions Flammarion.

Heller, M. (2007). *Bilingualism: A Social Approach*. Palgrave Macmillan.

Noyau, C. (2010). *Littératures de migration : enjeux et perspectives*. L'Harmattan.

Ouali, D. (2013). *Langues et migrations : pratiques langagières et résistances culturelles*. Éditions du CNRS.

- Sebbar, L. (1984). *Parle mon fils, parle à ta mère*. Éditions Verdier.
- Ben Néfissa, S. Destremau, B. (dir.). (2011). «Protestations sociales, révolutions civiles. Transformations du politique dans la Méditerranée arabe», *Revue Tiers Monde*. Paris. Armand Colin, Hors-série.
- Canut C. & Guellouz M. (2018), « Introduction. Langage et migration : état des lieux », *Langage & Société* 165 (3), p. 9-30. En ligne : <https://doi.org/10.3917/lis.165.0009>.
- Deprez C. (2005), « Langues et migrations : dynamiques en cours », *La linguistique* 41 (2), p. 9-22. En ligne : <https://doi.org/10.3917/ling.412.0009>.
- ALBERT, C. (2016), *L'immigration dans le roman francophone contemporain*, Paris : Karthala.
- EL BACHIR H. et LABORDERIE P. (dir.), 2020. *Images et réceptions croisées entre l'Algérie et la France*, ESBC. <https://scienceetbiencommun.pressbooks.pub/imagescroisees/>.
- LACHKAR. A., dir., (2014), *Langues, cultures et médias en Méditerranée*, Paris: L'Harmattan.
- SARI M., Latifa (2017), *L'image de l'Autre ou l'altérité entre inclusion et exclusion*, Articles réunis sous la direction de Aicha Kahtrada, *Le stéréotype : fabrique de l'identité ?*, in *Revue Traits-d'Union*, n°7, Paris, Sorbonne Nouvelle.
- VITALI, Ilaria, dir. (2011), *Intrangers (I). Post-migration et nouvelles frontières de la littérature beur*. Louvain-la-Neuve, Paris : L'Harmattan

ДОЦЛЬНІСТЬ СКАСУВАННЯ ДИКТАНТУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ НАВЧАННЯ ПИСЬМА

Інга ЯЦЕНКО¹ (Харків, Україна)

*¹ старший викладач кафедри романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
inga.iatsenko@karazin.ua*

Університетська програма підготовки філологів, викладачів та перекладачів іноземної мови останнім часом обмежує такий тип роботи як диктант. Вважається, що диктант як методичний інструмент застарів і не відповідає сучасним вимогам підготовки та тестування спеціалістів. В цьому контексті цікаво подивитись на досвід та результати (не)використання диктанту у Франції.

У Франції класичний диктант на уроках мови став замінятись роботою з текстами з прогалинами та підстановками з 70-80 років минулого століття. Такі вправи виглядали чистіше, їх легше та швидше перевіряти, навантаження викладача начебто зменшувалось. Вивчення напам'ять та багаторазове повторення втратили свою цінність у комунікативних підходах до навчання, які віддавали перевагу роботі з розумінням тексту, творчому письму, а не формальним вправам типу диктанту. В 90-х та 2000-х, в парадигмі компетентнісного підходу, диктанти остаточно втратили репутацію.

У 2010-2020-х дослідження Міністерства національної освіти Франції констатують значне погіршення рівня орфографічної та граматичної компетенції учнів. Між 1986 та 2021 роком кількість помилок подвоїлась: у 80-х вона становила в середньому 10 помилок, тоді як тепер 19. Викладачі били на сполох, бо навіть у престижних вищих закладах, як-от les Grandes Ecoles, або на гуманітарних спеціальностях, студенти припускаються набагато більшої кількості серйозних помилок, ніж попередні покоління, пишуть надто повільно, не встигають перечитати написане, декотрим навіть не по силах дописати диктант до кінця.

Очевидно, причини такої деградації численні і зрозумілі: перерозподіл годин мовної підготовки на користь нових дисциплін; віртуальне оточення, що спричиняє втрату концентрації уваги; користування коректорами орфографії; а тепер ще і штучний інтелект. В той же час, опитування французьких роботодавців свідчать про те, що грамотність та вправне володіння мовою є важливим критерієм відбору співробітників зокрема як ознака здатності до подальшого професійного навчання.

У 2023 році, міністр освіти Габріель Атталю оголосив про обмеження текстів з прогалинами у колежах середньої освіти, з метою розвитку письмового мовлення учнів. І останніми роками різні форми диктантів знову повертають собі достойне місце серед інструментів навчання письма. Було б шкода, якщо б навчивши писати чати GPT, нове покоління людства втратило спроможність власноруч володіти письмом.

Accents and Paradoxes of Modern Philology

ISSN 2521-6481

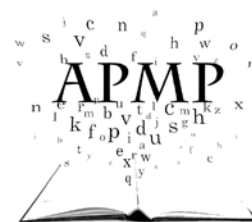
Міжнародний науковий електронний журнал

<http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

Email: editor.accents@karazin.ua

Facebook: _

<https://www.facebook.com/AccentsandParadoxesModernPhilology>

Видавець – кафедра романо-германської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Місія журналу – об'єднати пошуки науковців навколо культурологічного ракурсу дослідження літературних текстів.

Мова публікацій – англійська, іспанська, італійська, німецька, французька.

До складу міжнародної редколегії входять 8 іноземних докторів (Італія, Іспанія, Мексика, Польща, Словаччина, Угорщина), 8 докторів наук та 4 кандидати наук з України.

Статті проходять подвійне сліпе рецензування, перевірку на наявність текстових запозичень з інших джерел й публікуються у відкритому доступі лише в електронному варіанті.

Періодичність видання – 1-2 рази на рік. У поточний номер статті приймаються до 15 вересня кожного календарного року.

Вимоги до оформлення статей розміщено на сайті журналу <http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

З усіх питань щодо публікації статті в журналі «Accents and Paradoxes of Modern Philology» можна звертатися до випускового редактора за електронною адресою: editor.accents@karazin.ua

Щиро запрошуємо до співпраці!

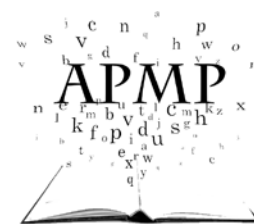
ACCENTS AND PARADOXES OF MODERN PHILOLOGY

ISSN 2521-6481

DOI: 10.26565/2521-6481-XX-X

International Scientific Peer Reviewed

Open Access Electronic Journal

<http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

Email: editor.accents@karazin.ua

Facebook: _

<https://www.facebook.com/AccentsandParadoxesModernPhilology>

Founder and Publisher: V. N. Karazin Kharkiv National University, School of Foreign Languages, Department of Roman and German Philology.

Journal`s mission is to consolidate the scientific efforts interested in accentuating the culturological aspect in philological research.

Languages – English, German, French, Italian, Spanish.

Frequency – 1-2 issues per year.

The international editorial board consists of 8 foreign Doctors of Science (Italy, Hungary, Mexico, Poland, Slovakia, Spain) 8 Doctors of Science and 4 Doctors of Philosophy from Ukraine.

Every article undergoes a double-blind peer-review in terms of two months after its submission to the Editorial Board. All articles undergo the mandatory plagiarism check using the plagiarism online detector Strikeplagiarism.com. The journal 'Accents and Paradoxes of Modern Philology' practices a policy of open access to published content according to the principles of the *Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities*. The end user is granted access to the journal content for free.

In the current issue, articles are accepted until September 1 of each calendar year.

Requirements for articles are posted on the journal's website <http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

For all questions about the publication in the journal «Accents and Paradoxes of Modern Philology», please contact the editor by e-mail: editor.accents@karazin.ua

We sincerely invite you to cooperate!

Наукове видання

Художні феномени в історії та сучасності
(«Життя в обмеженнях і без»)

Тези доповідей
XI Міжнародної наукової конференції

11 квітня 2025 року, Харків, Україна

Англійською, іспанською, італійською, німецькою, українською,
французькою мовами

Відповідальні за випуск:

Ігор ОРЖИЦЬКИЙ

Тетяна ЧЕРКАШИНА

Ірина РУДНЄВА

Вікторія ЧУБ

Технічний редактор:

Ольга ВАСИЛЬЄВА

Підписано до друку 25.04.2025. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 5,21. Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.09

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна